

Säätytalon peruskorjaus 2023–2025

Sisätilojen konservointityöt:

3. kerros

kuustie&sorri oy

Työn tekijät

Bergholm Emilia, konservaattori AMK

Kangas Maria, restauroija AMK

Kilpiö Tiina, konservaattori AMK (11.10 -15.12.2023)

Kråkstöm Riikka, restauroija AMK, koristemaalari

Kuosa Kaisa, maalarimestari, konservoinnin opiskelija

(1.10.2024-5.12.2025)

Lehtinen Mari, restauroija AMK (2.5-20.6.2024)

Moilanen Maiju, konservaattori AMK (22.1.2024 – 5.12.2025)

Oikarinen Heli, konservaattori AMK

Punta Mari, FM konservaattori

Rajamäki Matilda, restauroija, artonomi

Sorri Arja, rakennuspintakonservaattori

Vuorisalo Sanni, konservaattori AMK (11.10.2023 – 4.4.2025)

Wassholm Helena, konservaattori AMK (9.9.2024-5.12.2025)

Työn tilaaja

Senaatti-kiinteistöt

Rakennuttajapäällikkö Selja Flink

Etukansi

Näkymä keskushallin työmaa-aikaiselta telineeltä

Kuvaaja Heli Oikarinen

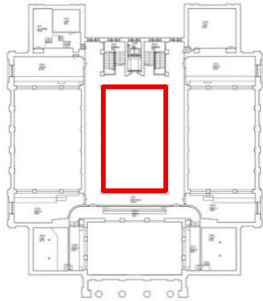
ISBN 978-952-368-213-9 (painettu)

ISBN 978-952-368-214-6 (pdf)

Sisällys

301 Porrashalli 3. krs / lasikaton holkka	4
301 Porrashalli 3. kerros / käytävät	35
301. 3 kerros, parvet	62
Parvi 326, salin 220 parvi	78
Parvi 329, salin 215 parvi	90
Parvi 330, salin 215 parvi	102
Parvet 327 ja 328, salin 223 parvet	114
Pohdintoja käytettyjen liimojen keskinäisistä eroista ja käyttöperiaatteista	117
Retusointimateriaalien valinnat	118
Restaurointimaalaus-materiaalien valinta	118
Vuosien 2023–2025 peruskorjauksessa tekemättä jääneet konservointityöt	119
Materiaaliluettelo	119

301 Porrashalli 3. krs / lasikaton holkka

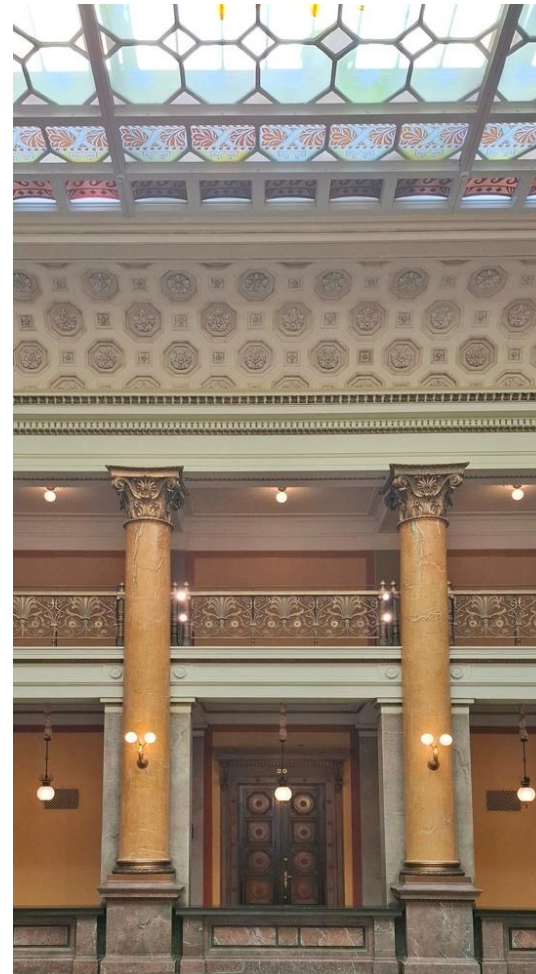

Porrashallissa restaurointi- ja erikoismaalaustöitä tehtiin porrashallin valokattoa reunustavien rakennuspintojen, korniisin, yläpalkiston ja hallin keskipalkiston alueella. Valokaton holkkakaaren kipsikasetointi ruusukkeineen on vuoden 1904 muutostöiden aikainen. Nykyiset, näkyvillä olevien pintojen käsittelyt ovat pääosin vuoden 1904 muutostöiden ja 1990-luvun peruskorjauksen aikaisia.

Restaurointityön tavoitteena oli säilyttää nykyiset vuosien 1987–1991 peruskorjauksen aikaiset pinnat ja asu. Nykyisten pintojen vaurioalueiden korjaukset toteutettiin ensisijaisesti paikkakorjauksina ja retusointeina lukuun ottamatta holkkakaaren kipsikasetoinnin peruspintaa ja yläpalkiston hammaslistaa, jotka uudelleen maalattiin.

Porrashallin valokattoa reunustaviin rakennuspintoihin ja keskipalkiston peilikenttien ja kehyksen alueelle tehtiin työn aikana väritystutkimus, jota käytettiin materiaali- ja sävyvalintojen tukena. Väritystutkimuksen perusteella vaikuttaa siltä, että sävyt ovat peruskorjauksessa muuntuneet, mutta silloiset ratkaisut ovat noudatelleet 1904 sävyjä. Väritystutkimusraportti on kokonaisuudessaan liitteissä. Holkkakaareen tehtiin myös rakenteen selvitys.

Restaurointitöiden yhteydessä esiin tulleet väritystutkimuksen ulkopuolelle rajattujen yläpalkiston pintojen, keskipalkiston ylä- ja alapintojen sekä 2. kerroksen pylväiden kapiteelien pintojen maalikerrokset on dokumentoitu kuvaamalla NCS-värijärjestelmään kuuluvan väriviuhkan kanssa.

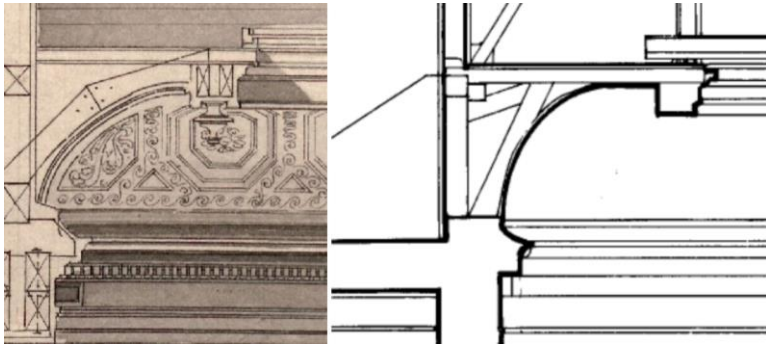
Holkka

Yläpalkisto

Keskipalkisto

Holkkakaaren rakenteen selvitys

Selvitystyönä tarkasteltiin holkan rakennetta peilaten vuoden 1888 Nyströmin ja vuoden 1988 Wilhelm Helanderin leikkauspiirustuksiin kaarevan rakenneosan kerrosten selvittämiseksi.

Nyströmin leikkauspiirustus (1888) vasemmalla ja Helanderin 1988 oikealla.

Holkkakaarella on kaksi eri rakennekerrosta, vuoden 1891 rappausrakenne ja sen päällä vuoden 1904 kipsikasettirakenne. Vuoden 1904 kasetointi ja siihen kuuluvat koristerosetit kehyslistoineen on kiinnitetty 1891 rakenteeseen.

Rakennetta tarkasteltiin ulkopuolelta yläpuolen lattian tarkastusluukuista sekä sisäpuolelta (huoneen puoli) irrotetun kehyslistan kiinnitysreikien ja pohjan rappausirtoaman kohdalta.

Vasemmalla kuvassa (eteläseinä) merkitty kohta, josta rakennetta on tarkasteltu kehyslistan takaa ja oikealla kuvassa (länsiseinä) on merkitty tarkastuskohta irtoavan rappauksen kohdalla. Eteläseinän tutkimuskohta on ylemmässä kuvassa merkitty vasemmalle ja Länsiseinän tutkimuskohta on ylemmässä kuvassa oikealla.

Holkkakaaren runkorakenteessa on kiinni vaakalaudoitus, jonka molemmin puolin on rappaus. Rappauspinnoissa on näkyvissä tikutusta. Sisäpuolen nykyinen kipsikasetointi ja rosetit on kiinnitetty rakenteeseen uraruuveilla. Kasetoinnin kahdeksankulmioiden uloimmat kehyslistat ja pienten rosettien kehykset ovat kiinteä, valetuista elementeistä koostuva kokonaisuus. Kahdeksankulmioiden sisemmät kehyslistat on kiinnitetty kipsillä, muutamien listojen kiinnitystä on vahvistettu ruuveilla. Rosettien kiinnitystä on vahvistettu myöhemmin ristipääruuveilla.

Kuvissa näkyy ulkopuolen holkkakaaren runkorakenne ja rakenteen väliin tehty rappaus.

Kuvassa rappauspinnan tikutusta.

Taustapinnassa kasetointien saumojen halkeilua.

Rosettien kiinnityksen vahvistuksessa on käytetty myös ristipääruuveja.

Vaakalaudoitus näkyy sisäpuolella kahdella korkeudella holkka-alueella. Näkyvien lautojen väli on noin 10 mm. Lautojen paksuus vaihtelee 40–45 mm välillä. Sisäpuolella on nähtävissä, että tikutus on kiinnitetty alla olevaan laudoitukseen nauloilla 20 mm raolla. Rimojen paksuus on 5 mm ja leveys välillä 10–20 mm.

Holkan sisä- ja ulkopuolen rappausmateriaalit eroavat toisistaan. Uloimmassa laastikerroksessa on kuitua (olki?) siteenä. Sisempi laastikerros on hiekkapitoinen rappauslaasti. Sisäpuolen rappauskerroksen paksuus on noin 20 mm. Ulkopuolelta rappauskerroksen paksuutta ei tutkittu, koska tutkimusta varten rakenteita olisi jouduttu avaamaan.

Kuvassa rappauksen tikutusta ja kiinnitysnaula sekä rappauskerroksen alla olevaa laudoitusta, lautojen välissä on noin 10 mm rako.

Restaurointimaalaus

Työmenetelmät valittiin kohteen vaatimalla tavalla vaurioiden mukaan. Restaurointityön tavoitteena oli säilyttää nykyiset vuosien 1987–1991 peruskorjauksen aikaiset pinnat ja asu. Nykyisten pintojen vaurioalueiden korjaukset toteutettiin ensisijaisesti paikkakorjauksina ja retusointeina lukuun ottamatta holkkakaaren kipsikasetoinnin peruspintaa ja yläpalkiston hammaslistaa, jotka uudelleen maalattiin.

Kaikista restaurointitoimenpiteistä tehtiin käsittely- ja värimalleja hyväksyttäväksi ennen toimenpiteitä. Mallit katselmoitiin viikoittaisella työmaakierroksella ennen töiden aloitusta.

Seuraava kuvaus käsittää valokaton palkiston, holkkakaaren ja yläpalkiston korniisin lipan rakennepinnat.

Holkan alue

Lasikaton kehys

Lasikaton kehys käsittää puu- ja metallipalkiston sekä lasikaton avattavien ikkunoiden puitteet.

Lasikaton reuna-alueen puupalkiston ja rakennetta kannattavan metallipalkiston nykyiset pinnat olivat pääosin hyväkuntoisia. Metallipalkiston sivuilla oli laajoja alueita krakeloitunutta, mutta alustassaan kiinni olevaa maalipintaa ja alapinnoilla yksittäisiä maali-irtoama-alueita. Puupalkistossa maali-irtoama-alueet sijoituivat palkiston sisäsivuille ja olivat suhteellisen pieniä.

Avattavien ikkunoiden puupuitteet puhdistettiin liasta ja likavalumista vedellä nihkeäpyyhintänä.

Puu- ja metallipalkeille tehtiin sivellinpuhdistus imurin kanssa, jonka jälkeen piintynyt lika puhdistettiin vedellä nihkeäpyyhintänä.

Palohälyttimien ympärillä olevien mustien sormenjälkien puhdistusta

kokeiltiin aluksi poistaa vesi - astianpesuaine - seoksella sekä liuottimilla (Sinol, asetoni, mineraalitärpätti). Piintyneitä tahroja saatiin lopulta poistettua tahrannoistosenellä kevyesti hankaamalla.

Palkiston irtoavat maali- ja tasoitekerrokset poistettiin mekaanisesti katkoterä- tai kirurginveitsellä sekä pienellä maalikaapimella. Vauriokohdat pohjustettiin ja paikkamaalattiin vesiohenteisella alkydimaalilla.

Lasikaton reuna-alueen puupalkistossa oli avattavista lasi-ikkunoita pinnoille kulkeutunutta pölyä ja likaa. Pinnat puhdistettiin veteen kostutetulla kuituliinalla.

Kipsikasetoinnin puinen yläpalkisto

Kipsikasetoinnin ja lasikaton kehysrakenteen väliin sijoittuvan puisen yläpalkiston nykyiset pinnat on maalattu uudelleen vuosien 1987–1991 peruskorjauksen yhteydessä.

Maalipinnat olivat pääosin hyväkuntoisia lukuun ottamatta ylälistan kaarevaa profiilia. Palkiston sisäsivulla oli jonkin verran maali-irtoamaa. Maali-irtoamaa oli erityisesti palkin kaarevassa ylälistassa, jossa maalikerrosten alla on vuoden 1891 koristemaalauks.

Pinnat puhdistettiin siveltimellä imurin avulla. Kuivapuhdistusta jatkettiin luonnonkumisienellä.

Ylälistan osuudella, maalikerrosten alla, on säilynyt alkuperäinen maalauskoristelu, jota otettiin esille lounaisnurrassa.

Holkan ylälistassa maali-irtoamat kiinnitettiin sampiliimalla, alla olevien maalikerrosten säilyttämiseksi. Palkin yksivärisillä alueilla irtoavat maalikerrokset poistettiin mekaanisesti katkoterä- tai kirurginveitsellä. Pääosin maalikerrokset lähtivät puupinnalta asti. Vauriokohtia ei kitattu. Vaurioalueiden retusointi päätettiin tehdä suoraa puupinnalle aiempien korjausten tapaan sekä uusien materiaalikerrosten välttämiseksi. Pahvitetun palkin alapinnan repeämät kiinnitettiin japaninpaperilla ja retusointiin akryylituubiväreillä ympäröivän pinnan mukaan.

Listojen irti olleet maalikerrokset irtosivat puupinnalle asti.

Listojen retusoinnit tehty. Retusointimaalina käytettiin akryylituubivärejä.

Kipsikasetointi ja profiililistat

Kipsikasetointi koristelutoineen ja rosetteineen on asennettu paikalleen vuoden 1904 korjaustöiden yhteydessä. Kasetointi on kiinnitetty ruuveilla alla olevaan holkkakaaren tikkurappauspintaan, jossa on liimamaalilla tehty maalauskoristelu jossakin muodossa edelleen tallella.

Kasetoinnin työsaumat olivat kauttaaltaan eläneet ja auenneet. Kasetoinnin ja 1891 rappauspinnan saumojen kittaukset olivat irronneet osittain ja rakenteesta ulospäin kulkeva ilmavirta on kuljettanut likaa pinnoille.

Kasetoinnin ja sisempien profiililistojen kiinnitys tarkistettiin ennen toimenpiteitä. Kasetointi on kiinnitetty rappauspintaan ruuveilla. Kipsiset profiililistat on kiinnitetty rappauspintaan kipsillä. Kasetointi on hyvin kiinni rakenteessa. Kahdeksan heikosti kiinni olevaa profiililistaa irrotettiin uudelleenkiinnitystä varten.

Irrotettujen profiililistojen kiinnityspinta ja taustat puhdistettiin ja listat kiinnitettiin paikalleen kipsillä. Kahdessa yläosan listassa kiinnitys varmistettiin ruuveilla. Kaikki pinnat puhdistettiin sivellinpuhdistuksena imurin kanssa. Kuivapuhdistusta jatkettiin luonnonkumisienellä.

Rakenteen läpi virtaavan ilman kulkemisen estämiseksi rakenteen ja kasetoinnin väliset auenneet saumat tilkittiin. Isoimpiin rakoihin tehtiin kipsiin kastetuista kuituliinapaloista tilke, jonka jälkeen täyttöä jatkettiin täyttötasoitteella. Holkan rakennetta kartoitettiin kopottamalla sekä tutkimalla rakennekerroksia sisäpuolen vaurioalueilla ja ulkopuolelta. Kartoituksessa ei tullut esille poikkeavia alueita.

Kasetoinnin alla on säilynyt, ainakin osittain, holkan alkuperäistä maalauskoristelua.

Kasetoinnin ja 1891 rappauspinnan sauman auenneita liitoskohtia.

Holkan kasetoinnin kipsiosille tehtiin vaurio- ja kopokartoitukset sekä dokumentointi. Samalla tarkastettiin näkyvien rakenneosien kiinnitykset ja rakennehalkeamat. Rappauskaaren eli holkan rakennetta selvitettiin teknisen tarkastelun tueksi.

Irtoavat kerrokset poistettiin. Kasetoinnin halkeamat avattiin varovasti ja pohjustettiin ohennetulla liuotinhenteisellä tartuntapohjamaalilla. Vaurioalueet täytettiin halkeaman koon mukaan täyttö- tai hienotasoitteella. Tarvittaessa halkeamia vahvistettiin japaninpaperilla, joka kiinnitettiin pintaan selluloosaliisterillä. Paikkaukset pohjustettiin ohennetulla öljymaalilla ennen maalaustöitä.

Kasetoinnin profiililistoissa näkyviä aiempia kirjavia retusointeja ja kehysten maalipintojen ikääntymisestä johtuvaa kirjavuutta ei lähdetty peittämään. Listoissa on esillä 1904 maalipintaa. Vaikka retusointeja on runsaasti, eivät ne erotu merkittävästi alas asti. Listojen kirjavuus hyväksyttiin ja vain vauriot retusointiin.

Profiililistojen vauriot ja listojen ja 1891 pinnan saumatäytöt retusointiin akryylituubiväreillä.

1990-luvun peruskorjauksessa maalattu kasetoinnin taustapinta oli kirjavoitunut ja tausta päädyttiin ylimaalaamaan sävyn tasaamiseksi.

Maalityypiksi valikoitui öljymaali aiempien maalaus käsittelyjen perusteella. Maali sävytettiin työmaalla väritystutkimuksessa osoitetun lähimmän sävykoodin mukaan. Maalaustyö tehtiin sivellintyönä ohuesti kahteen kertaan tasaisen pinnan aikaansaamiseksi.

Kasetoinnin taustan liikkuvat ja vaurioituneet halkeamat avattiin ja tasoitettiin täyttö- ja hienotasoitteelle (LG ja LF). Yli 3mm leveät halkeamat vahvistettiin japaninpaperilla (18g).

Vaurioalueet ositeltiin ohennetulla öljymaalilla ja pohjamaalattiin ohennetulla pellavaöljymaalilla. Pintamaalaus tehtiin kahteen kertaan ohuina ja tiiviinä kerroksina.

Taustapinnan pohjamaalaus käynnissä. Maalina ohennettu Ottosson pellavaöljymaali.

Rosettien taustojen sävyjen kirjavuutta ja häiritsevimpiä likakohtia tasattiin kuivapastelleilla. Rosetteihin toteutettiin kevyt korostusväripatinointi muotojen esiin tuomiseksi.

Pohjoisseinä ennen restaurointimaalaustöitä.

Pohjoisseinä valmiina.

Rosettien taustat, 1891 rappauspinta

Alkuperäiset holkan rappauspinnoille koristemaalatus liimamaalipinnat ovat 1900-luvun alussa asennetun kipsikasetoinnin alla. Niiden kunnosta tai säilyvyydestä ei ole tietoa.

Rosettien taustat ovat pääosin hyvässä kunnossa ja maalipinta on ehjä, joskin likaantunut ja kirjava. Maalipinnan krakeloitumista ja irtoamaa esiintyy yksittäisillä alueilla, jotka sijoittuvat pääosin holkkaakaren kulmiin. Taustoissa oli joitakin yksittäisiä halkeamia.

Pinnat puhdistettiin sivellinpuhdistuksena imurin kanssa. Kuivapuhdistusta jatkettiin luonnonkumisienellä. Vuoden 1991 peruskorjauksen ajalta jäänyttä piintynyttä likaa (tai patinaa) rosettien taustoista ei saatu kuivapuhdistusmenetelmin poistettua. Puhdistusta kuluttavammilla menetelmillä kuten liuottimilla ei lähdetty tekemään, koska nykyisten maalipintojen säilyminen haluttiin turvata.

Rosettien taustan maalipinnan irtoamat kiinnitettiin sampiliimalla ja pienet laasti-irtoamat injektoitiin 80-prosenttisella HV 498 -akrylidispersioliimalla.

Rosettien taustan maali-irtoamaa.

Rosettien taustojen maalipinnat olivat pääosin ehjiä, mutta vuoden 1904 öljymaalipinta oli likaantunut. Maalikerrosten alta kuultaa alkuperäinen, sinisävyinen liimamaalauskoristelu. Sävyeroja tasattiin kevyesti kuivapastelleilla.

Rosettien taustat olivat paikoitellen likaantuneita ja kirjavia.

Rosetin tausta ennen ja jälkeen sävyjen tasausta.

Rosetit

Rosettien nykyinen maalipinta on öljymaali. Maalipinnassa on verrattain paljon likaa ja aiempia tummentuneita korjauksia sekä kirjavuutta. Muutamia rosetteja oli maalattu uudelleen ja erityisesti länsiseinällä ja kaakkoisnurkassa. Rosettien maali on huomattavasti kokonaisuutta vaaleampi.

Rosettien lievän kirjavuuden katsottiin tuovan eloisuutta eikä niiden sävyeroja lähdetty tasaamaan.

Roseteista löytyi väritystutkimuksen yhteydessä sinistä liimamaalia pääasiassa muodon syvänteistä, oletettavasti maalia on käytetty patina- tai korostusvärinä.

Rosettien uudelleen patinointi siniharmaalla todettiin kiinnostavaksi ja työ päätettiin toteuttaa työmääräarvion perusteella niin, että korostusväriä lisättiin rosettien syvimpiin kohtiin muotojen esiin tuomiseksi. Liimamaali tehtiin ja sävytettiin työmaalla, sideaineena selluloosaliisteri. Värin lähtökohtana oli väritystutkimuksessa löytynyt ja koodattu sävy sekä säilyneet fragmentit.

Rosettien kiinnitys tarkistettiin ennen toimenpiteitä. Rosetit on kiinnitetty rappauspintaan kipsillä ja kiinnitystä on vahvistettu ruuveilla, jotka ulottuvat rappauksen aluslaudoitukseen asti. Rosetit olivat yhtä lukuun ottamatta hyvin kiinni rakenteessa.

Heikosti kiinniolevan rosetin kiinnitys varmistettiin uudella ruuvilla, joka ruuvattiin rappausrakenteen läpi aluslautaan.

Rosetit puhdistettiin sivellinpuhdistuksena imurin kanssa. Puhdistusta jatkettiin luonnonkumisienellä.

Osassa roseteista oli säilynyt vanha, sinertävä patinointiväri.

Patinoointivärin lisääminen aloitettu rosettiin, josta se puuttui tai oli kulunut pois.

Holkan lippa

Penkkiä muodostavan leveän hyllyn, lipan pintakerroksia on vahvistettu lasikuitukankaalla aiempien korjaustöiden yhteydessä. Kangas oli irti pinnasta kaikilla nurkka-alueilla. Lipan alueella oli joitakin halkeamia.

Pohjois- ja länsisivuilla etureunassa oli pitkittäissuuntaisiin halkeamiin rajautuvat heiluvat alueet, joita on pohjoissivulla osittain vahvistettu kankaalla aiemmin. Länsisivulla koko lipan etureuna on kangastettu aiemmin.

Halkeamat avattiin ja irtoava aines poistettiin. Halkeamien kohdalla heikosti kiinniolevia, heiluvia rappausrakenteita lujitettiin injektoimalla kipsilaastilla. Isommat vaurioalueet täytettiin kipsilaastilla ja pienemmät vauriot täyttötasoitteella. Materiaalierot vahvistettiin injektointialueilla pintavahvistuskankaalla tasoitustyön yhteydessä.

Pinnoille tehtiin sivellinpuhdistus imurin kanssa. Kuivapuhdistusta jatkettiin luonnonkumisienellä. Lipalla olleet linnunulosteet poistettiin vedellä. Vaurioalueet paikkamaalattiin nykyisen maalipinnan mukaan pellavaöljymaalilla.

Pohjoisseinällä, pitkittäisen halkeaman kohdalla, lipan etureuna liikkui painettaessa. Halkeamat sijaitsivat pääosin etureunan muotolistan ja lipan kaarta muodostavan tikkurappauksen saumakohdissa.

Holkan lippa oli kaikissa nurkissa jonkin verran halki. Halkeamien kohdalla rakenteet olivat heikosti kiinni. Halkeamat avattiin ylhäältä päin ja irtoavat materiaalit poistettiin ennen rappausrakenteen lujittamista. Halkeamiin injektointi ohutta kipsilaastia, jonka kulkeminen rakenteessa varmistettiin painelemalla. Injektointi stabiloi heiluvat rakenteet hyvin. Vaurioalueet vahvistettiin tasoitustyön yhteydessä lasikuitukankaalla.

Injektoinnit tehty ja vaurioalueet vahvistettu pintavahvistuskankaalla.

Holkan lippa valmiina.

Porrashallin yläpalkisto

Työselitys käsittää yläpalkiston koristelistojen, hammaslistan, friisin, arkkitraavin ja palkiston alapintojen rakenneosat. Porrasnousua kehystävät pinnat sijoittuvat porrashallin kolossaalipylväiden päälle hallin valokattoa kehystävien rakennuspintojen ja holkkakaaren alapuolelle.

Korniisin koristelistat

Tässä käsitellään korniisin akantuslehtilistan, helmisauvan, vinolehtilistan, hammaslistan ja palkiston alapinnan työt. Nykyiset vaalealla öljymaalilla ja pronssauksella (oletettavasti lyöntimetalli, patina ja lakkaus) toteutetut pinnat ovat pääosin vuoden 1904 muutostöiden sekä 1990-luvun peruskorjauksen aikaisia.

Korniisin akantuslehti- ja vinolehtilistan öljymaalipinnat hilseilivät kauttaaltaan. Akantuslehtilistassa oli joitakin puuttuvia lehden kärkiä. Eniten kärkivaurioita oli länsireunan lehtikoristeissa, jossa yläpuolella olevassa lipassa oli pitkittäissuunnassa halkeama. Muilla sivuilla oli yksittäisiä pienempiä puutoksia. Aiemmin irronneita kärkiä on korjattu maalausretusoinnilla.

Lehden kärjen puutealue on korjattu maalaamalla.

Akantuslehtien kärkien vaurioita oli eniten länsiseinustalla, jonka yläpuolisessa lipassa oli pitkittäinen halkeama. Kuvassa lehtien kärjet täydennetty mallikipsillä.

Uudet lehtien kärjet pohjustettiin ohuella pohjamaalilla. Retusointiväriä öljylakka, joka sävytettiin metallijauhe- ja kuivapigmenteillä.

Helmisauvan ja vinolehtilistan pinnat olivat pääosin hyväkuntoisia, joskin vinolehtilistan vaalea pinta on paikoitellen hyvin likainen.

Palkiston alapinnan kultapronssilistan nykyinen vaalea taustan öljymaalipinta oli hyvin ohut ja harmaa alla oleva liimamaalipinta kuului useasta kohdasta läpi. Maalipinta oli myös paikoitellen kellastunut. Irtoavat kerrokset poistettiin. Irtolika puhdistettiin kevyesti siveltimellä ja imuroimalla.

Korniisin akantuslehtilistan lehtikärkien puutteet täydennettiin kipsillä paikan päällä muotoillen. Ennen kipsin lisäämistä alustaa karhennettiin, jonka jälkeen pinta kostutettiin vedellä. Mallikipsi lisättiin vaurioalueelle ja muotoiltiin ympäröivän pinnan mukaan.

Vaaleiden öljymaalipintojen vaurioalueet retusoiitiin öljytuubiväreillä. Kultapronssipintojen vauriot retusoiitiin kultapronssijauheilla sävytetyllä öljylakalla.

Hammaslistan nykyinen vaalea pinta on peruskorjauksen (1987–1991) aikainen öljymaali. Hammaslistan taustan kultapronssilistaa ei ole ajoitettu.

Öljymaalipinnan vauriot olivat pääosin irtoavia maalikerroksia ja sitä oli varsin runsaasti. Taustan kultapronssilista oli hyväkuntoinen. Irtoavat kerrokset poistettiin, jonka jälkeen öljymaalipinnat hiottiin kauttaaltaan. Vaurioalueita ei kitattu uusien materiaalikerrosten välttämiseksi.

Hammaslistojen öljymaalipinnat maalattiin uudelleen, jotta saatiin pinnoille yhtenäinen öljymaalikalvo, jonka läpi kosteus ei pääse kulkeutumaan maalikerrosten väliin. Pohja- ja pintamaalaus toteutettiin nykyisen pinnan mukaan sävytetyllä vesiohenteisella öljymaalilla. Taustan kultapronssilista puhdistettiin.

Taustan vaalea, ohut öljymaali hilseili irti. Öljymaalipinnan alta tuli esiin punertava liimamaali, jota löytyi palkiston alueella lähes kaikilta pinnoilta. Liimamaalin päällä oli heikosti kiinni oleva tummankeltainen liimamaali, joka irtosi öljymaalin kanssa.

Tausta retusointiin vaalealla, keskiharmaalla sävyllä ympäröivän pinnan mukaan. Maalina öljytuubivärit.

Korniisi, friisi, muotolista ja palkiston alapinta

Nykyiset yksiväriset kangastetut pinnat ovat vuosien 1987–1991 peruskorjauksen ajalta. Vaurioalueilla nykyisten pintojen alla on säilynyt vuoden 1904 muutostöiden aikaiset öljymaalipinnat ja jossakin muodossa alkuperäistä vuoden 1891 maalauskoristelua.

Pinnat olivat varsin ehjiä lukuun ottamatta joitakin yksittäisiä maali-irtoama alueita. Korniisin alapinnassa itäsivulla ja kulmissa sekä friisialueen alareunassa ja palkiston alapinnalla pohjoissivulla kangas oli osittain irti muutamilla alueilla alustasta. Vaurioalueilla alla oleva rappaus oli pehmeää ja hiekkaantunut.

Pinnoilta poistettiin irtoavat laasti, tasoite- ja maalikerrokset. Liikkuvat rakennehalkeamat avattiin, kiinteitä hiushalkeamia ei avattu. Pohjoissivulla friisialueen alareunan kangasvaurioalueilla pehmentynyttä rappausa lujitettiin Ledan TA 1 -injektiolaastilla.

Irti olevat kankaat poistettiin ja kangaspuutokset täydennettiin ennen tasoitus- ja maalaustöitä. Halkeamat ja vauriot laasti- ja tasoitekerroksissa täytettiin ja tasoitettiin ennen paikkamaalausta.

Friisialueella esiin tulleet liimamaalipinnat ja korniisin koilliskulman alapinnan liimamaalauskoristelu suojattiin japaninpaperilla ennen retusointia. Japaninpaperi kiinnitettiin selluloosaliisterillä. Vaurioalueiden paikkamaalaus ja retusointi toteutettiin vesiohenteisella öljymaalilla.

Korniisin alapinnassa (kaakkoiskulma) näkyy kohokuviona alkuperäistä, kukka-aiheista koristemaalauستا. Alueella ei ole pintavahvistuskangasta.

Koilliskulmassa alapinnan pintavahvistuskangas oli irti pohjasta. Irtoavien kerrosten poiston yhteydessä esiin tuli alkuperäistä liimamaalilla maalattua kukka-aiheista koristemaalauستا.

Palkiston kaikilla nurkka-alueilla korniisin kohdalla oli rakenteissa halkeamia. Halkeamat olivat irrottaneet tasoite- ja rappauskerroksia ja pintavahvistuskankaat olivat osittain irti muutamilla alueilla alustasta. Vaurioalueilla alla oleva rappaus oli pehmeää ja hiekkautunutta.

Halkeamat avattiin ja irtoava aines poistettiin. Halkeamien kohdalla heikosti kiinniolevia, heiluvia rappausrakenteita lujitettiin injektoimalla kipsilaastilla. Isommat vaurioalueet täytettiin kipsilaastilla ennen tasoitus- ja maalaustöitä. Kulma-alueita vahvistettiin lasikuitukankaalla kangaspuutosten kohdalla. Kangas kiinnitettiin liimalla, jonka jälkeen alue yli tasoitettiin. Vaurioalueet paikkamaalattiin pellavaöljymaalilla.

Nurkan halkeama.

Palkiston alapinta on kangastettu aikaisemmin. Kuvassa pohjoisseinän kangasvauriot avattu, tasoitettu ja vauriokohdat kangastettu uudelleen.

Kuvassa alapinnan vauriot on paikkamaalattu, koristelista puhdistettu ja retusoitu.

Kuva ylhäällä vasemmalla: korniisin, friisin ja arkkitraavin yksiväriset pinnat olivat varsin hyväkuntoisia. Hammaslistoissa oli runsaasti irtoavia maalikerroksia.

Kuva alhaalla vasemmalla: pinnoilta poistettiin irtoavat laasti-, tasoite ja maalikerrokset ja liikkuvat halkeamat avattiin.

Kuva ylhäällä oikealla: vaurioalueiden paikkamaalaus ja hammaslistan uudelleen maalaus tehtiin vesiohenteisella öljymaalilla, joka säilytettiin työmaalla nykyisen maalipinnan mukaan.

Esiin tulleiden vanhojen maalipintojen dokumentointi

Ylempi palkisto, jonka pohjatöiden yhteydessä löytyneet alkuperäiset liimamaalipinnat dokumentoitiin.

Yläpalkiston arkkitraavin 1990-luvun peruskorjauksen aikaisen öljymaalipinnan alta tuli esiin harmaa liimamaali. Lähin sävykoodi oli NCS S 2502-Y.

Akantuslehtilistan vaalean öljymaalipinnan alla olevan vanhimman liimamaalin lähin sävykoodi oli NCS S 4050-Y10R.

Kuvassa vuoden 1904 öljymaalipinta, sekä 1990-luvun pintavahvistuskankaita. Lähin sävykoodi oli NCS S 0907-G90Y (sävykoodi liian haalea ja harmaa).

Palkiston alimman profiililistan yläpinnan punainen liimamaali. Lähin sävykoodi oli NCS S 6030-Y80R.

Korniisin alapinnan kukkakoristeen taustan liimamaalin lähin sävykoodi oli NCS S 5010-Y90R.

Hammaslistan taustan alin kerros on sininen liimamaali, lähin sävykoodi oli NCS S 3050-R90B.

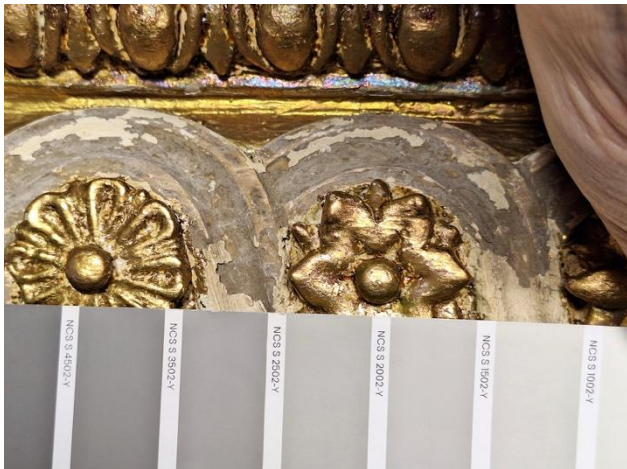
Korniisin alapinnan kukkakoristeen liimamaalin lähin sävykoodi oli NCS S 2020-Y20R.

Hammaslistan hampaiden alin kerros on vaaleanpunainen liimamaali. Sävy löytyy koko palkiston alueelta, voi olla jokin pohjakäsittely tai -maali. Lähin sävykoodi oli NCS S 2020-Y40R.

Yläpalkiston alapinnan koristelistan taustan alin maalikerros on punainen liimamaali. Lähin sävykoodi oli NCS S 4050-Y80R.

Palkiston alapinnan koristeiden alin sävy on harmaa liimamaali. Lähin sävykoodi oli NCS S 3502-Y.

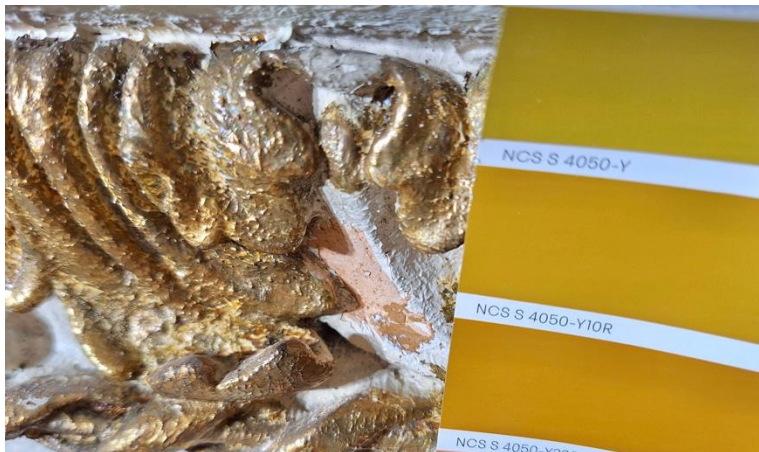
Früisissä vanhan koristemaalauksen keltainen liimamaali. Lähin sävykoodi oli NCS S 4050-Y10R

Früisin vanhan koristemaalauksen punainen sävy. Lähin sävykoodi oli NCS S 4050-Y80R – 6030-Y80R.

Hammaslistan harmaa liimamaali. Listan maalikerrokset irtosivat pääosin punertavalle liimamaalipinnalle asti. Punertavan liimamaalin päällä näkyy useassa kohdin viitteitä harmaasta liimamaalista. Fragmenttien sävy on epätasainen ja maalikerros ohut. Lähin sävykoodi oli NCS S 2502-Y.

Korniisin vinolehdissä alimpana kerroksena keltainen liimamaali. Lähin sävykoodi oli NCS S 4050-Y10R.

Porrashallin keskipalkisto

Seuraava kuvaus käsittää keskipalkiston peruspintojen (palkiston yksiväriset etupinnat ja yläpinta), kultapronssikoristelistan, palkiston alapintojen ja palkistoa kannattelevien harmaiden pylväiden kapiteelien rakenneosat.

Keskipalkisto sijoittuu porrashallin kolossaalipylväiden väliin toisen kerroksen ympäröivää ja porrashallia erottavan koristemaalatun pylväikön päälle. Nykyiset pinnat ovat pääosin 1904 muutostöiden ja vuosien 1987–1991 peruskorjauksen aikaisia.

Peruspinta ja palkiston ylä- ja alapinnat

Palkiston peruspinta on yksivärinen vuosien 1987–1991 peruskorjauksen aikainen öljymaalipinta, jossa on varsin paljon myöhemmin tehtyjä korjaus- ja paikkamaalauksia. Kokonaisuus on melko kirjava, sillä maalauskorjauksissa on runsaasti sävy- ja kiiltoeroja. Nykyisten pintojen alla on säilynyt suurelta osin vuoden 1904 öljymaalipinta ja vuoden 1891 alin liimamaalilla tehty maalauskoristelu.

Palkiston peilikenttään ja kehysalueelle tehtiin pohjoissivulla toisella kenttäalueella länsireunasta lukien väritystutkimus, jonka yhteydessä otettiin esiin alkuperäistä maalauskoristelua (marmorointi). Alueella ohuet maalikerrokset olivat tiukasti kiinni toisissaan ja esiin tuli pääosin kalkkirappauspintaa tai liimamaalin päällä oleva eristekerros, eikä marmoroinnin esiin ottoa laajemmin lähdetty tekemään.

Vaurioalueella esiin tulleelle alkuperäiselle liimamaalilla tehdyille, oletetulle marmorointipinnalle kokeiltiin suojauksen vaihtoehtona paperointia pohja- ja paikkamaalauksen alla. Paperoinnin kiinnitysluisteri liuotti alla olevia maalikerroksia, joten sen merkitys suojaavana pintana todettiin vähäiseksi. Esiinoton alueella alkuperäisten pintojen päälle tehtiin ylitasoitus suoraan maalipinnan päälle, jolloin alue voidaan myöhemmin ottaa esiin uudelleen mahdollisimman vähin vaurioin.

Pintojen öljymaalikerrokset olivat ohuita ja heikosti kiinni pohjassa, sekä irtosivat laajoina alueina. Palkiston ylälistan ja peilikentän rosettien alueella kerrokset lähtivät pääosin irti laastipinnalle asti.

Pohjoisseinällä maalipinnat irtosivat suurina alueina alimpaan liimamaaliin tai sen päällä olevaan eristekerrokseen asti.

Eteläseinällä irtoavaa maalia oli huomattavasti vähemmän.

Peruspinnoilla vauriot olivat pääosin irtoavia maalikerroksia. Irtoavat kerrokset lähtivät irti laastipinnalle tai liimamaalin päällä olevalle eristepinnalle asti. Pohjoissivulla vaurioalueet olivat laajoja, lähes koko peruspinnan kattavia heikosti kiinni olevia maalikerroksia.

Eteläisivulla maali-irtoama-alueet olivat pienempiä ja itä- ja länsisivuilla vaurioalueet olivat yksittäisiä.

Palkiston yläpinnoilla oli joitakin maali-irtoama alueita ja alapinnoilla yksittäisiä halkeamia. Pohjoissivulla kahden pylväsvälin alueella laastipinnalle irtoavia tasoite- ja maalikerroksia.

Kaikki pinnat puhdistettiin sivellinpuhdistuksena imurin kanssa. Pinnoilta poistettiin irtoavat kerrokset. Liikkuvat rakennehalkeamat avattiin, kiinteitä hiushalkeamia ei avattu. Esiin tuulleet liima- ja öljymaalipinnat pohjustettiin vesiohenteisella tartuntapohjamaalilla ennen tasoitus- ja maalaustöitä.

Vaurioalueet tasoitettiin nykyisen pinnan tasoon ja paikkamaalattiin. Paikkamaalauksen yhteydessä aiempia häiritseviä ja erottuvia retusointeja siistittiin ja sävykirjavuutta tasattiin.

Eteläseinän palkistoa ennen toimenpiteitä sekä restaurointimaalaustöiden jälkeen.

Palkiston restaurointimaalaustöissä pyrittiin yhtenäiseen, siistiin kokonaisuuteen. Kuvassa palkiston luoteiskulma ennen toimenpiteitä.

Kuvassa palkiston luoteiskulman restaurointimaalaustyöt ovat valmiit.

Kultapronssikoristelistat

Palkiston voimakkaasti profiloidun ylälistan alla olevat kultapronssilistat ja niiden nykyiset käsittelypinnat olivat varsin hyväkuntoisia.

Listassa vauriot olivat joitakin yksittäisiä maalipuutosalueita ja vanhoja pintakäsittelyjälkiä listan ylä- ja alareunassa.

Lyöntimetallipinnat olivat paikoin melko hauraita, mutta kiinni pohjassa.

Listat puhdistettiin pehmeällä siveltimellä imurin kanssa. Maalipuutosalueet retusoiitiin metallijauhepigmenteillä sävytetyllä öljylakalla. Vanhoja pintakäsittelyjälkiä ei lähdetty retusoimaan, koska ne eivät olleet kokonaisuuden kannalta häiritseviä.

2. kerroksen pylväiden kapiteelit

Kapiteelien nykyiset yksiväriset pinnat ovat pääosin vuosien 1987–1991 peruskorjauksen aikaisia öljymaalipintoja, joskin pinnoissa näkyy useita erivärisiä paikkamaalauksia ja korjauksia.

Kapiteeleille ei tehty varsinaista väritystutkimusta, mutta esiin tulleita pintoja tarkasteltiin restaurointityön yhteydessä. Todennäköisesti kapiteeleissa on alimpana ollut tummanruskea liimamaalipinta, jossa on viitteitä kultapronssikoristelusta. Kapiteelien ylälistan alapinnoissa ja kapiteelin alimmassa koriste-profiilissa on säilynyt voimakkaan vihreää liimamaalia. Ohuet maalikerrokset lähtivät pääosin irti laastipinnalle asti, mutta esiin tulleiden pintojen perusteella voidaan olettaa, että pinnoilla osittain säilynyt nykyisen maalikerroksen alla alkuperäistä 1891 liimamaalipintaa.

Kapiteelien vauriot olivat pääosin erottuvia korjauksia ja retusointeja ja pintojen likaisuutta. Maali-irtoamaa oli varsin vähän ja irtoama-alueet keskittyivät pohjoissivulla porrashuoneen puolelle, itäsisivulla sivuportaan puolelle ja eteläsisivulla käytävän puolelle.

Kultapronssikoristelistan vauriot olivat yksittäisiä maalipuutosalueita ja pintojen likaisuutta. Kaikki pinnat puhdistettiin sivellinpuhdistuksena imurin kanssa. Kultapronssilistat puhdistettiin kuivapuhdistuksena kuituliinalla.

Kapiteelien vauriot olivat pääosin yksittäisiä maali-irtoama-alueita, liasta ja aiemmista korjauksista johtuvia kirjavia sävyypintoja. Maalikerrokset irtosivat laastipinnalle asti. Kuvassa kapiteeli ennen toimenpiteitä.

Irtoava aines poistettu ja vaurioalueet tasoitettu.

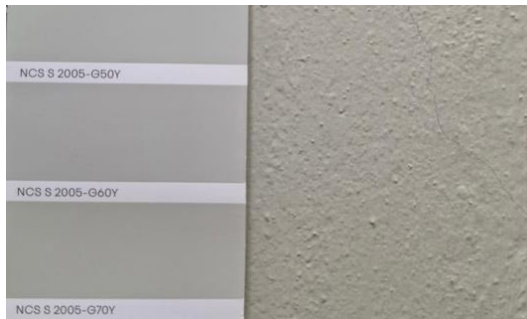

Retusointi tehtiin vesiohenteisella öljymaalilla ympäröivän pinnan mukaan. Kuvassa kapiteeli valmiina.

Esiin tulleiden vanhojen maalipintojen dokumentointi

Keskipalkisto ja kapiteeli (kuvan oikeassa alareunassa), jonka pohjatöiden yhteydessä löytyneet alkuperäiset liimamaalipinnat dokumentoitiin.

Kapiteelien nykyinen maalipinta. Lähin sävykoodi: NCS S 2005-G60Y.

Kapiteelien alin liimamaalipinta. Lähin sävykoodi: NCS S 7010-Y30R.

Toisen kerroksen pylväiden kapiteelin alimmassa koristeprofiilissa on säilynyt voimakkaan vihreää liimamaalia. Lähin sävykoodi oli NCS S 3020-G30Y.

Palkiston alapinnan nykyinen öljymaalipinta. Lähin sävykoodi oli NCS S 2005-Y.

Palkiston nykyisen maalipinnan alla on vaaleankeltainen öljymaalipinta vuodelta 1904. Lähin sävykoodi oli NCS S 1510-G90Y / 1510-Y.

Palkiston alapinnan alin liimamaalipinta. Lähin sävykoodi oli NCS S 3502-Y.

Irtoavan maalin kiinnitys

Yläpalkiston kaareva lista

Vuoden 1900-luvun alun muutostöissä lasikattoa reunustava puinen yläpalkisto oli saanut yksivärisen, vaalean ulkoasun muutamaa kultapronssista korosteväriä lukuun ottamatta. Palkistossa olevassa kaarevan muotoisessa listassa paljastui väritystutkimuksessa (20.10.2023) alkuperäistä, vuoden 1891 koristemaalausta. Öljymaalilla toteutettujen koristemaalauksen vuoksi päätettiin, että listan maali-irtoamat kiinnitetään takaisin alustaansa poistamisen sijaan.

Kaarevassa listassa oli maali-irtoamaa lähes kauttaaltaan koko listan pituudelta. Irtoamisen syynä on mitä ilmeisimmin ollut suoraan puun päälle lisätty (öljy)kittikerros.

Värinkiinnityksessä testattiin ensin MFK liimaa, joka liimasi irtoamat kyllä hyvin, mutta jätti pintaan kiiltoa. Lisäksi MFK:n nestemäisyys nosti pohjassa olevaa kellertävää ja jauhoontunutta kittiä maalikerrosten pintaan. Värinkiinnitykseen testattiin myös 10 % sampiliimaa. Sampiliima kiinnitti irtoamat hyvin ja kuivui kohtalaisen nopeasti. Sampiliima ei nostanut kittiä ylimenneen liiman mukana pintaan ja tästä syystä irtoamat päädyttiin kiinnittämään 10 % sampiliimalla. Erillistä alkoholilisäystä ei tarvittu kulkeutumisen parantamiseksi.

Kiinnityksen jälkeen kiinnitettyä aluetta ei tarvinnut retusoida. Listassa oli vain muutamia puutosalueita, jotka retusoitin akryylivärein muuhun pintaan sulautuvaksi.

Yleiskuva holkan alueesta. Vasemmassa nurkassa on väritystutkimusalue. Nuoli osoittaa kaarevan listan aluetta, jossa vuoden 1891 koristemaalaus sijaitsi.

Lähikuva yläpalkiston alueesta. Koristemaalaus sijaitsee kaarevan listan alueella, jossa maalit ovat irronneet pohjastaan laajasti.

Kuvassa listan maali-irtoamaa ennen värinkiinnitystä. Paikoin väri-irtoamat olivat isompia ja vaarassa pudota.

Viereisen kuvan lista-alue värinkiinnityksen jälkeen. Kun irtoava maali on kiinnitetty tasaiseksi pinnaksi, hahmottuvat koristemaalauksen kohoumat listassa kohokuvina.

Paikoin väri-irtoamat olivat pientä ja matalaa, hiushalkeamien kaltaista irtoamaverkostoa.

Viereisen kuvan matalat väri-irtoamat kiinnitettynä. Liimana käytettiin 10% sampiliimaa, ilman alkoholilisäystä.

Rosettien taustojen värinkiinnitys

Keskushallin holkkalista koostuu kipsisistä kasetoinneista ja kipsiroseteista. Rosetit on kiinnitetty suoraan vuoden 1891 liimamaalilla maalatun koristeellisen holkkalistan päälle. Kasetoinneista muodostunut holkkalista valmistui 1904 ja holkka maalattiin kauttaaltaan vaalealla öljymaalilla. Rosettien taustan maalikerrokset ovat vähäisessä määrin alkaneet irrota. Koska ohuen öljymaalin alla on vuoden 1891 koristemaalaus, ei irtoavia maalikerroksia poisteta, vaan irtoamat kiinnitetään takaisin paikoilleen.

Rosettien taustassa on kahdenlaista väri-irtoamaa:

- hilseilevä, hyvin ohut öljymaali
 - irtoaa liimamaalin päältä
- paksu, pintalaastia sisältävä irtoama

Holkkalista koostuu kipsisistä kasetoinneista ja roseteista. Rosettien tausta-alueella (nuolet osoittavat alueita) on ohuen, vuoden 1904 öljymaalin alla alkuperäinen, vuoden 1891 liimamaalikerroksen holkkalista. Ohuessa öljymaalikerroksessa on joitainkin maali-irtoamia sekä satunnaisesti paksumpia, laastikerrosta mukana olevia irtoamia.

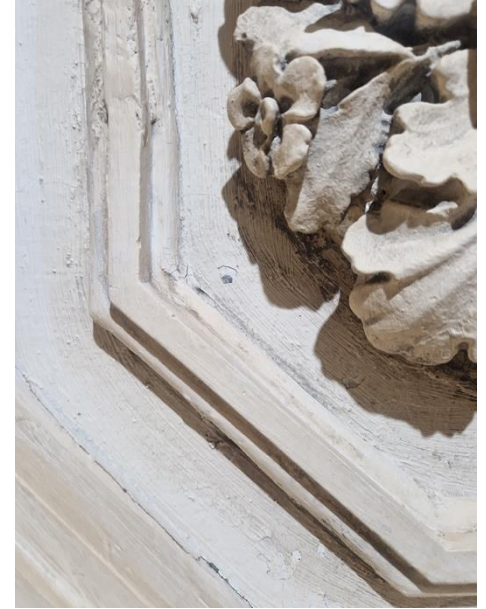
Ohuen öljymaalin kiinnittämisessä käytettiin 10% sampiliimaa. Ennen liiman lisäämistä tuli liimattavien maalilastujen alle lisätä tippa isopropanolia. Alkoholilla poisti pintajännityksen ja esti maalilastujen kulkeutumisen ylimenneen liiman mukana pois paikoiltaan. Lämpölusikkaa ei kiinnityksessä käytetty. Alkoholin ja liiman lisäyksen jälkeen siveltimellä painettiin irtoamat tasaisesti kiinni alustaansa. Pinnan kuivahtamisen jälkeen kiinnitetty alue puhdistettiin veteen kostutetulla kuituliinalla.

Paksuissa irtoamissa liimana käytettiin 50 % HV 498 liimaa (Lascaux). HV 498 on liimausvoimaltaan vahvempi ja kuivumisominaisuuksiltaan nopeampi sampiliimaan nähden. Liima on myös valmistajan mukaan suunniteltu soveltumaan nimenomaan laastipinnoille. Ennen liiman lisäämistä kiinnitettävälle alueelle oli lisättävä isopropanolia kulkeutumisen parantamiseksi. Tässäkin tapauksessa lämpölusikkaa ei käytetty, vaan irtoamat painettiin kiinni alustaansa siveltimellä. Irtoamien saumoista noussut ylimääräinen liima poistettiin veteen kostutetulla kuituliinalla. HV-liimalla liimattuja alueita ei merkitty toimenpidekarttaan, sillä alueet olivat pieniä.

*Kuvaan on ympyröity alue,
jossa ohut öljymaalikerros on
alkanut irrota.*

*Ohuet öljymaali-irtoamat
kiinnitetty takaisin alustaansa.
Ennen liiman lisäämistä irtoamiin
lisättiin alkoholia, jotta voimakas
pintajännitys ei liikuttaisi kevyitä
öljymaali-irtoamia pois paikoiltaan.*

*Kuvassa paksua maali-irtoamaa,
jossa on laastia mukana.
Kiinnitys vaatii liimalta vahvaa
liimausvoimaa ja nopeaa
kuivumisominaisuutta.*

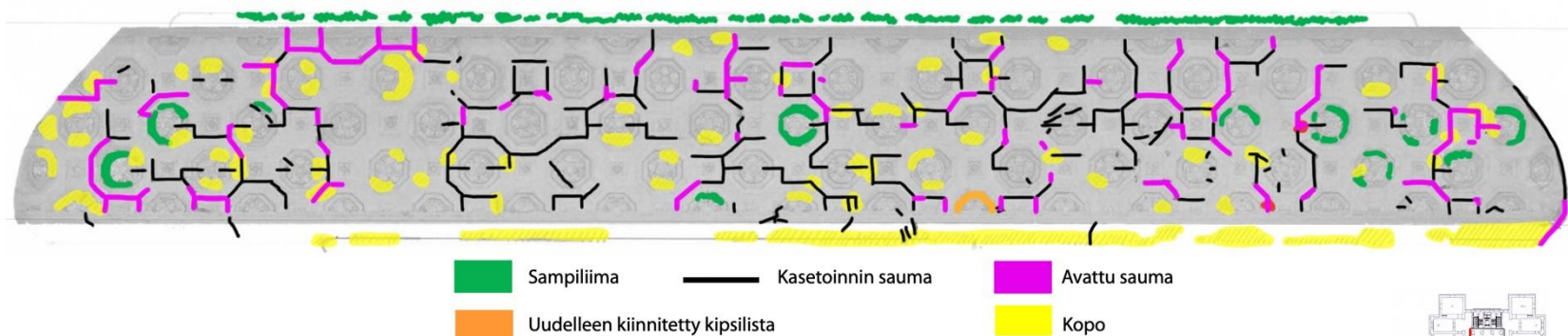

*Kuvassa paksut maali-irtoamat on
kiinnitetty alustaansa. Liiman
kulkeutumisen parantamiseksi
irtoamien alle lisättiin hiukan
alkoholia (isopropanoli).*

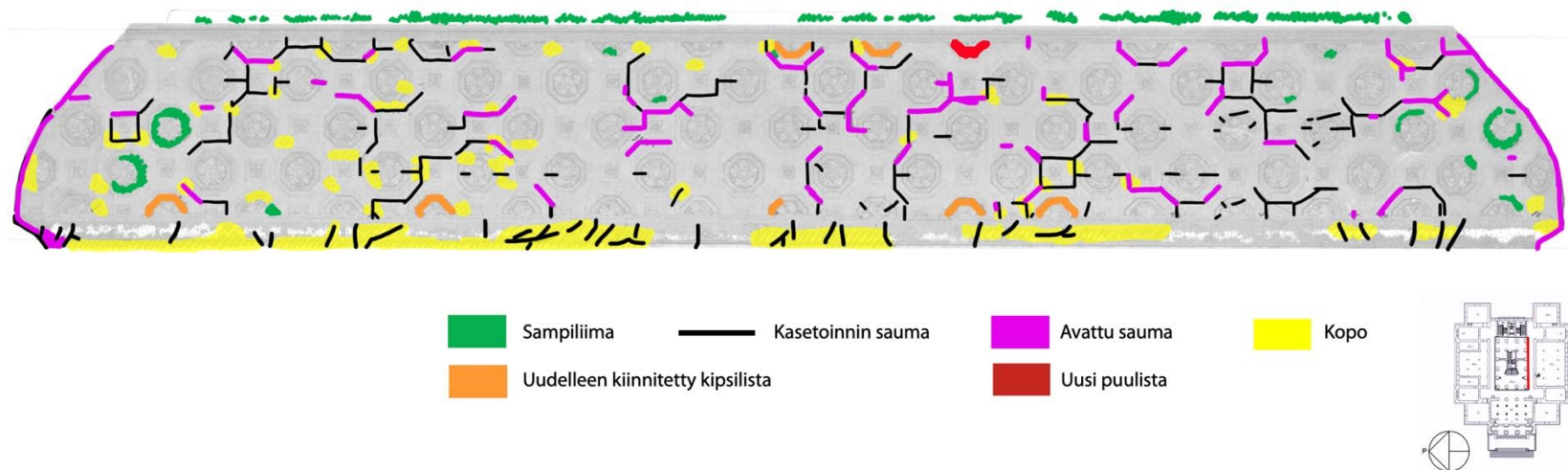

Toimenpidekartat

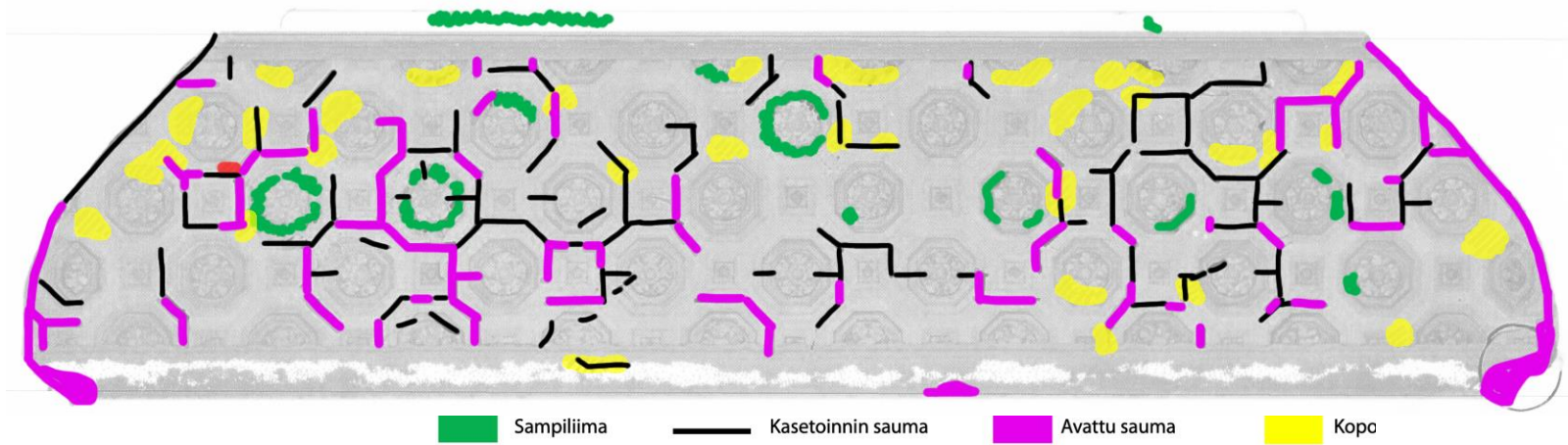
Pohjoinen

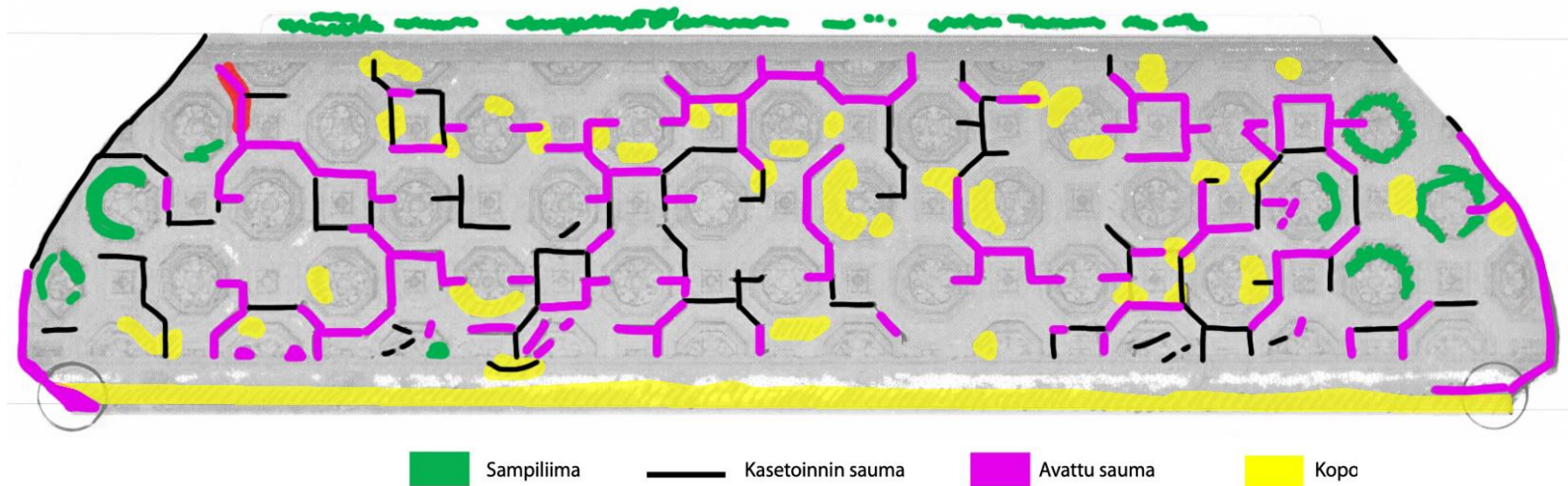
Etelä

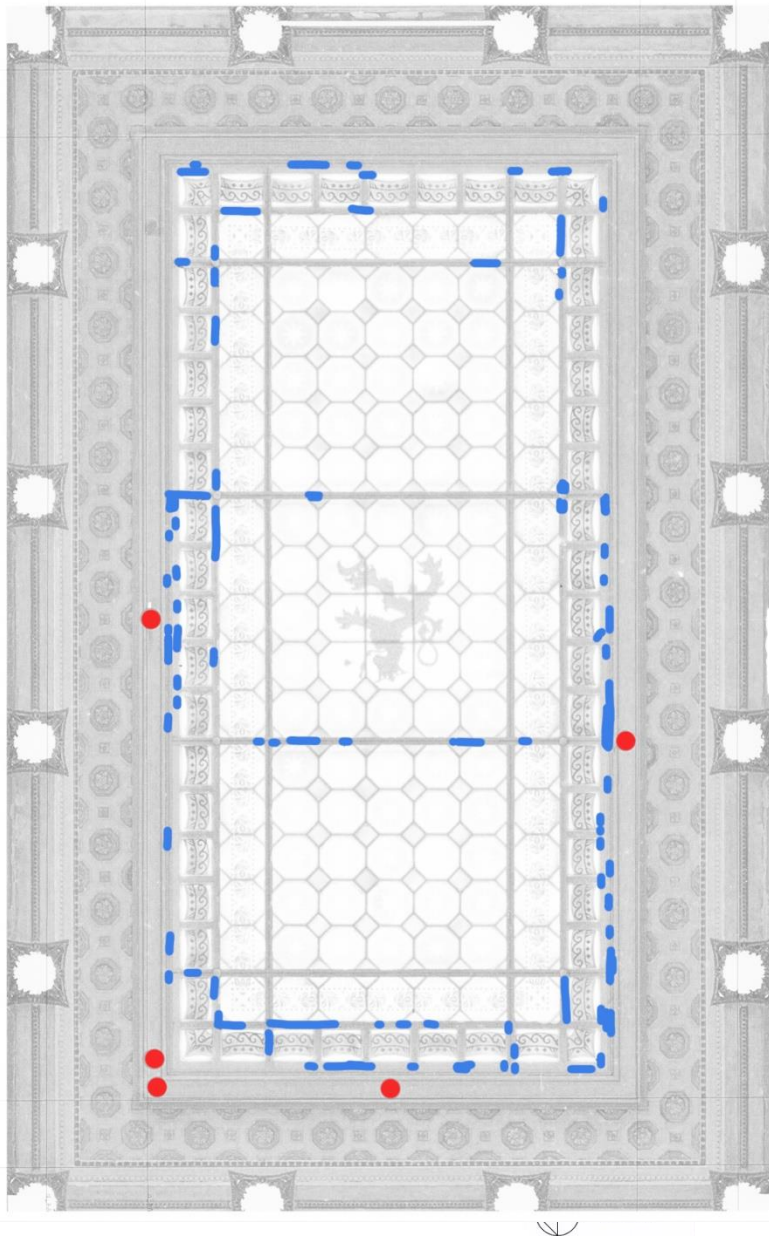
Itä

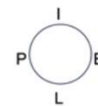
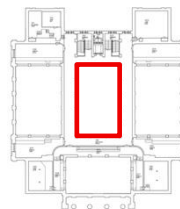
Länsi

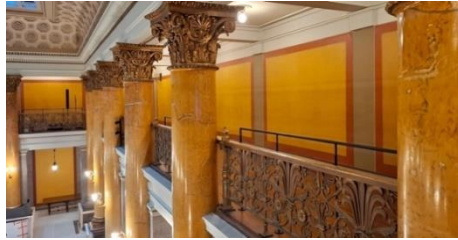
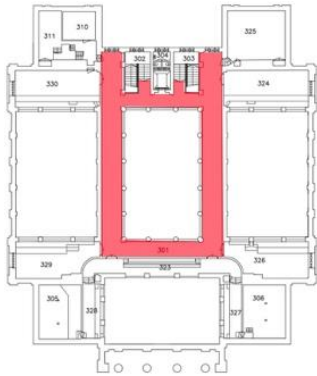
Katto

- Poistettut maalikerrokset
- Japaninpaperituenta

301 Porrashalli 3. kerros / käytävät

Kuva syksy 2025.

Kolmannen kerroksen käytävän seinäpinnoille tehtiin sekä konservointi- että restaurointimaalaustöitä. Seinien peilikentät ovat öljymaalilla maalatut keltaiset kentät punaisiin kehyksiin, kenttien välissä on harmaat, maalatut pilasterit. Seinät ovat pääosin vuodelta 1904, 1990-luvun peruskorjauksessa niitä on korjattu ja paikkamaalattu.

Seinäpintojen vuoden 1904 irtoavat maalit kiinnitettiin konservointityönä. Paikkamaalausalueet, joilta maalit irtosivat tai olivat menettäneet sävynsä, maalattiin uudelleen. Myös kuusi huonokuntoista, 1990-luvun peruskorjauksessa maalattua pilasteria jouduttiin maalaamaan uudelleen. Maalina pellavaöljymaali (Saxotol). Seinien maalipintojen pienet puutealueet retusoiitiin akryylituubiväreillä.

Käytävien katot ovat 1990-luvun peruskorjauksessa maalattu öljymaalilla uudelleen, sävyt noudattelee 1904 asua. Katoissa oli paikoitellen irtoavaa maalia. Irtoamat poistettiin ja katot

kunnostettiin restaurointimaalaustyönä. Samoin käytävän itäpäädyssä, 303 tasanteella olevien ikkunoiden smyygit.

Kattojen listoitusten alueella otettiin esille vanhaa, 1890-luvun koristemaalausta. Seinän alueella tarkistettiin mahdollinen peilikenttäjako ja otettiin esille 1890-luvun punaista liimamaalia.

Parville johtavat puuovet ovat varsin hyväkuntoisia. Niiden maalipinnat ovat vuodelta 1904. Oviin tehtiin lukitusmuutoksia, joiden puupaikkaukset retusointiin vanhan pinnan mukaan, samoin kuin lyöntilistojen puupaikkaukset.

Pohjoispuolen
käytävä. Kuvassa
kunnostetut katot,
seinäpinnat ja
ovet. Lattian
kunnostus
Restaurointimaala
us Mimos Oy,
Riitta Karjalainen.

Konservointi

Irtoavan maalin kiinnitys, seinät

Seinät on maalattu öljymaalilla, hakkurityönä. Hakkurin jälki on terävää ja kaunista. 1900-luvun alun seinäpinnoilla irtoavaa maalia oli lähinnä länsiseinällä (papistin salin puoleinen seinä). Tällä seinällä irtoamaa oli runsaasti, irtoamat olivat paikoitellen isoja kielekkeitä. Eteläseinän yhdessä kentässä oli melko paljon irtoamaa, kaikkialla muualla irtoamat olivat yksittäisiä, pienehköjä irtoamia.

Menetelmien kuvaus

Irtoavan maalin kiinnityksessä käytettävä lämpölusikka yleensä litistää hakkurin jättämät harjanteet, ja kiillottaa öljymaalipintaa. Liimaustestien perusteella tultiin siihen tulokseen, että lämpölusikkaa käytetään vain loppulämmityksessä, kuituliinan läpi. Irtoavat maalit olivat melko joustavia, ne tarttuivat hyvin alustaansa. Kiinnitys oli helppoa ja nopeaa.

Käytetty liimausmenetelmä:

- Liima HV489 (25 %)
 - 4 osaa liimaa
 - 1 osa IPA (lisää ruiskuun)
- Lisää liima ruiskulla ja neulalla (ruiskussa siis 4 osaa liimaa, 1 osa IPA) suhteellisen pienelle alueelle, jonka ehtii kerralla työstämään.
- Painele kiinnitettävää aluetta veteen kostutetulla kuituliinalla, jolloin liiman kulkeutuminen varmistuu. Varmista myös irtoamien väliset saumat. Kosteaa kuituliina vähentää kuivumista ennenaikaisesti, etenkin liiman reunoilta.

- Poista ylimääräinen, maalipinnalle noussut liima nihkeällä kuituliinalla ja kuivaa pinta huolellisesti. Jos pintaan jää kosteutta tai liimassa on liikaa alkoholia, maalipintaan jää vaaleita jälkiä.
- Loppulämmitys painalluksin puhtaan ja kuivan kuituliinan läpi, lämpölusikka 80°.

Vaikka kiinnitettävän öljymaalin alla on vuoden 1891 liimamaali, niin tämä menetelmä kiinnittää nopeasti ja napakasti. Huolellisesti tehtynä menetelmä ei jätä jälkiä vanhaan maalipintaan.

Kuva 1a. Länsiseinän vasemmanpuoleinen kapea seinäkenttä. Kentän yläosassa oli runsaasti isoa irtoamaa.

Kuva 1b. Maali-irtoamat kiinnittyivät hyvin alustaansa.

Kuva 2a länsiseinä. Isoja, kielekemäisiä maali-irtoamia ennen toimenpiteitä.

Kuva 3a. Runsaasti maali-irtoamaa eteläseinällä.

Kuva 4a. Länsiseinällä irtoavaa maalia oli laajoilla alueilla. Irtoamat olivat isoja kielekkeitä ja väleissä matalaa irtoamaa. Maali-irtoamien seassa erotettavissa jo pudonneita maalilastuja.

Kuva 2b. Irtoamat kiinnitetty. Osa irtoamista oli pudonnut jo ennen kiinnitystä.

Kuva 3b. Maalinkiinnityksen jälkeen. Maalia oli pudonnut laajasti jo ennen kiinnitystä.

Kuva 4b. Pinta kiinnityksen jälkeen. Kuvan oikealla puolella vielä kiinnittämätöntä aluetta.

Kuva 5a. Länsiseinällä harmaan pilasterin alueella maali-irtoamaa, joka oli ulospäin käpristynyt.

Kuva 5b. Käpristyneet maali-irtoamat kiinnityksen jälkeen.

Kuva 6a. Punaisen kehyksen alueella maali-irtoamaa pohjoisseinällä.

Kuva 6b. Kehyksen irtoamat kiinnityksen jälkeen.

Irtoavan maalin kiinnitys, marmoroidut pylväät ja pilasterit

Käytävän itäpäädyssä olevien, keltaiseksi maalattujen pylväiden ja pilastereiden maalipinnoissa paikoitellen irtoavaa maalia. Irtoamaa oli jokaisessa pylväässä ja pilasterissa. Kiinnitys tehtiin MFK-liimalla ja lämpölusikalla. Maali-irtoama oli ohutta ja helppoa kiinnittää.

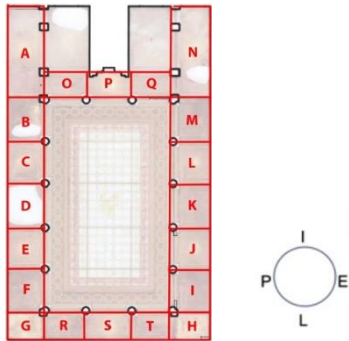

Pylvään tiheää ja paikoitellen esiintyvää maali-irtoamaa ennen toimenpiteitä. Kuvalla ei ole numeroa, sillä pylvään sivu ei näy projektiokuvissa.

Irtoava maali oli ohutta ja tarttui helposti alustaansa. Kiinnityksessä käytettiin MFK-liimaa.

Restaurointimaalaus

Katot, kattopalkit ja -listat

Kolmannen kerroksen porrasaulaa kiertävien käytävien vaaleankeltaisten keskikattojen sekä vaaleiden kehyslistojen ja palkistojen nykyiset maalipinnat ovat vuosien 1987–1991 peruskorjauksen aikaisia, joskin niissä on myöhempiä paikkamaalauksia. Nykyinen pellavaöljypohjainen ylimaalaus on 1900-luvun alun vaalean ilmeen mukainen.

Käytävien keskikattoalueet on kangastettu aiemmin ja myös holkan ja palkiston alueella on runsaasti lasikuitukankaalla vahvistettuja pintoja. Kattojen maalipintojen vauriot olivat pääosin halkeamia ja irtoavaa maalia. Lisäksi vanhoissa tasoitepinnoissa oli epätasaisuutta, vanhoja työstöjälkiä ja rakenteiden elämisestä johtuvia ryppyjä pintavahvistuskankaassa.

Suurimmat kattojen vauriot olivat länsipäädyssä (kattokenttä S, osittain myös R ja T), joissa oli verrattain runsaasti maali-irtoamaa sekä keskikaton alueella ja holkassa että palkiston alapinnalla. Palkistojen alapinnoilla on kultapronssikoristeltu vaalea kipsilista, jonka maalipinnat ovat pääosin vuoden 1904 aikaisia. Listat olivat pääsääntöisesti hyväkuntoisia lukuun ottamatta yksittäisiä vaurioita maalipinnassa.

Menetelmien kuvaus

Työn tavoitteena oli tehdä kattoalueiden siistintä säilyttäen nykyiset pinnat ja asu. Maalipintojen vaurioalueiden korjaukset toteutettiin paikkakorjauksina ja retusointeina.

Kattopinnoilta poistettiin irtoavat maali- ja tasoitekerrokset sekä liikkuvat halkeamat avattiin. Esiin tulleet vanhat pinnat sekä heikot rappauspinnat pohjustettiin vesiohenteisella tartuntapohjamaalilla ennen tasoitus- ja maalaustöitä. Vaurioalueet tasoitettiin nykyisen pinnan tasoon täyttö- ja hienotasoihteella.

Katon paikkakorjaustöiden yhteydessä palkiston alueella vahvistettiin joitakin yksittäisiä heikkoja rappauspintoja ja liikkuvia halkeamia pintavahvistuskankaalla. Ennen kangastusta pinnat tasoitettiin nykyisen pinnan tasoon täyttötasoihteella. Kangas kiinnitettiin pohjaan soveltuvalla kangasliimalla, jonka jälkeen pinnat yli tasoitettiin ohuesti hienotasoihteella ennen paikkamaalauksia. Paikkamaalaus toteutettiin vesiohenteisella öljymaalilla.

Länsisivun kattopalkin alapinnalta, hilseilevän maalipinnan alta tuli esiin melko ehjänä säilynyt liimamaalauksikoristelu (kattokenttien S ja T välissä). Alapinnan maalauksikoristelu jätettiin näkyviin ja alueen reunat siistittiin ehjäksi kokonaisuudeksi.

Itäpäädyn portaan holkan vesivaurioalueelta poistettiin irtoavat ja heikot kerrokset. Vaurioalueella ei pintoja pohjustettu, koska nykyisen maalipinnan alla oli koristemaalattuja liimamaalipintoja, joiden säilyminen haluttiin turvata mahdollisuuksien mukaan. Vaurioalueella liimamaalipinnat tasoitettiin suoraan maalipinnan päälle hiekkatasoihteella. Paikkamaalaus toteutettiin vesiohenteisella öljymaalilla.

Keskikaton vaaleankeltaiset ja holkan ja palkiston vaaleat pinnat paikkamaalattiin vesiohenteisella öljymaalilla. Katon profiililistan

kultaviivaa retusoitii akryylituubiväreillä. Palkiston alapintojen koristekipsilistojen irtoavat maalikerrokset kiinnitettiin MFK-liimalla ja maalipuutosalueet retusoitii tuubiakryyliväreillä.

Restaurointimaalaustöissä käytetyt maalit:

Keskikatot:

- Otex Akva (Tikkurila Oyj) tartuntapohjamaali
- Sisäpohjamaali (Uula Color) NCS S 1005-Y
- Sisustusmaali himmeä (Uula Color) NCS S 1005-Y
- Sisustusmaali puolihimmeä (Uula Color) NCS S 1005-Y

Kiiltoaste haettiin sekoittamalla himmeää ja puolihimmeää maalia. Maalien sävytystä jatkettiin työmaalla sävypastoilla.

Holkka ja palkistot:

- Otex Akva, tartuntapohjamaali
- Sisäpohjamaali, NCS S 1005-Y
- Sisustusmaali himmeä, NCS S 1010-Y10R
- Sisustusmaali puolihimmeä, NCS S 1010-Y10R

Kiiltoaste haettiin sekoittamalla himmeää ja puolihimmeää maalia. Maalien sävytystä jatkettiin työmaalla sävypastoilla. Sivun kuvat on merkitty kattoprojektiokuvaan numerolla 7.

Kuva 7b. Katon ja listojen irtoava maali poistettu.

Kuva 7c. Katon ja listojen paikkamaalaus valmis.

Kuva 7a. Irtoamien poiston yhteydessä esille tullutta vanhaa liimamaalipintaa, sekä pieni kultaviiva.

Kuva 7d. Irtoavien kerrosten poiston yhteydessä esille tullut, palkin pohjassa oleva koristemaalalaus. Koriste on alkuperäistä, vuoden 1891 pintaa ja toteutettu liimamaalilla.

Sivun kuvat on merkitty itäseinän projektiokuvaan numerolla 8.

Kuva vasemmalla ylhäällä:

Eteläkäytävän itäpäädyn ikkunan yläpuolella oli paljon irtoavia maali- ja tasoitekerroksia. Lattialta katsottuna listat näyttivät melko ehjiltä.

Kuva vasemmalla alhaalla:

Kaikki irtoava aines kuvassa poistettu.

Kuva oikealla ylhäällä:

Ikkunan yläpuolinen lista-alue valmiina.

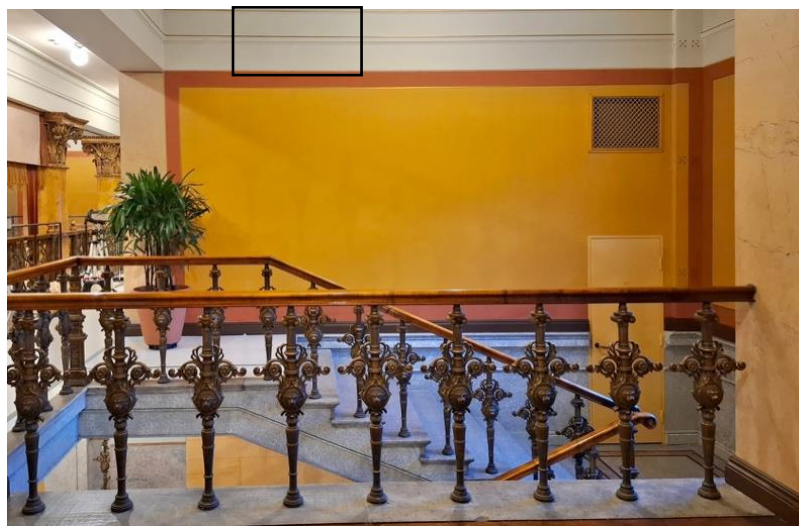
Kuva 9a. Eteläkäytävän itäpäädyn porrashuoneen katon rajassa ollut vesivaurio oli turmellut kattoa ja kattolistoja. Sivun kuvat on merkitty kattoprojektiokuvaan numerolla 9.

Kuva 9c. Katonrajan vesivaurioalue valmiina.

Kuva 9b. Vesivaurioalueelta poistettu irtoava aines. Tältä alueelta löytyi myös vanhempaa koristemaalausta, jota verrattiin länsiseinän esiinottoon.

Kuva 9d. Kuvassa vauriot korjattu ja myös seinäkentän valumat retusoitu. Kuvaan rajattu mustalla listojen vesivaurioalue.

Seinät

Aulan käytävän seinien maalipinnat ovat pääosin vuodelta 1904. Seinillä on 1990-luvun peruskorjauksessa öljymaalilla paikkamaalattuja hakkuripintoja. Nyt suurimmat vauriot olivat aiemmin paikkamaalatuilla pinnoilla.

Eteläseinän harmaiden, maalattujen pilastereiden maalipinnat ovat 1990-luvun peruskorjauksen aikaisia. Pinnoilla oli runsaasti irtoavia maali- ja kittikerroksia, jotka irtosivat suurina paksuina liuskoina myöten. Seinän etelä-länsikulmassa harmaan pilasterin ja ovikarmin väliin jäävällä punaisella kehyslistan alueella oli ylhäältä alas kulkevia liikkuvia halkeamia. Rappaus oli vaurioalueilla pehmeää ja hiekkautunutta. Maalipinta oli halkeama-alueilla irti suurina liuskoina ja paikoitellen myös alemmat maalikerrokset olivat irti pohjasta.

Eteläseinällä oli keltaisilla keskikenttäalueilla kaksi tummana erottuvaa paikkamaalausaluetta, joiden alueella oli jonkun verran irtoavaa maalia. Eteläseinällä nykyinen jalkalista on matalampi kuin muiden seinien kohdalla ja listan uusimisen yhteydessä seinää on listan yläpuolella tasoitettu ja paikkamaalattu. Maali- ja kittikerrokset jalkalistan yläpuolella hilseilivät muutaman peilin alueella.

Länsiseinän maalipinnat ovat kokonaisuudessaan vuoden 1904 aikaisia ja seinäalueilla oli verrattain runsaasti irtoavia maali- ja tasoitekerroksia sekä joitakin yksittäisiä maalipuutosalueita. Lisäksi käytävällä keltaisella seinäalueella oli suuri vaaleana erottuva paikkamaalaus ja yksittäisiä pienempiä paikkamaalauksia, joissa oli jonkun verran maali-irtoamaa.

Pohjoisseinällä on 1990-luvun peruskorjauksen maalaustöissä harmaat pilasterit kangastettu pintavahvistuskankaalla. Sekä peruskorjauksen aikaiset että vuoden 1904 öljymaalipinnat olivat

verrattain hyvässä kunnossa. Pinnoilla oli yksittäisiä maalipuutosalueita ja irtoavaa maalia. Suurimmat vauriot olivat keltaisten peilin keskellä paikkamaalatuilla alueilla, joissa oli jonkin verran irtoavaa maalia.

Menetelmien kuvaus

Työmenetelmät valittiin kohteen vaatimalla tavalla vaurioiden mukaan. Restaurointityön tavoitteena oli säilyttää nykyiset pinnat ja asu. Nykyisten pintojen vaurioalueiden korjaukset toteutettiin paikkakorjauksina ja retusointeina. Pääsääntöisesti irtoavat maalipinnat kiinnitettiin, lukuun ottamatta vuosien 1987–1991 peruskorjauksen aikaisien paikkamaalausalueiden irtoavia maalikerroksia.

Etelä-länsikulman maalatun harmaan pilasterin ja punaisen kehyslistan vaurioalueella liikkuvia ja rapautuneita laastipintoja vahvistettiin löysällä kipsilaastilla halkeamien alueella. Laasti ruiskutettiin injektioalueelle ja painelemalla varmistettiin laastin kulkeutuminen. Injektointi stabiloi heiluvan laastipinnan, jonka jälkeen alue vahvistettiin lasikuitukankaalla.

Eteläseinällä maalattiin kokonaan uudelleen kuusi, maalipinnoiltaan huonokuntoista pilasteria. Ne on maalattu myös 1990-luvun peruskorjauksessa. Myös oven ja harmaan pilasterin väliin jäävä punainen kehyslista etelä-länsikulmassa maalattiin uudelleen.

Maalattavat pinnat hiottiin kauttaaltaan ennen pohja- ja välimaalausta. Maalaustyöt toteutettiin pellavaöljymaalilla ja hakkurilla ympäröivien pintojen mukaan. Pohja- ja välimaalina käytettiin vaaleaa sävyä, jonka päälle tummempi pintamaali levitettiin rissalla ja käsiteltiin hakkurilla. Hakkurimaalina käytettiin pellavaöljymaalia, jonka kiiltoa himmennettiin suhteessa 1:4 Gelomat-himmennysaineella ympäröivän pinnan kiiltoasteen

mukaan. Maaliin lisättiin kaoliinia, joka tuo maaliin läpikuultavuutta ja paksumman koostumuksen, jolloin hakkuripinta on helpompi toteuttaa.

Seinien 1990-luvun peruskorjauksen aikaisten paikkamaalausalueiden irtoavat kerrokset poistettiin ja liikkuvat halkeamat avattiin. Vaurioalueet tasoitettiin nykyisen pinnan tasoon täyttö- ja -hienotasoitteella.

Vuoden 1904 seinäpintojen pienet kolhut kitattiin kevyttasoitteella ja maalipuutosalueet sekä seinien valo-, varjo- ja kultaviivojen puutokset retusoitiin tuubiakryyliväreillä.

Etelä- ja länsiseinien paikkamaalausalueet maalattiin uudelleen pellavaöljymaalilla. Pohja- ja välimaalina käytettiin pintamaalia vaaleampaa maalia, joka kuultaa hakkurimaalaton pintamaalin alta. Pintamaali levitettiin siveltimellä pohjamaalille ja naputeltiin hakkurilla. Pintamaalin kiiltoa himmennettiin suhteessa 1:3 Gelomat-himmennysaineella ympäröivän pinnan kiiltoasteen mukaan. Seinien paikkamaaliin ei lisätty kaoliinia, koska se muutti sävykästä ja kirkasta maalisävyä huomattavan paljon maalin kuivumisen aikana. Paikka-alueen ympärillä vanha maalipinta on varsin kirjava, kiilto- ja sävyvaihtelua on runsaasti. Paikka-alueella yksiväristä hakkuripintaa häivytettiin ohuilla laseeraavilla öljymaalikerroksilla hakkurilla töpäten.

Eteläseinän muutaman peilin alueella jalkalistan ja seinän rajapinnan irti olevat maalikerrokset poistettiin. Puutosalueet täydennettiin hienotasoitteella ja paikkamaalattiin pellavaöljymaalilla. 1990-luvun peruskorjauksen aikaisia himmentyneitä ja harmaantuneita paikkoja ei tässä yhteydessä korjattu.

Pohjoisseinällä uusi pinta-asennettu uusi sähköjohto maalattiin ympäröivän pinnan mukaan työmaalla sävytetyllä vesiohenteisella

alkydimaalilla ja vaihdetun pistorasian ympäristö retusoitiin akryylituubiväreillä. Eteläseinällä harmaalla uudelleen maalatulla pinnalla sekä johto että rasian ympärys maalattiin pellavaöljymaalilla paikkamaalaus-työyhteydessä.

Eteläkäytävän itäpäädyssä, porrashuoneen puolen ikkunoiden smyygeissä oli irtoavia maali- ja kittikerroksia. Irtoava aines poistettiin, vauriot tasoitettiin ja maalattiin samoilla maaleilla kuin seinien paikkamaalaukset.

Seinäpintojen restaurointimaalaus-työyhteydessä käytetyt maalit:

Harmaat pilasterit:

- pohjamaali: Saxotol (Sax Farben) NCS S 2020-Y20R
- pintamaali: Saxotol puolikiiltävä NCS S 5020-Y20R (sävytystä jatkettu sävypastoilla ja pigmenteillä)
- apuaine: Kaoliinijauhe china Clay (Kirjovärit Oy)
- himmennin: Gelomat-himmennysaine, Le Tonkinois

Keltaiset seinäkentät (paikkamaalausalueet):

- pohjamaali: Saxotol NCS S 2020-Y20R
- pintamaali: Saxotol puolikiiltävä NCS S 2050-Y20R
Sävytystä jatkettu työmaalla öljytuubiväreillä, käytetyt sävyt:
 - yellow ochre, kadmium yellow, ivory black, raw sienna, burnt sienna
- apuaine: Kaoliinijauhe china Clay
- himmennin: Gelomat-himmennysaine

Punainen kehys:

- pohjamaali: Saxotol NCS S 2020-Y20R
- pintamaali: Saxotol puolikiiltävä NCS S 3060-Y70R ja NCS S 3560-Y70R
- apuaine: Kaoliinijauhe china Clay
- himmennin: Gelomat-himmennysaine

Esimerkkikuvat seinien 1990-luvun paikkamaalaukset kunnostuksesta:

*Kuva 10a ylhäällä vasemmalla:
Tummunut paikkamaalaus, jossa
irtoavia maali- ja tasoitekerroksia.*

*Kuva 10b alhaalla vasemmalla:
Irti olevat kerrokset poistettu.*

*Kuva 10c ylhäällä oikealla:
Alue tasoitettu.*

*Kuvien sijainti on merkitty
eteläseinän (itäpäädyn)
projektiokuvaan.*

Kuva 10d. Paikkamaalausalue valmiina.

*Yleiskuva eteläseinästä, jossa kaikki paikkamaalaukset ja retusoinnit ovat
valmiina.*

Esimerkkikuvat pilastereiden maalaustöistä

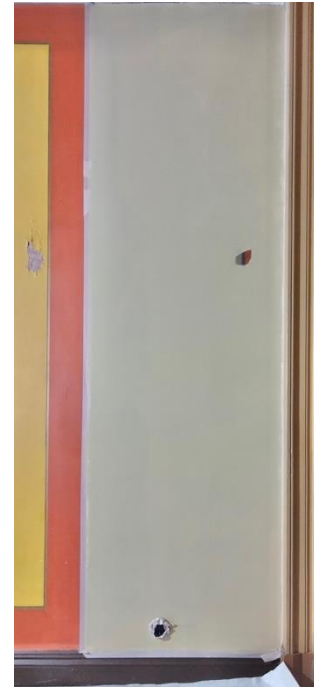
Kuva 11a. Eteläseinän länsipäädyn pilasterissa oli paljon irtoavia maali- ja tasoitekerroksia. Pilasteri on maalattu 1990-luvun peruskorjauksessa. Maalikerrokset olivat kovia ja taipumattomia.

Kuva 11b. Pilasterin oikeassa reunassa sekä punaisen kehyksen alueella oli syvä ja liikkuva halkeama, jonka alueella laasti oli hyvin pehmeää ja hiekkautunutta. Irtoavien kerrosten poiston yhteydessä esiin tuli pieni alue vuoden 1904 maalikerrosta, jossa oli sekä pilasterin että seinäkentän maalia ja niiden välinen viiva (kuvassa ympyröity).

Kuva 11c. Oikeassa reunassa olevan halkeaman ja pehmeän laastin vuoksi alue vahvistettiin pintavahvistuskankaalla.

Kuva 11d. Alue pohjamaalissa.

Kuva 11e. Alue valmiina. Vuoden 1904 pieni maalialue on nyt osa pintamaalausta.

Retusoinnit

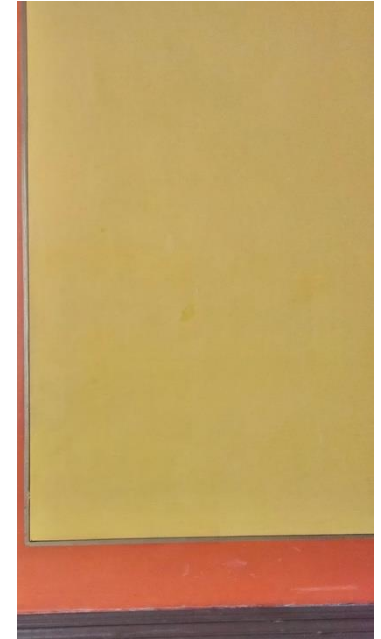
Seinät, marmoroinnit, jalkalistat ym. pienet rakenneosat
Seinien pienet kolhut ja puutealueet tasoitettiin Snickeri A silotteella ympärillä olevan pinnan tasoon. Tasoituskohdat retusoitiin akryylituubiväreillä.

Kuva 12a. Poran reiät seinässä täytettiin ensin kipsilaastilla, tasoitettiin LF ja Snickeri A. Kuva eteläseinällä (itäpääty).

Kuva 12b. Poran reiät retusoitu.

Kuva 13a vasemmalla ylhäällä:
Pienet puutealueet, joista maalikerrokset ovat pudonneet.

Kuva 13b vasemmalla alhaalla:
Puutealueet tasoitettu ympärillä olevan pinnan tasoon.

Kuva 13c oikealla ylhäällä:
Puutealueet retusoitu.

Kuvat länsiseinällä (pohjoispääty).

*Kuva 14a vasemmalla ylhäällä:
Seinän vanha sähkökytkin
poistettu käytöstä ja täytetty
kipsilaastilla.*

*Kuva 14b vasemmalla alhaalla:
Alue tasoitettu ja pohjamaalattu.*

*Kuva 14c oikealla ylhäällä:
Alue retusoiitiin
akryyliuubiväreillä.*

*Sivun kuvat merkitty itäseinän
projektiokuvaan.*

*Kuva 15a. Syvä kolhu keltaisessa pilasterin
ulkonurkkauksessa.*

Kuva 15b. Kolhu kitattu ja retusoitu.

Tilassa on ruskeaksi peittomaalattu jalkalista. Lista on siistissä kunnossa. Pinta puhdistettiin nihkeällä liinalla. Muutamia syvimpiä koloja täytettiin puukitillä. Muuten kolhut retusoitiin vesiohenteisella alkydimaalilla.

Esimerkkikuva jalkalistan vaurioista.

Jalkalista puhdistettu ja vauriot retusoitu.

Käsijohteesta paikattiin kohdat, joissa pinnan kultapronssaus oli lohkeillut sekä vaurio vaikutti etenevältä. Tällaisia paikkakorjauksia vaativia kohtia oli 15 kappaletta.

Paikkakorjaukset toteutettiin tasoittamalla kohdat Snickeri-silotteella, pohjustamalla kohdat sävytetyllä tartuntapohjamaalilla sekä retusoimalla akryyliväreillä ja kultapronssijauheilla sävytetyllä sellakalla. Myös kaiteen käsijohteen yleisilme siistittiin.

Esimerkkikuvasarja käsijohteen retusoinneista:

Pieni vaurio ennen toimenpiteitä.

Vaurio tasoitettu.

Vaurio retusoitu.

Palokaapeissa oli joitakin pieniä kolhuja ja naarmuja. Vauriot retusoiitiin akryylituubiväreillä.

Palokaapin pienet vauriot ennen toimenpiteitä.

Palokaapin vauriot retusoituna.

Ovet

Käytävän 301 ja parvien 324, 326, 329 ja 330 väliset puuovet ovat monivärisiä, peittomaalattuja pariovia. Aulan puolella ovilehtien sävyilme on vaalea, parvien puolella ovilehdet on maalattu tummemmilla sävyillä. Papiston salin parven (323) ovet ovat yksilehtisiä kaksivärisiä peiliovia. Karmit, listat ja ovilehdet on maalattu öljymaalilla ja nykyinen pinta vuoden 1904 aikainen, joskin ovissa on runsaasti paikkamaalauksia ja retusointeja. Paikoitellen maalin alta pilkkotti vuoden 1891 ootrausta.

Kerrosaulaan päin ovikokonaisuudet ovat varsin siistejä. Parville päin ovilehdissä, karmeissa ja listoissa on runsaammin erottuvia paikkamaalauksia ja sävykirjavuutta.

Työn tavoitteena oli retusoida käytöstä aiheutuneita vaurioita ovipinnoissa. Lisäksi tehtiin käyntiovien lukitusmuutosten ja lyöntilistojen puupaikkausten paikkamaalaukset nykyisen pinnan mukaan. Vanhoja erottuvia retusointeja tai paikkamaalauksia ei siistitty.

Ovipinnat puhdistettiin pehmeällä siveltimellä ja pölynimurilla. Tahrat, valumat ja pinttynyt lika poistettiin nihkeällä veteen kostutetulla kuituliinalla.

Puupaikat pohjamaalattiin alkydipohjamaalilla sekä kolot ja epätasaisuudet kitattiin ohuesti kahteen kertaan silotteella. Suuremmat kolhut täytettiin puukitillä ennen retusointia.

Retusoinnit toteutettiin akryylituubiväreillä. Akryylivärien kiiltoaste ja sävyt istuivat hyvin vanhaan maalipintaan.

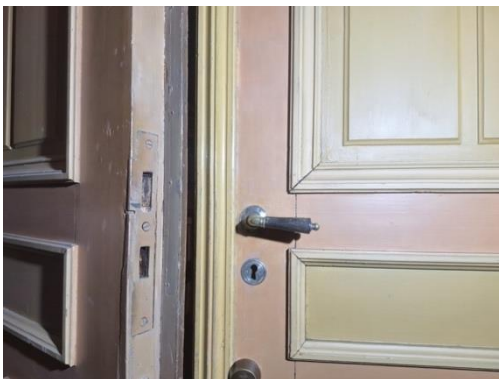
Parvelle 330,
porvariston salin
itäpäähän johtava ovi.
Oven lukitukset on
vaihdettu ja vanhaan
lukkoreikään asennettu
puupaikka.

Puupaikka
pohjamaalattu ja
tasoitettu Snickeri A -
silotteella.

Valmis retusointi.
Retusointi tehtiin
akryylituubiväreillä.

Parvelle 330 johtava ovipari. Ovet
käytävän puolelta ennen toimenpiteitä.

Parvelle 330 johtava ovipari retusoinnin
jälkeen.

Sama ovipari kuin yläkuvassa, mutta
parven 330 sisäpuolelta. Kuva ennen
toimenpiteitä.

Parven 330 ovet sisäpuolelta retusoinnin
jälkeen.

Esiinnotot / tutkimukset

Länsiseinän kattolistoihin tehtiin esiinnotto alkuperäisestä, vuoden 1891 liimamaalilla maalatusta koristemaalauksesta sekä seinän punaisesta liimamaalipinnasta. Samaa koristetta tuli esiin eteläkäytävän itäpään porrashuoneen katon rajassa ja listoissa olleelta vesivaurioalueelta. Vesivaurioalueella sävyt olivat hieman tummuneet tai muuttaneet sävyään kosteuden vaikutuksesta.

Koristemaalauksen värisävyt koodattiin NCS-värikartalla.

Kuva 16. Esiinottoalue länsiseinän kattolistoissa. Listojen yläpuolella holkassa ei ollut vanhoja maalikerroksia.

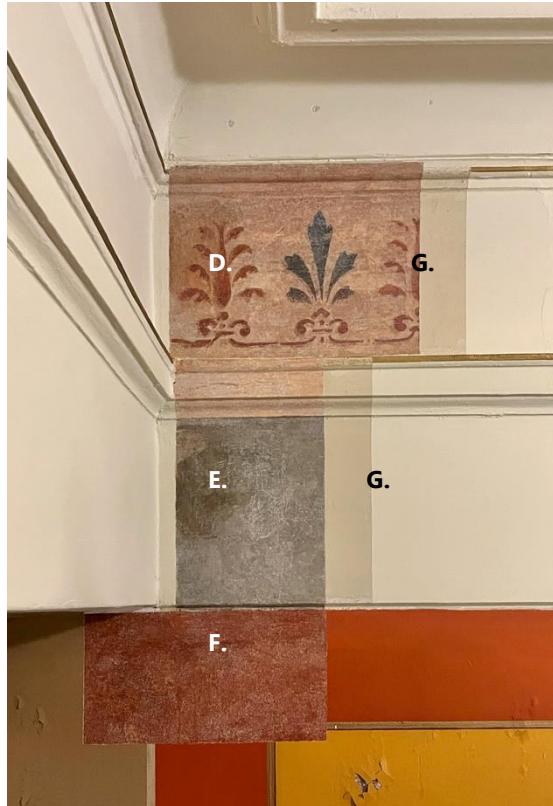
A. Koristemaalauksen tausta, lähin sävykoodi NCS S 1515-Y40R.

B. Koristemaalauksen alalista, lähin sävykoodi NCS S 2020-Y50R.

C. Koristemaalauksen vihreä palmetti, lähin sävykoodi NCS S 6005-B20G.

D. Koristemaalauksen punainen palmetti, lähin sävykoodi NCS S 4040-Y80R.

E. Alalista, lähin sävykoodi NCS S 4005-Y20R.

G. Vuoden 1904 öljymaali. Lähin sävykoodi NCS S 2010-Y.

F. Seinän punainen, lähin sävykoodi NCS S 4040-Y80R. Alkuperäisesti seinät ovat olleet yksiväriset ilman peilijakoa, kehyksiä tai maalattuja pilastereita.

Kuva 17a. Eteläkäytävän itäpään portaikon listojen irtonaisen poistossa esiin tullut koristemaalauks. Tutkimusalueen sijainti merkitty kattoprojektiokuvaan.

Sävyjen vertailu länsiseinän ja vesivaurioalueen koristeiden sävyjen välillä:

Länsiseinän koristemaalauksen tausta NCS S 1515-Y50R.

Vesivaurioalueen koristemaalauksen tausta NCS S 1510-Y50R. Oletettavasti sävyt ovat olleet samat, mutta muuttuneet joko kosteuden tai esiinoton seurauksena.

Länsiseinän koristemaalauksen alalista NCS S 2020-Y50R

Vesivaurioalueen koristemaalauksen alistan sävyksi koodattiin sama sävy.

Länsiseinän koristemaalauksen vihreä palmetti NCS S 6005-B20G.

Vesivaurioalueen vihreä palmetti 3010-R60B. Palmetin sävyt vaikuttivat hyvin erilaisilta, mutta sävymuutos tulkittiin johtuvan vesivauriosta.

Länsiseinän koristemaalauksen punainen palmetti NCS S 4040-Y80R.

Vesivaurioalueen punainen palmetti NCS S 3030-Y80R. Sävyt ovat oletettavasti olleet samat, mutta vesivaurioalueen pinta on kovin huonokuntoinen.

Kuva 17b. Eteläseinän esiinoton kohdalla holkkallistasta ei löytynyt maalikerroksia, sillä siinä kohdin oli rappauspaikka. Vesivaurioalueen kohdalla holkasta löytyi myös alin, vuoden 1891 liimamaalikerros. Kuvassa kapean listan yläpuolella (punainen nuoli osoittaa aluetta).

Holkan liimamaalin lähin sävykoodi NCS S 3010-R10B.

Eteläseinän harmaiden pilastereiden pohjatöiden yhteydessä esille tuli mustia viivoja, joita ensin epäiltiin jonkinlaisen koristeeseen kuuluviksi viivoiksi. Viivat osoittautuivat kuitenkin vanhojen, jo aiemmin poistettujen sähköjohtojen ympärille kertyneeksi liaksi.

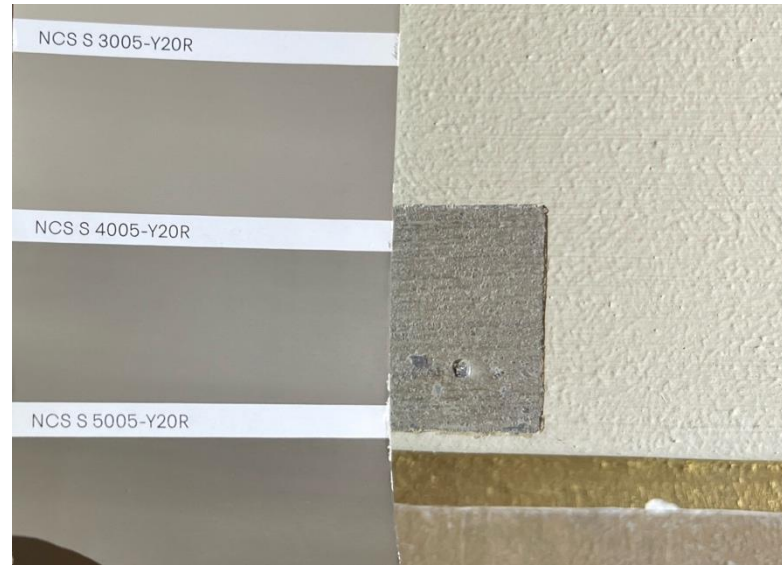
Samalla tutkittiin myös pilasterin yläosan maalikerrokset sekä pilasterin kapiteelin maalikerrokset. Kapiteeli osoittautui metallirakennelmaksi, joka ilmeisesti liittyi sähkötöihin tai -vetoihin.

Kuva 18. Muutamasta maalatusta pilasterista löytyi eteläseinältä pohjatöiden yhteydessä vanhojen sähköjohtojen paikkoja.

Kuva 19. Sähköjohtojen kohdalla ollut halkeama jatkui pilasterissa ylös asti.

Metallisen kapiteelin ensimmäisen maalikerroksen ajoitusta ei tiedetä. Ajoitus on kuitenkin ennen vuotta 1904. Lähin sävykoodi NCS S 5005-Y20R.

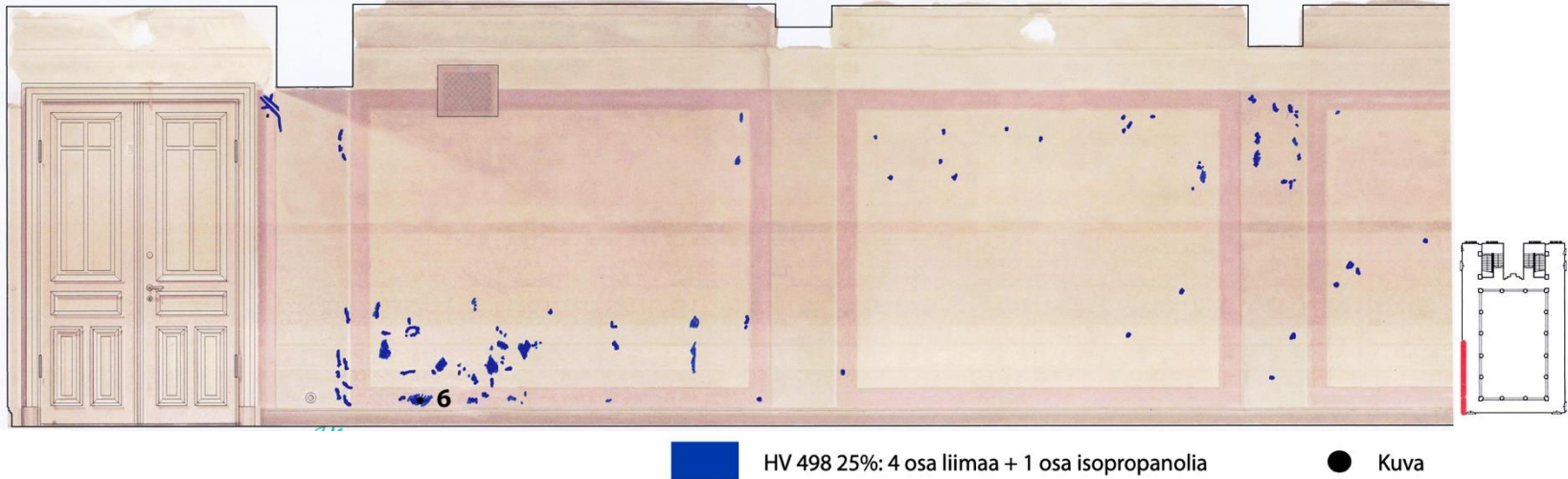
Kuvassa maalatun pilasterin yläreunaan tehty esiinotto, jossa vuoden 1904 maalin sävy oli hyvin samankaltainen 1990-luvun peruskorjauksen maalisävyyn kanssa. Pilasterin päällä on metallinen kapiteeli, johon tehtiin väriportaikko.

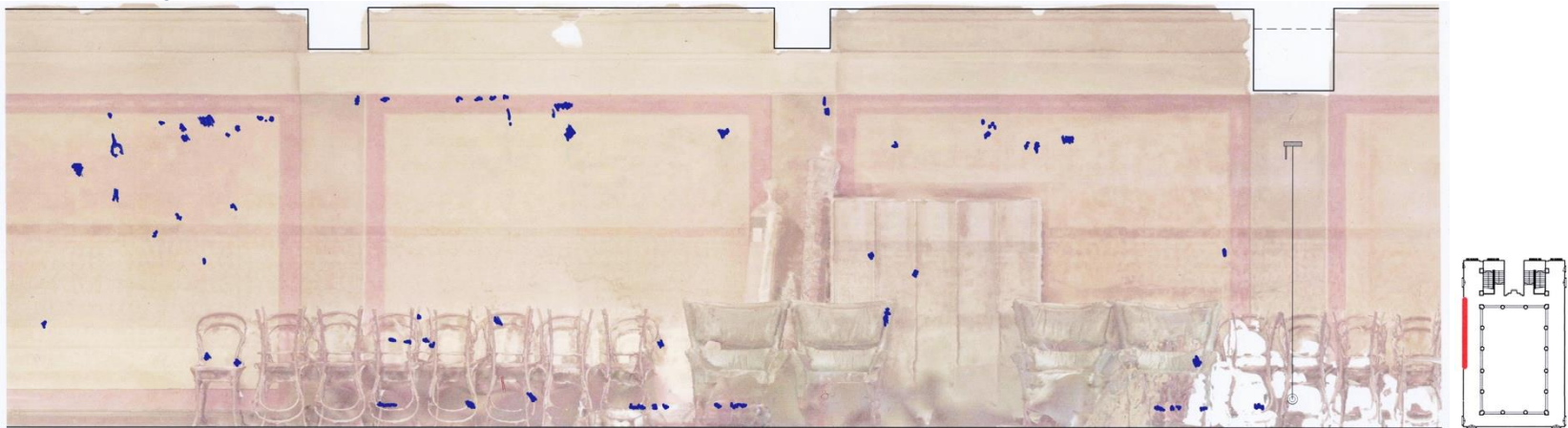
Metallisen kapiteelin toinen, eli vuoden 1904 öljymaalikerros, hakkurilla toteutettu. Lähin sävykoodi NCS S 2010-Y.

Toimenpidekartat

Seinä pohjoinen (länsipääty)

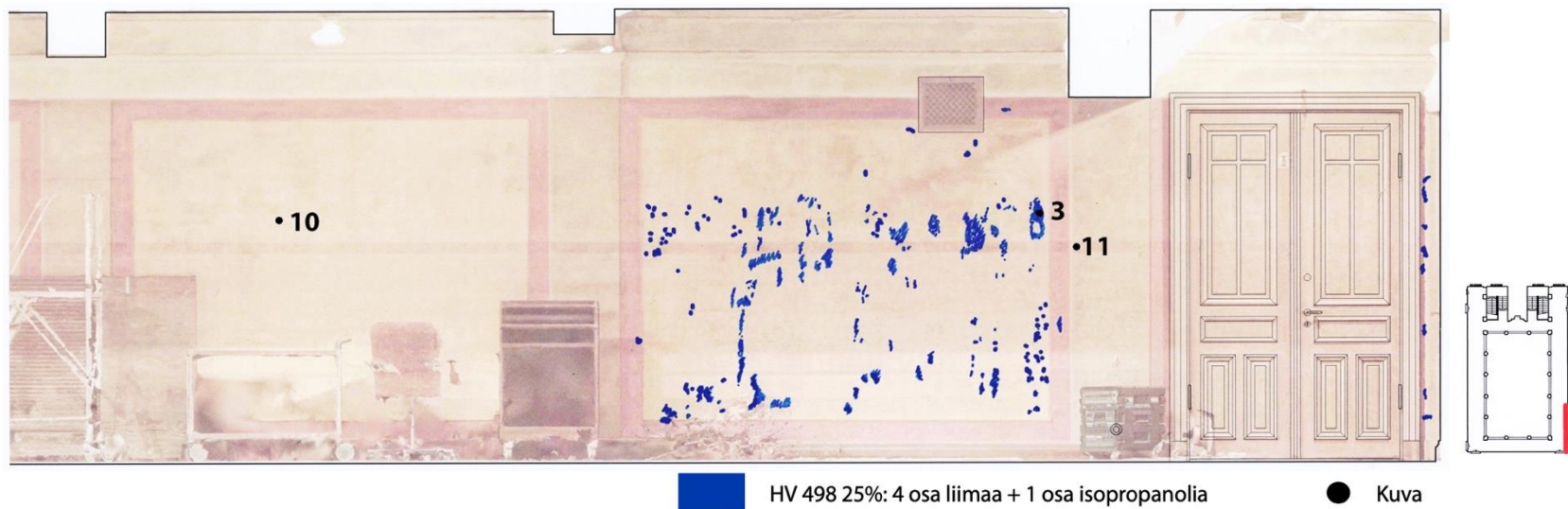

Seinä pohjoinen (keskiosa)

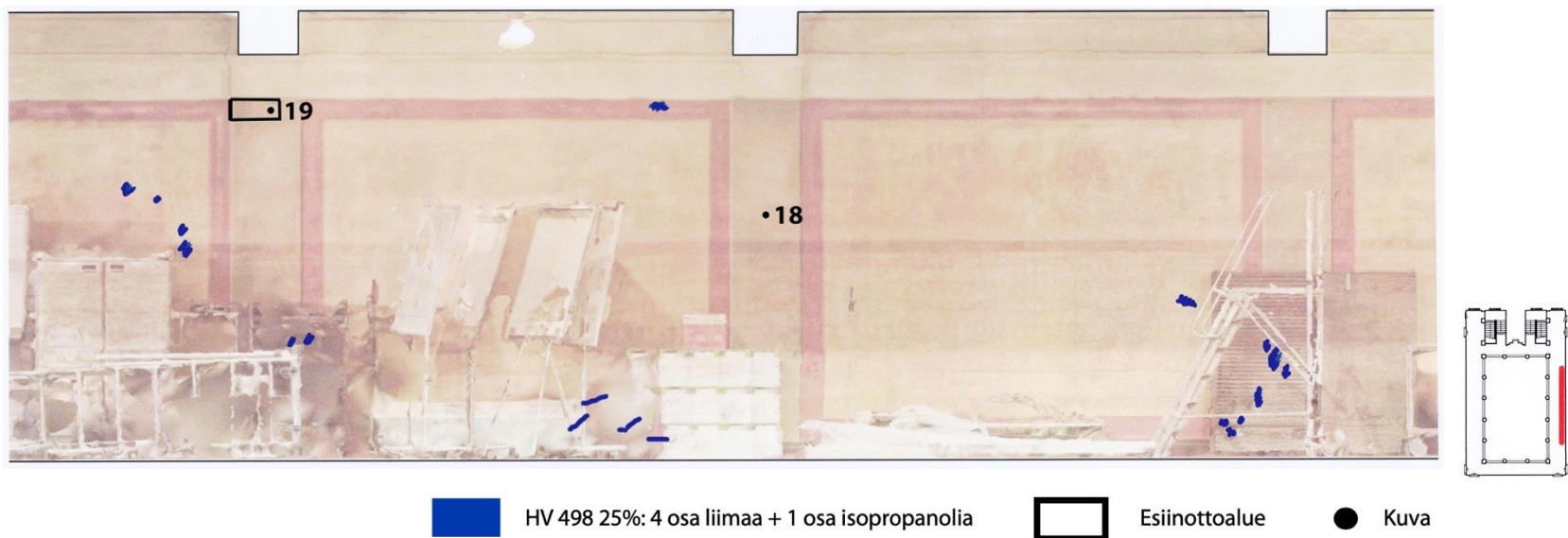

Pohjoisseinän itäpäädyssä ei ollut liimaustarvetta. Tästä syystä projektiokuvaa ei ole liitetty raporttiin.

Seinä etelä (länsipääty)

Seinä etelä (keskiosa)

Seinä etelä (itäpääty)

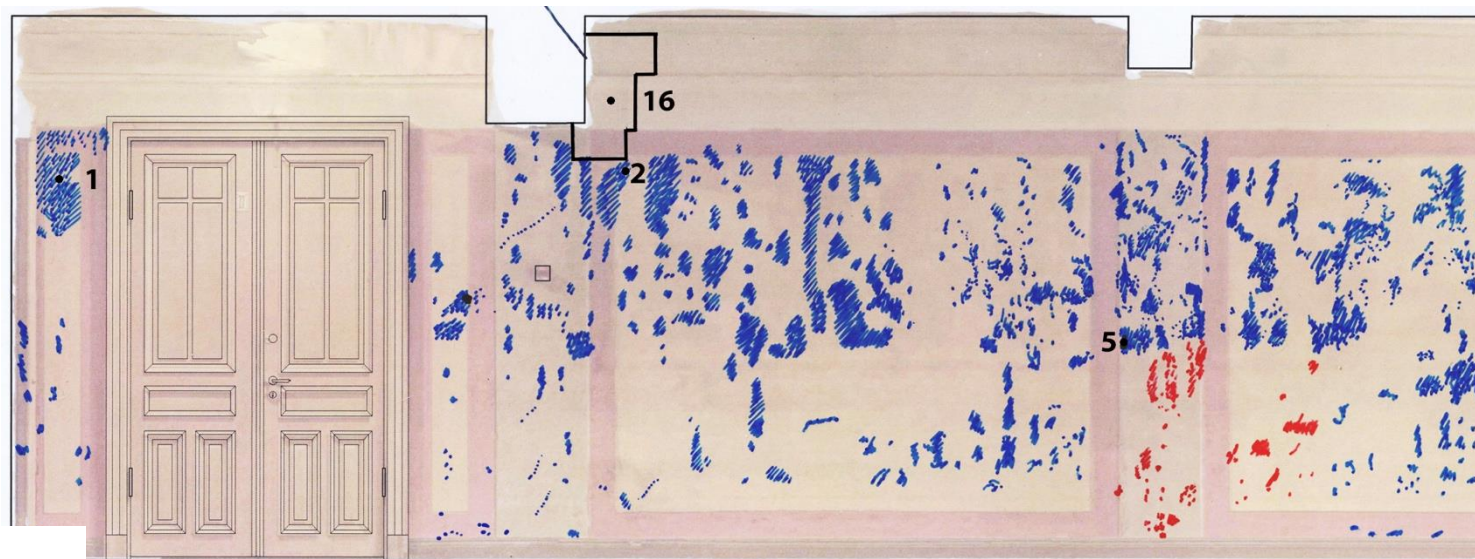
■ HV 498 25%: 4 osa liimaa + 1 osa isopropanolia

Seinä itä

● Kuva

Seinä länsi (eteläpääty)

HV 498 25%: 4 osa liimaa + 1 osa isopropanolia

MFK

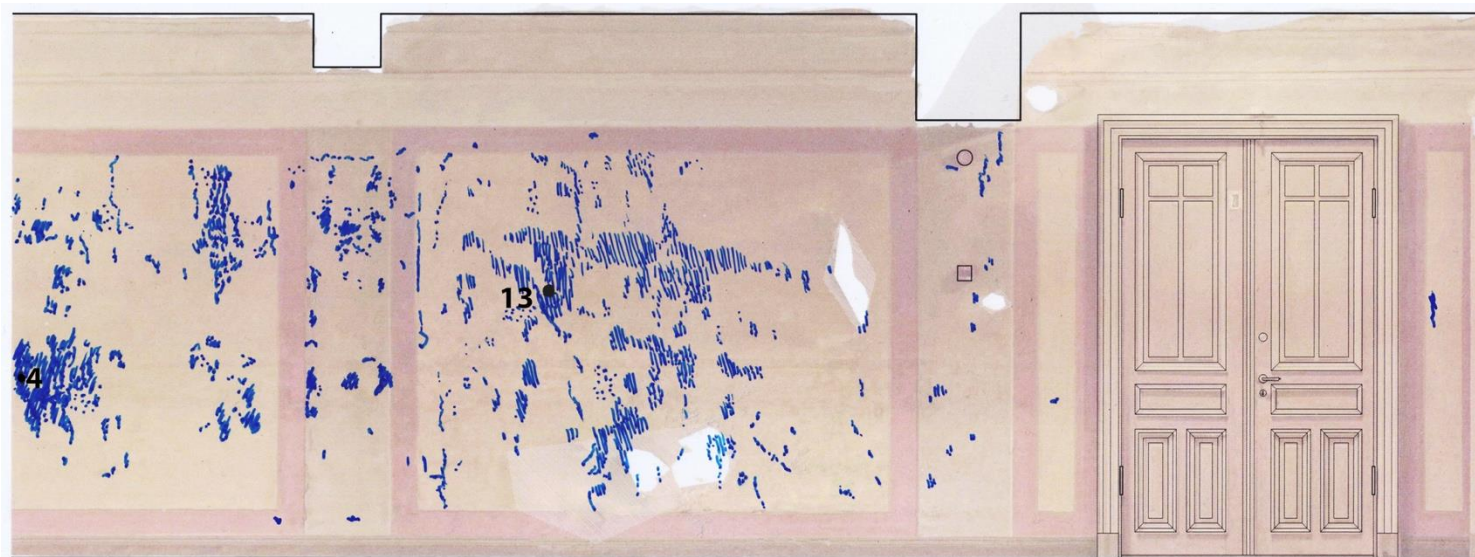

Esiinottoalue

Kuva

Seinä länsi (pohjoispääty)

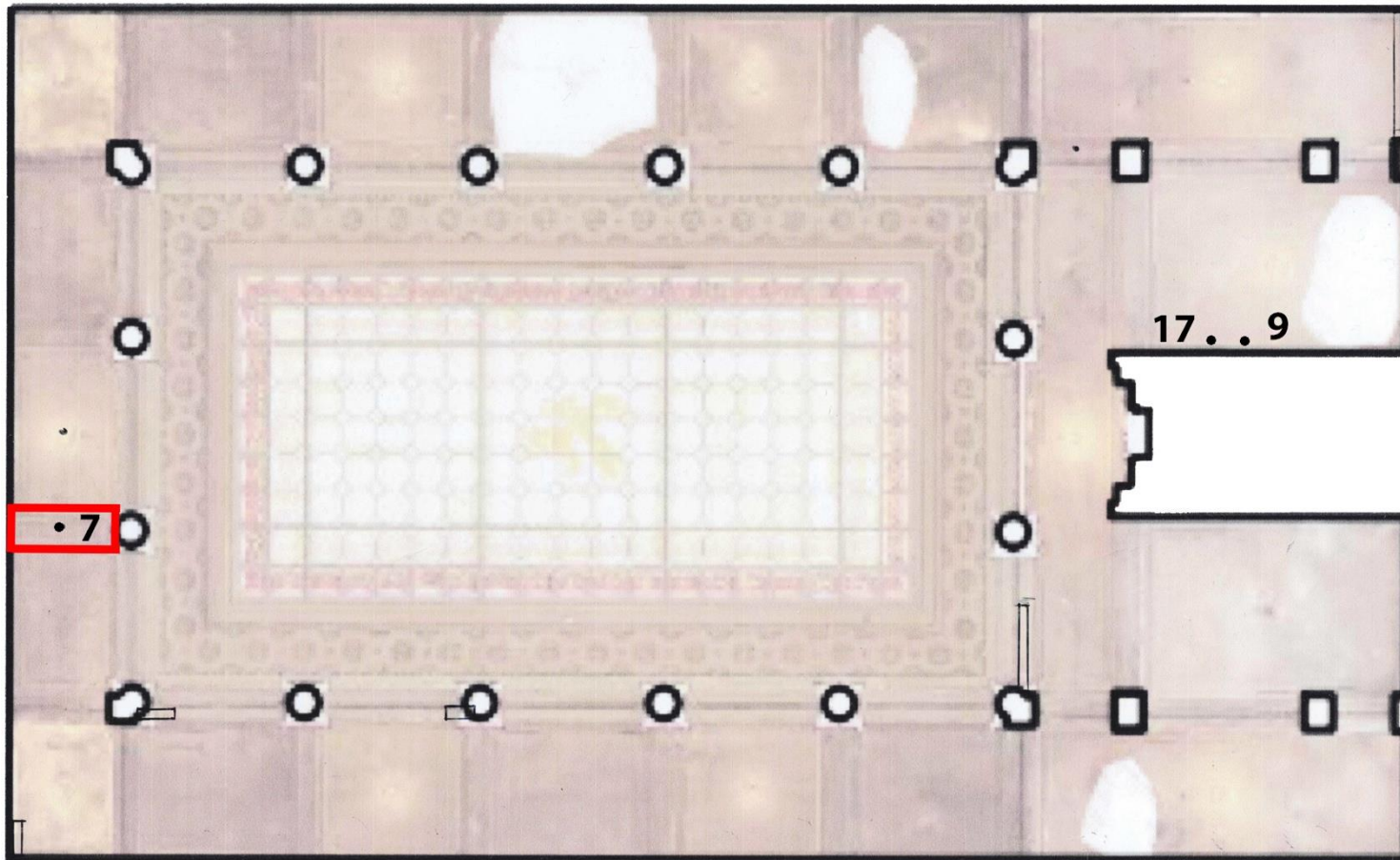

HV 498 25%: 4 osa liimaa + 1 osa isopropanolia

Kuva

Katto

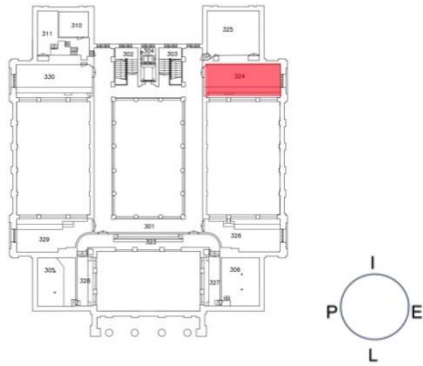

Esiinotettu kattopalkki

Kuva

301. 3 kerros, parvet

Parvi 324, salin 220 parvi

Parvi 324. Konservointityöt valmiina.

Parvella 324 konservointitöinä tehtiin katon reunoja kiertävän koristeosan, holkan, katto- ja seinälistojen sekä seinien yläosaa kiertävän friisin irtoavan maalin kiinnitys. Kaikki pinnat on maalattu liimamaaleilla. Katon koristeessa ja friisissä pinnat ovat suurelta osin alkuperäistä maalipintaa, joskin niitä on kunnostettu ainakin 1990-luvun peruskorjauksessa. Listat ja holkka on maalattu uudelleen 1990-luvun peruskorjauksessa.

Liimamaalipintojen irtoavan maalin kiinnityksessä käytettiin pääsääntöisesti Aquazol 500 (7 %, Sinol). Paksummissa irtoamissa, missä oli laastia mukana, liimana HV498 (10 %, paikoitellen 50 %).

Vaalean harmaa keskikatto on koristeltu vaalein kukkasin. Keskikaton laastipinnoilla oli kopoalueita, irti olevaa laastia ja pudonnut laastialue. Keskikaton kunnostukset suoritti Restart Oy. Kuivakiinnitys ruuveilla toteutettiin kaikkien parvien kattoihin.

Parven itäseinän liimamaali on 1990-luvun peruskorjauksen aikainen. Maalipinta on vaurioitunut vuosien varrella ja se päätettiin uusia. Muiden seinäpintojen pienet vauriot retusoiitiin liimamaalilla tai PanPastelleilla ja liiduilla, paikoitellen akryylituubiväreillä. Liimamaalipinnat puhdistettiin pehmeällä siveltimellä, pölynimurilla sekä luonnonkumisienellä. Edellisen 1990-luvun peruskorjauksessa käytetyn selluloosaliisteripohjaisen liimamaalin pintaan vuosien saatossa syntyneet hankaumat ja pinnan nuhjuisuus tasattiin luonnonkumisienellä kevyesti pyyhkien.

Länsiseinän holkassa oli 1990-luvun peruskorjauksen aikainen pahvi tai muu vahvike irronnut ja se pussitti pahasti. Pussitus avattiin ja kunnostettiin. Istuinpenkkien ja kaiteiden pienet vauriot retusointiin öljytuubiväreillä.

Ikkunoiden pystysmyygien vauriot korjattiin ja maalattiin uudelleen öljymaalilla.

Parven länsiseinän (joka on kuvassa oikealla) friisin ja katon koristealueen irtoavat maalit kiinnitettiin paikalle rakennetulla kiinteällä telineellä. Tämän alueen konservointityöt suorittivat OSK Rotunda, Elina Järvelä ja Iina Liljendal.

Konservointi, irtoavan maalin kiinnitys

Konservointitöinä irtoavan maalin kiinnitystä tehtiin katon reunoja kiertävän koristeosan, holkan, katto- ja seinälistojen sekä seinien yläosaa kiertävän friisin alueilla. Kaikki pinnat on maalattu liimamaaleilla.

Katon koristeosio

Pohjois-, etelä- ja itäpuolella katon koristeosion sekä listojen irtoamat kiinnitettiin kokonaisuudessaan HV 498-liimalla (10 %). Irtoama-alueet painoutuivat kaakkoiskulmaukseen. Katon koristeosion maali-irtoamat keskittyivät mustiin rosetteihin, violetinharmaan lehdykän vaaleaan pohjaan, vaaleanruskeaan kehykseen sekä keltaisiin ja punaisiin koristeviivoihin.

Katon koristekehystä on kiinnitetty ja täydennetty aiemminkin eri värialueilla. Vanhat kiinnityskohdat ovat kovia ja osittain jääneet koholleen muusta pinnasta (todennäköisesti 1990-luvun peruskorjauksessa käytetty EriKeeper). Vanhojen retusointien kohdilla maalipinnat olivat irtoamaisillaan.

Liima tummensi kiinnitettyjä kohtia hieman. Häiritsevät tummentumat, selkeät puutosalueet sekä tehdyt täydennykset retusoitin. Pintojen retusoinneissa käytettiin PanPastelleja ja pastelliliituja sekä tarvittaessa akryylituubivärejä. Isoimmat puutosalueet pohjustettiin sävytetyllä tartuntapohjamaalilla ennen retusointia. Katon koristeosien vauriot / retusoinnit olivat hyvin vähäisiä ja pieniä.

Länsiseinän katon koristeosiolla ja friisinalueella OSK Rotunda teki irtoavan maalin kiinnitystä sivellen 11 g japaninpaperin läpi 7 % Aquazol 500- liimaa Sinolissa. Muilla pinnoilla kiinnitys tehtiin ruiskulla ja neulalla suoraan irtoamien alle.

Kuva 1a. Katon palmettikuviossa irtoavaa maalia.

Kuva 1b. Maali-irtoamat kiinnitetty.

Kuva 2a. Koristeessa paljon irtoavaa maalia.

Kuva 2b. Irtoamat kiinnitetty. Kiinnitys oli suhteellisen helppoa ja nopeaa.

Seinän friisi

Länsiseinän friisissä irtoamaa oli paljon. Pohjois-, etelä- ja itäseinien friiseissä oli kokonaisuudessaan melko vähän irtoavaa maalia. Friisialueella oli kiinnitettävää lähinnä etelä- ja pohjoisseinustojen friisien yläosassa, muualla oli yksittäisiä ja hajanaisia maali-irtoamia. Friisin maali-irtoama on pääosin ohutta liimamaalipintaa, ja se kiinnitettiin 7 % Aquazol 500-liimalla etanolissa.

Halkeamat ja vanhojen rappauspaikkausalueiden sekä retusointien irtoama oli paksumpaa ja niiden kiinnityksessä käytettiin 10 % HV 498-liimaa vedessä. Tarvittaessa paksummissa irtoamissa käytettiin 50 % HV 498 -liimaa. Listoissa oleva irtoama oli paksumpaa ja tästä syystä ne kiinnitettiin pääosin 10 % HV-liimalla.

Liima tummensi kiinnitettyjä kohtia hieman. Häiritsevät kiinnittämisestä aiheutuneet tummentumat, selkeät puutosalueet sekä tehdyt täydennykset retusoiitiin. Pintojen retusoinneissa käytettiin PanPastelleja ja pastelliliituja sekä tarvittaessa akryylituubivärejä. Isoimmat puutosalueet pohjustettiin sävytetyllä tartuntapohjamaalilla ennen retusointia.

Kuva 3. Esimerkkikuva friisin irtoavasta liimamaalista.

Friisin koristepinnan puutealueet täydennettiin PanPastelleilla ja pastelliliiduilla. Listoihin ja friisiin syntyneet isommat vauriot tasoitettiin, pohjamaalattiin ja paikkamaalattiin liimamaaleilla.

Kuva 4a. Friisin irtovaa maalia ennen toimenpiteitä.

Kuva 5a. Friisin alalistan reunan kolhu täytettiin pääurakoitsijan toimesta kipsilaastilla. Kuvassa vaurio tasoitettu ja pohjamaalattu tartuntapohjamaalilla.

Kuva 4b. Irtoamat kiinnitetty, liimana 7% Aquazol 500.

Kuva 5b. Listan reunan kolhu paikkamaalattu liimamaalilla ja häivytetty PanPastelleilla sekä friisin puutealueet retusoitu.

Kuva 6a. Friisin porausreikä, reiästä näkyy tikkurappausta.

Kuva 6b. Porausreiän täytön kipsilaastilla teki pääurakoitsija. Kuvassa alue tasoitettu ja pohjamaalattu tartuntapohjamaalilla.

Kuva 6c. Vaurioalue paikkamaalattiin liimamaaleilla ja häivytettiin PanPastelleilla. Tasointus-, paikkamaalaus ja retusoinnit OSK Rotunda.

Restaurointimaalaus

Uudelleen liimamaalilla maalattu seinä

Parven 324 liimamaalilla maalattujen seinien keskikentät ovat vaalean ruskeat sinisin kehyksin.

Tämän peruskorjauksen aikana uudelleen maalattavaksi valikoitui huonokuntoisuuden perusteella parven itäseinä. Itäseinään tehtiin ensin liimamaalipintojen kiinnitys-, retusointi- ja elvytystestejä, mutta uudelleen maalaus todettiin järkevämmäksi ja kestävämmäksi vaihtoehdoksi. Muille parven liimamaalatuille seinille riittävät toimenpiteet olivat kuivapuhdistus luonnonkumisienellä, jolla tasattiin selluloosapohjaisten liimamaalipintojen nuhjuisuutta, sekä kolhujen retusointi pastelliväreillä ja PanPastelleilla sekä tarvittaessa paikallinen avaus, kittaus ja paikkamaalaus. Pieniä alueita myös kiinnitettiin 10 % Aquazol 500 -liimalla etanolissa.

Parven uudelleen maalattavan seinän nykyinen huonokuntoinen pinta on 1990-luvun peruskorjauksen aikainen. Silloin liimamaalissa sideaineena käytetty metyyli-selluloosaliisteri oli vuosikymmenten aikana menettänyt sidoskykynsä ja käytetyt pigmentit olivat pölynä pohjamaalin pinnalla. Myös alkuperäiset seinäpinnat ovat melko kirjavia ja patinoituneita.

Seinissä oli maali-irtoaman lisäksi myös rakennehalkeamia sekä heikkoa rappauspintaa. Parven itäseinän ovipäädystä oli muutama syvempi pystysuuntainen halkeama, muuten seinässä oli kauttaaltaan pääosin melko matalaa irtoamaa. Sinisen kehyksen vauriot painoutuivat lähinnä alareunaan. Itäseinästä löytyi aikaisempia maalikerroksia.

Menetelmien kuvaus

Seinien keskikentän sekä uudelleen maalattavien kehysosoiden vanha liimamaali pestiin pois uusien maalikerrosten pysyvyyden takaamiseksi. Seinistä poistettiin irtoava aines. Liikkuvat rakennehalkemat avattiin, mutta kiinteitä hiushalkeamia ei. Esiin tulleet vanhat liimamaalipinnat sekä hiekkaantuneet ja murenevat rapauspinnat pohjustettiin tartuntapohjamaalilla ennen tasoitus- ja maalaustöitä.

Pintavahvistuskankaalla vahvistettiin itäseinän pohjoispäädyn alue. Vaurioalueet tasoitettiin nykyisen pinnan tasoon ennen kangastusta. Alueet pohjustettiin tartuntapohjamaalilla. Kangastetut alueet yli tasoitettiin hienotasoitteella. Seinät pohjamaalattiin kauttaaltaan kahteen kertaan tartuntapohjamaalilla, jotta liimamaalin alle saatiin yhtenäisesti imevä tasainen pinta. Pohjamaalit sävytettiin työmaalla vanhan pohjamaalin sävyyn.

Pintamaalaus tehtiin työmaalla valmistetulla liimamaalilla. Liimamaali valmistettiin vedestä, luuliimasta, liitujauhasta ja pigmenteistä. Seinäkentän maalaus rajoittui kultapronssiviivan reunaan, salissa 324 alareunan sininen kehysosa maalattiin uudelleen, muut kehysosat retusoititiin PanPastelleilla ja pastellikynillä. Kultapronssiviivat retusoititiin akryylituubiväreillä. Pintamaalit sävytettiin niin, että ne sopivat yleisilmeeltään parven muihin liimamaaliseiniin.

Seinäkentän liimamaalissa käytetyt pigmentit:

- Poltettu terra di sienna
- Poltettu umbra
- Vihreä umbra
- Sävyä taitettiin rautaoksidin mustalla

Kehysosan liimamaalissa käytetyt pigmentit:

- Ultramariinin sininen
- Vihreä umbra
- Pariisin sininen
- Rautaoksidin musta

Yleiskuva itäseinän nuhjuisuudesta. Seinän liimamaali oli 1990-luvun peruskorjauksen ajalta ja maalin sideaineena oli metyyliiselluloosaliisteri.

Lähikuva itäseinän maali-irtoamista harmaan seinäkentän reuna-alueella. Sininen kehysosa seinäkentän yläreunassa oli melko hyvässä kunnossa ja siihen riitti kevyet retusointitoimenpiteet.

Lähikuva itäseinän sinisen kehyksen maali-irtoamista jalkalistan yläpuolelta. Itäseinän jalkalistan yläpuolinen sininen kehysosa oli erittäin huonossa kunnossa koko seinän pituudelta, joten se päädyttiin maalaamaan uudelleen.

Kuva itäseinästä ennen toimenpiteitä. Seinä on kovin kulunut ja osa maalista on pyyhkiytynyt pois.

Vauriot tasoitettu ja pohjamaalattu. Seinän pohjoispääty on kangastettu.

Vanha liimamaali on pesty pois ja kaikki irtoavat kerrokset poistettu.

Itäseinä pohja- ja välimaalattu.

Itäseinän uusi liimamaalaus valmiina.

Itäseinän pohjatöiden yhteydessä esiin tulleita, vanhempia maalikerroksia:

Esiin tulleet värisävyt koodattiin pohjatöiden yhteydessä näkyviltä alueilta. Varsinaista väritutkimusta ei tehty.

*Sininen liimamaali tuli
esille keskikentän
vaaleanruskealta alueelta
alimpana
maalikerroksena.
Lähimmät sävykoodit NCS
S 5020-R80B ja 5030-
R80B.*

*Alimpana esiin tulleen
sinisen liimamaalin päällä
on tummanruskea maali,
lähin sävykoodi NCS S
5030-Y10R.*

*1990-luvun
peruskorjauksen aikaisen
maalin alta löytyi
vanhempaa maalia, lähin
sävykoodi NCS S 6010-
Y50R.*

Retusoinnit

Seinien vanhojen liimamaalipintojen kulumien ja muiden vaurioiden retusoinnit tehtiin PanPastelleilla ja pastelliliiduilla.

Kuva 7a ja b. Itäseinän pohjoispäädyn nurkassa vanha, sininen liimamaali oli nuhjaantunut ja osa maalista oli pyyhkiytynyt pois. Retusointi tehtiin PanPastelleilla. Kuvassa näkyvät sähkötöistä syntyneet ruuvien reiät täytettiin LG ja LF tasoitteilla. Johdon takana oleva valkoinen massa poistettiin ja alueet retusoiitiin. Johto maalattiin sävytettyllä alkydimaalilla. Kuvat ennen ja jälkeen retusointien.

Kuva 8a. Pohjoisseinän sinisessä kehysosassa oli ulospäin pullottava halkeama.

Kuva 8b. Halkeamasta poistettiin irtoava aines ja esiin tuli melko syvä onkalo.

Kuva 8c. Halkeama täytettiin kipsilaastilla ja tasoitettiin LG ja LF tasoitteilla.

Kuva 8d. Retusointi suoritettiin PanPastelleilla. Kuvassa valmis pinta.

Länsiseinän holkassa oli 1990-luvun peruskorjauksen aikainen pahvi tai muu vahvike irronnut. Irtoama-alue avattiin, irtoava aines imuroitiin ja pahvi liimattiin takaisin paikalleen 100 % HV498-liimalla. Holkan alueella pohjois- ja itäseinustalla liimattiin myös muutama pienempi avautunut pahvin reuna. Kattolistoissa ja holkassa oli useita puutoksia, jotka täydennettiin kipsilaastilla ja tasoitettiin hienotasoitteella ympäröivän pinnan tasoon. Retusoinnit isompiin vaurioihin tehtiin liimamaalilla ja pienempiin PanPastelleilla ja pastelliliiduilla.

Kuva 9a. 1990-luvun peruskorjauksessa holkaan lisätty vahvike oli irronnut pohjastaan.

Kuva 9b. Kuvassa holkan vaurio kunnostettu.

Parven ruskeat jalkalistat imuroitiin ja pyyhittiin nihkeällä liinalla. Syvimmät kolot kitattiin puukitillä ja retusointiin sävytetyllä himmeällä kalustemaalilla.

Parvien puiset kiinteät ootratut penkit ja kaiteet puhdistettiin nihkeällä liinalla. Pienet vauriot retusointiin öljytuubivärein.

Penkkien ja kaiteiden pienet vauriot ennen retusointia.

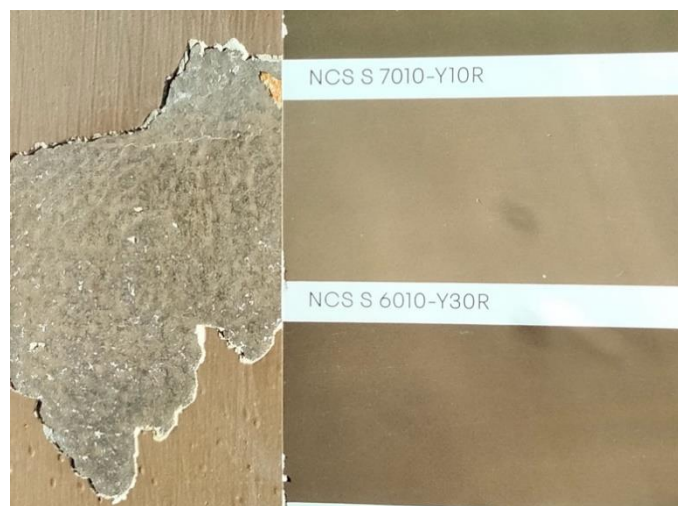
Penkit ja kaiteet retusoinnin jälkeen.

Ikkunasmyygien maalaus

Parven ikkunasmyygeissä on tummanruskea öljymaalipinta, joka hilseili suurina alueina. Irtoavien kerrosten poiston yhteydessä alimman maalikerroksen lähimmäksi sävyksi määritettiin NCS S 6010-Y30R, mikä vastaa melko hyvin nykyisen pinnan lähintä sävyä NCS S 6010-Y50R/7020-Y40R.

Irtoavat kerrokset poistettiin ja liikkuvat halkeamat avattiin. Esiin tuulleet vanhat pinnat sekä hiekkautuneet ja murenevat rappauspinnat pohjustettiin ohennetulla pellavaöljymaalilla ennen tasoitus- ja maalaustöitä. Vaurioalueet tasoitettiin nykyisen pinnan tasoon täyttö- ja -hienotasoitteella.

Maalattavat pinnat hiottiin ennen pohjamaalausta. Pohjamaalauksen jälkeen pinnat viimeisteltiin silotteella ja alueet ositeltiin ennen välimaalausta. Välimaalauksen jälkeen pinnat maalattiin Saxotol pellavaöljymaalilla. Pystysmyygit maalattiin uudelleen, hyväkuntoista yläsmyygiä ei. Ikkunapenkin pienet vauriot retusoititiin öljytuubiväreillä.

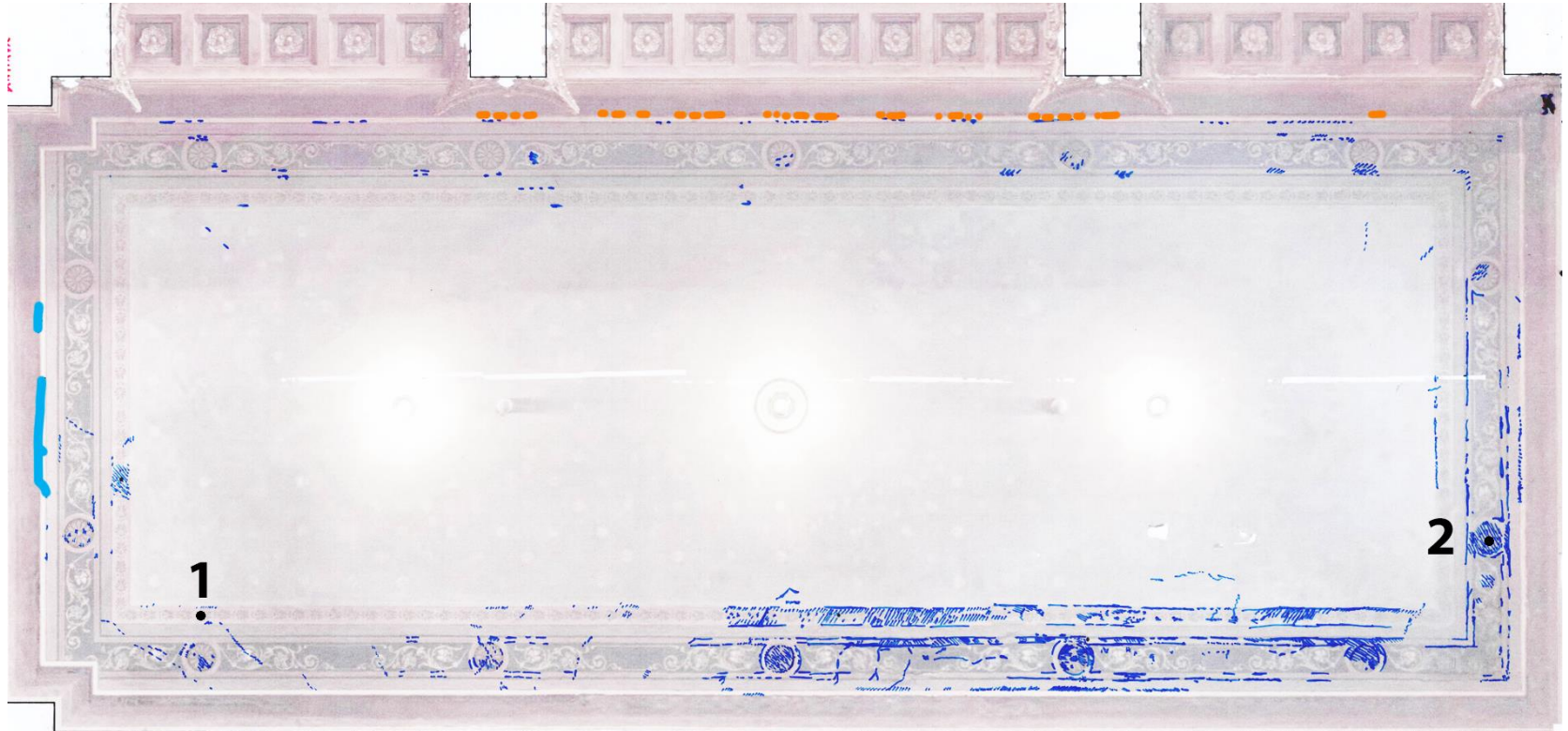

Parven 324 eteläseinällä sijaitsevat ikkunat.

Ikkunasmyygin maalit olivat 1990-luvun peruskorjauksen ajalta. Pohjatöiden yhteydessä alta tuli esille vanhempi, hakkurilla toteutettu öljymaali. Lähin sävykoodi NCS S 6010-Y30R.

Toimenpidekartat

Katto

 HV 498

 Aquazol 500

 Retusointi

 Kuva

Seinä pohjoinen

Pohjoisseinä oli 1990-luvun peruskorjauksen aikaista liimamaalipintaa, lukuun ottamatta oven oikeanpuoleista sinistä nurkkausta.

HV 498

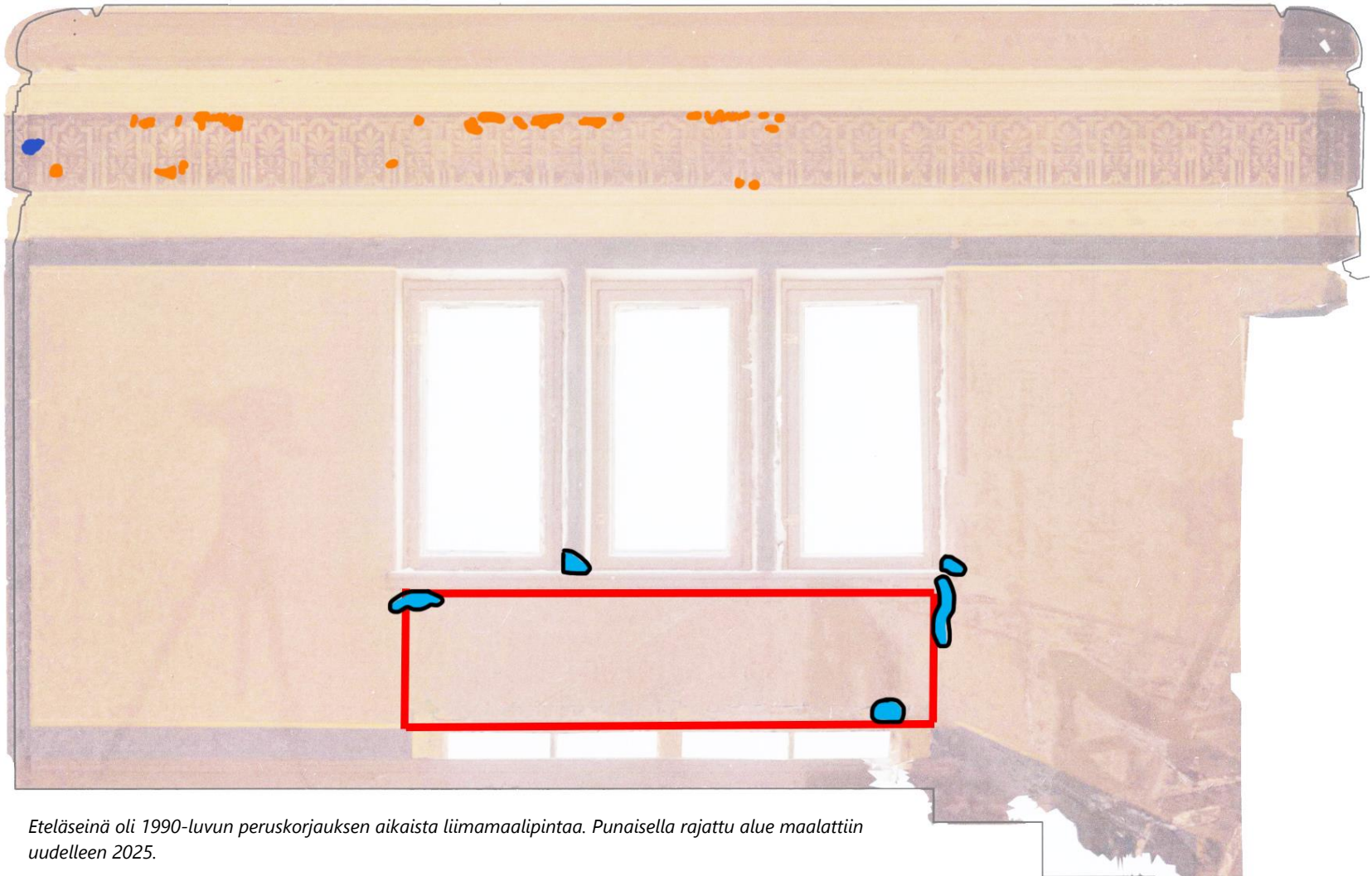
Aquazol 500

Retusointi

Laastipaikkaus

Kuva

Seinä etelä

Eteläseinä oli 1990-luvun peruskorjauksen aikaista liimamaalipintaa. Punaisella rajattu alue maalattiin uudelleen 2025.

HV 498

Aquazol 500

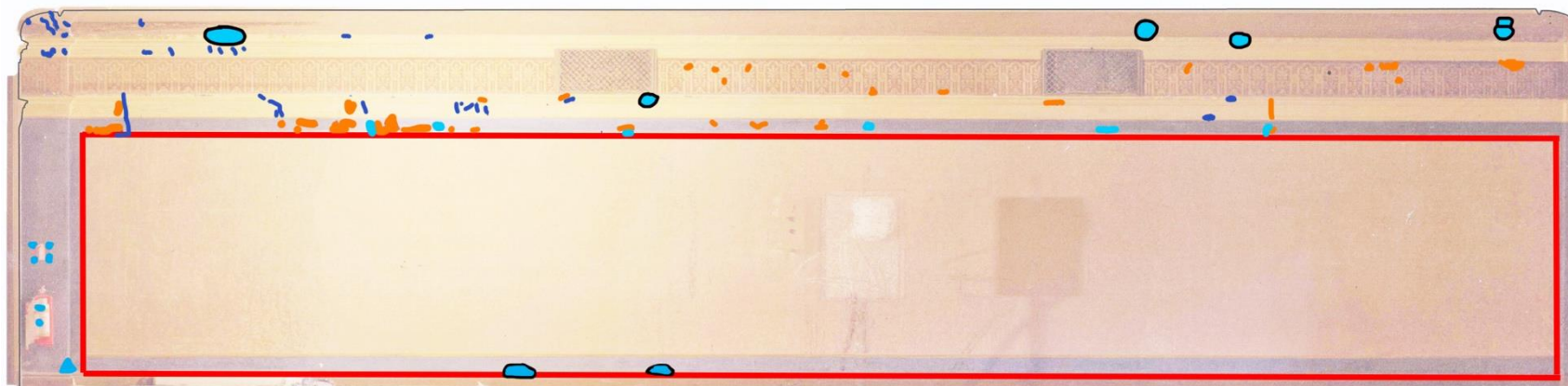

Laastipaikkaus

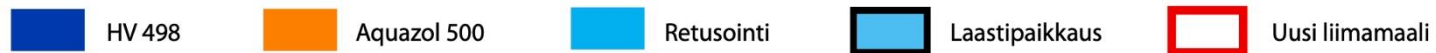

Uusi liimamaali

Seinä itä

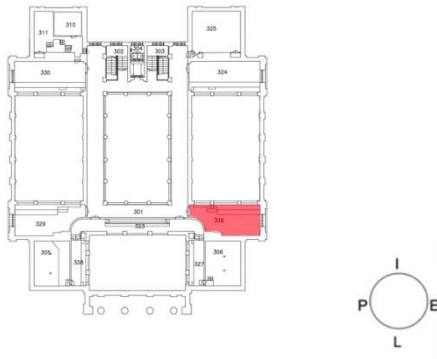
Itäseinällä harmaa keskikenttä oli 1990-luvun peruskorjauksen aikaista liimamaalipintaa. Samoin sininen kehys jalkalistan yläpuolella. Muut siniset pinnat olivat vanhempaa liimamaalia. Punaisella rajattu alue maalattiin uudelleen 2025.

Seinä länsi

Parvi 326, salin 220 parvi

Parvi 326. Konservointityöt valmiina.

Parvella 326 konservointitöinä tehtiin katon reunoja kiertävän koristeosan, holkan, katto- ja seinälistojen sekä seinien yläosaa kiertävän friisin irtoavan maalin kiinnitys. Kaikki pinnat on maalattu liimamaaleilla. Katon koristeessa ja friisissä pinnat ovat suurelta osin alkuperäistä maalipintaa, joskin niitä on kunnostettu ainakin 1990-luvun peruskorjauksessa. Listat ja holkka on maalattu uudelleen 1990-luvun peruskorjauksessa.

Liimamaalipintojen irtoavan maalin kiinnityksessä käytettiin pääsääntöisesti Aquazol 500 (7 ja 10 %, Sinol). Paksummissa irtoamissa, missä oli laastia mukana tai missä Aquazolin liimausteho ei riittänyt, käytettiin HV498:a (50 %). Itäseinän friisin ja katon alueella oli vanha vesivaurio, joka oli irrottanut ja tummentanut pintoja huomattavasti.

Seinäpintojen pienet vauriot retusoitii liimamaalilla tai PanPastelleilla ja liiduilla, paikoitellen akryylituubiväreillä. Liimamaalipinnat puhdistettiin pehmeällä siveltimellä, pölynimurilla sekä luonnonkumisienellä. Edellisen peruskorjauksen selluloosapohjaisen liimamaalipinnan nuhjuisuus tasattiin luonnonkumisienellä kevyesti pyyhkien.

Istuinpenkkien ja kaiteiden pienet vauriot retusointiin öljytuubiväreillä. Ikkunoiden pystysmyygiin vauriot korjattiin ja maalattiin uudelleen Saxotol-öljymaalilla. Parven itäseinän (joka on kuvassa vasemmalla) friisin ja katon koristealueen irtoavat maalit kiinnitettiin paikalle rakennetulla kiinteällä telineellä.

Pääurakoitsijan toimesta itäseinän puolelle, istuinpenkkien päälle, rakennettiin kiinteä, puinen teline. Teline oli myös työturvallinen, koska penkkien edessä on aukot saliin 220.

Konservointi, irtoavan maalin kiinnitys

Katon reunakoristeet, punertavan ruskea holkka, friisi sapluunakoristeluineen, vaaleankeltaiset kattolistat ja arkkitraavin vaaleankeltainen osa ovat liimamaalia. Punertavan ruskea osa arkkitraavia on akrylaattimaalia. Friisin nykyinen, esillä oleva koristemaalaus ei todennäköisesti ole alkuperäistä pintaa, sillä sen alta kuultaa aiemman koristemaalauksen ääriviivat. Koristemaalaus on ollut aiemmin hieman eri kohdassa, mutta kuvio on pysynyt samana. Eritoten friisissä, mutta myös työalueen muilla pinnoilla, on havaittavissa eri aikaisia retusointeja. Pintoja on myös paikoitellen paikkamaalattu. Katon reunakoristeissa on jälkiä aiemmin tehdyistä liimauksista. Aiemmat kiinnitykset on tehty muovimaisella liimalla. Kiinnitetyt kohdat ovat kovia, irti pohjastaan, eikä niitä ole aiemman kiinnityksen yhteydessä painettu lämmöllä alas.

Itäseinällä oli vesivaurio toisen pylvään kapiteelin kohdalla ikkunaseinästä katsottuna. Vesivaurioalue ulottui katon reunakoristeista holkkaan, friisiin, kattolistoihin ja arkkitraaviin. Erityisesti friisin vesivaurio oli silmiinpistävä. Friisissä oli paljon irti olevaa maalia, ja vesivauriota oli yritetty aiemmin retusoida piiloon. Myös katon reunakoristeiden vesivauriota oli paikkamaalattu aiemmin. Holkassa oli iso yksittäinen vaurio, jossa maalipinta oli kuoriutunut rappauksesta asti irti ja roikkui reunastaan aukinaisena. Irti kuoriutunut maalipinta yhdessä rappauksen kanssa, oli kova ja joustamaton. Lisäksi vaurion alla oleva rappauspinta oli jo osittain murentunut pois.

Vesivaurioalueen irtoamien lisäksi friisissä, katon reunakoristeissa ja kattolistoissa oli pientä irtoamaa siellä täällä. Friisi oli työmäärältään haastavin kiinnitettävä pinta. Työalueen pinnoilla oli myös paljon pientä yksittäistä irtoamaa, joiden merkitseminen liimakarttaan oli mahdotonta sen mittakaavan vuoksi.

Menetelmien kuvaus

Friisin, kattolistojen ja katon koristeiden irtoava maali kiinnitettiin HV498- ja Aquazol-liimoilla. Kerrospaksuudeltaan ohuet irtoamat, jotka eivät olleet rappauksesta asti irti, kiinnitettiin 10 %:lla alkoholiin laimennetulla Aquazol 500 -liimalla. Aquazol-liima tummensi kiinnitettävää kohtaa ja jätti kiiltoa. Sen liimausteho ei pitänyt kaikissa kohdissa, minkä takia irtoamia jouduttiin korjaamaan 50 %:lla veteen laimennetulla HV 498 -liimalla. Samalla liimalla kiinnitettiin kaikki muut irtoamat, joihin Aquazolin liimausteho ei riittänyt. HV498-liima jätti paikoitellen pahat liimausjäljet vaalentamalla kiinnitettäviä kohtia, erityisesti friisin punaisilla pinnoilla.

Holkan iso, rappauksesta asti irti oleva vaurio kiinnitettiin 100 %:lla ja friisin vesivaurioalueen pinta 70 %:lla HV498-liimalla. Friisin maalinkiinnitys oli kokonaisuudessaan haastavaa. Lopuksi pinnat kuivapuhdistettiin vuohenkarvasiveltimellä.

Kaikkia kiinnitettäviä kohtia jouduttiin retusoimaan kiinnittämisen jälkeen. Retusoinnissa käytettiin PanPastel-kuivapastellivärejä sekä pastelliliituja ja -kyniä. Osa Aquazol-liiman jättämistä tummentumista saatiin häivytettyä Sinolilla. Maalinpuutosalueet retusoitiin akryylituubiväreillä. Vesivaurioalueen vaaleankeltaisten, yksiväristen pintojen (arkkitraavi, kattolistat) tummentuneet kohdat pohjamaalattiin Otex-tartuntapohjamaalilla, jotta tummentumat saatiin peittoon ennen retusointia akryyliväreillä. Otex-tartuntapohjamaali tarvittiin eristäväksi kerrokseksi vaurioituneen liimamaalipinnan ja akryylimaalin väliin.

Kuva 1a. Itäseinustalla olleen vesivaurion turmelemaa kattopintaa.

Kuva 2a. Muualla kattopinnoilla irtoamat olivat melko pieniä. Esimerkkikuva irtoamista viivoitusten alueella.

Kuva 1b. Katon vesivaurioalueen irtoamat kiinnitetty ja pinta retusoitu.

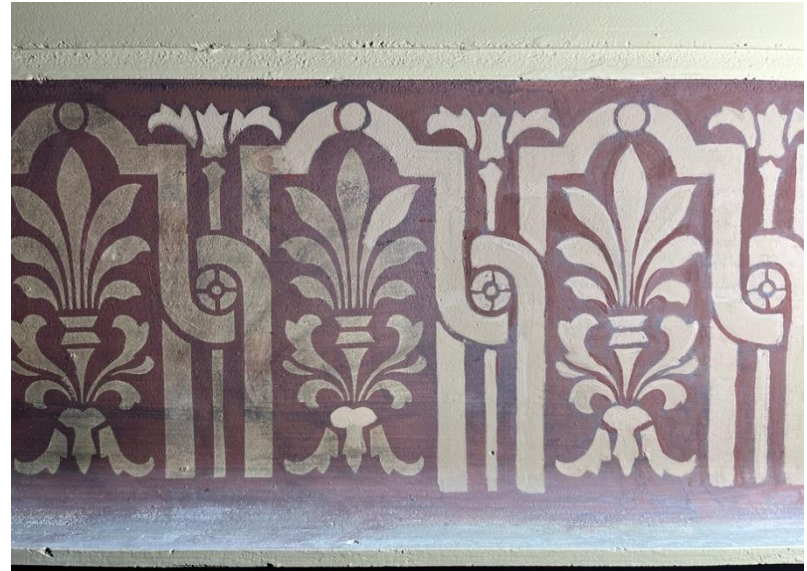
Kuva 2b. Viivoitusalueen irtoamat kiinnitetty.

Kuva 3a. Irtoavaa maalia katon liimamaalilla maalatussa koristeessa.

Kuva 3b. Katon koristeen irtoamat osittain kiinnitetty.

Kuva 4. Friisissä on paljon eriäikaisia retusointeja ja paikkamaalauksia.

Kuva 5. Paikkamaalaukset erottuvat vaaleampina vanhasta pinnasta.

Kuva 6. Esimerkkikuva pienestä ja matalasta irtoamasta.

Kuva 8a. Vesivaurioalueella oleva friisi oli pahoin turmeltunut.

Kuva 7. Sivuvallolla kuvatussa kuvassa näkyy, kuinka nykyisen koristeen alta erottuu varhaisempi koristemaalaus kohokuviona.

Kuva 8b. Vesivaurioalueen irtoamat olivat haasteellisia kiinnittää, samoin retusoinnit, koska pinta oli niin pahasti vaurioitunut. Kuvassa valmis pinta.

Retusoinnit

Kuva 9a. Esimerkkikuva listan likatahrasta ennen retusointia.

Kuva 10a. Holkkalistan halkeama tasoitettuna.

Kuva 11a. Holkkaan liimattu pahvinen vahvike on irronnut saumakohdasta ja pullistunut.

Kuva 9b. Listan likatahra retusoituna.

Kuva 10b. Holkkalistan halkeama retusoituna.

Kuva 11b. Vahvikkeen alusta imuroitiin aukeaman kohdalta ja vahvike liimattiin takaisin alustaansa.

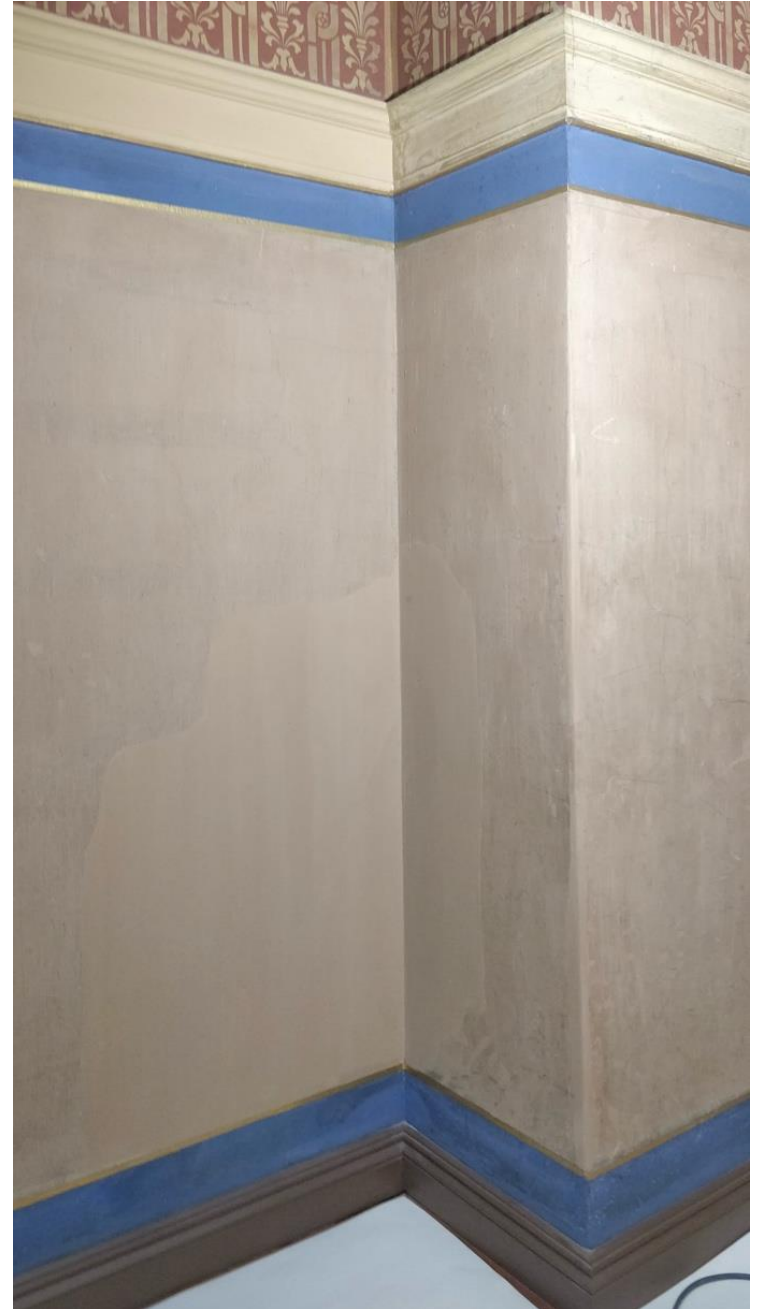
Parven vanhat, liimamaalilla maalattujen seinien kulumat ja kolhut retusoitiin PanPastelleilla ja pastelliiliiduilla. Edellisen 1990-luvun peruskorjauksessa käytetyn selluloosaliisteripohjaisen liimamaalin pintaan vuosien saatossa syntyneet hankaumat ja pinnan nuhjuisuus tasattiin luonnonkumisienellä kevyesti pyyhkien.

Kuva 12a. Eteläseinä on edellisen 1990-luvun peruskorjauksen aikaista liimamaalipintaa. Kuvassa seinäpinnan nuhjaantumista.

Kuva 12b. Selluloosapohjaisen liimamaalin nuhjaantuneisuutta sai häivytettyä kuivapuhdistussienellä kevyesti pyyhkien.

Kuva 13. Länsiseinä on pääosin vanhempaa liimamaalipintaa, kaarevaa seinää lukuun ottamatta, joka on 1990-luvun peruskorjauksen aikainen.

Seinän kulmauksessa vanhalla pinnalla on erotettavissa edellisen peruskorjauksen aikainen, hyvin ympäristöönsä sulautuva liimamaalipaikkaus.

Ikkunasmyygien maalaus

Parven ruskeat jalkalistat imuroitiin ja pyyhittiin nihkeällä liinalla. Syvimmät kolot kitattiin puukitillä ja retusoiitiin sävytetyllä himmeällä kalustemaalilla.

Parvien puiset kiinteät ootratut penkit ja kaiteet puhdistettiin nihkeällä liinalla. Pienet vauriot retusoiitiin öljytuubivärein.

Parven ikkunasmyygeissä on tummanruskea öljymaalipinta, joka hilseili suurina alueina. Irtoavien kerrosten poiston yhteydessä alimman maalikerroksen lähimmäksi sävyksi määritettiin NCS S 6010-Y30R, mikä vastaa melko hyvin nykyisen pinnan lähintä sävyä NCS S 6010-Y50R/7020-Y40R.

Irtoavat kerrokset poistettiin ja liikkuvat halkeamat avattiin. Esiin tuulleet vanhat pinnat sekä hiekkantuneet ja murenevat rappauspinnat pohjustettiin ohennetulla pellavaöljymaalilla ennen tasoitus- ja maalaustöitä. Vaurioalueet tasoitettiin nykyisen pinnan tasoon täyttö- ja -hienotasoitteella.

Maalattavat pinnat hiottiin ennen pohjamaalausta. Pohjamaalauksen jälkeen pinnat viimeisteltiin silotteella ja alueet ositeltiin ennen välimaalausta. Välimaalauksen jälkeen pinnat maalattiin Saxotol pellavaöljymaalilla. Pystysmyygit maalattiin uudelleen, hyväkuntoista yläsmyygiä ei. Ikkunapenkin pienet vauriot retusoiitiin öljytuubiväreillä.

Parven ikkunasmyygeissä oli paljon irtoavaa maali- ja kittikerroksia. Kuva ennen toimenpiteitä.

Kaikki irtoava aines poistettiin ja vaurioalueet pohjamaalattiin ennen tasoitusta.

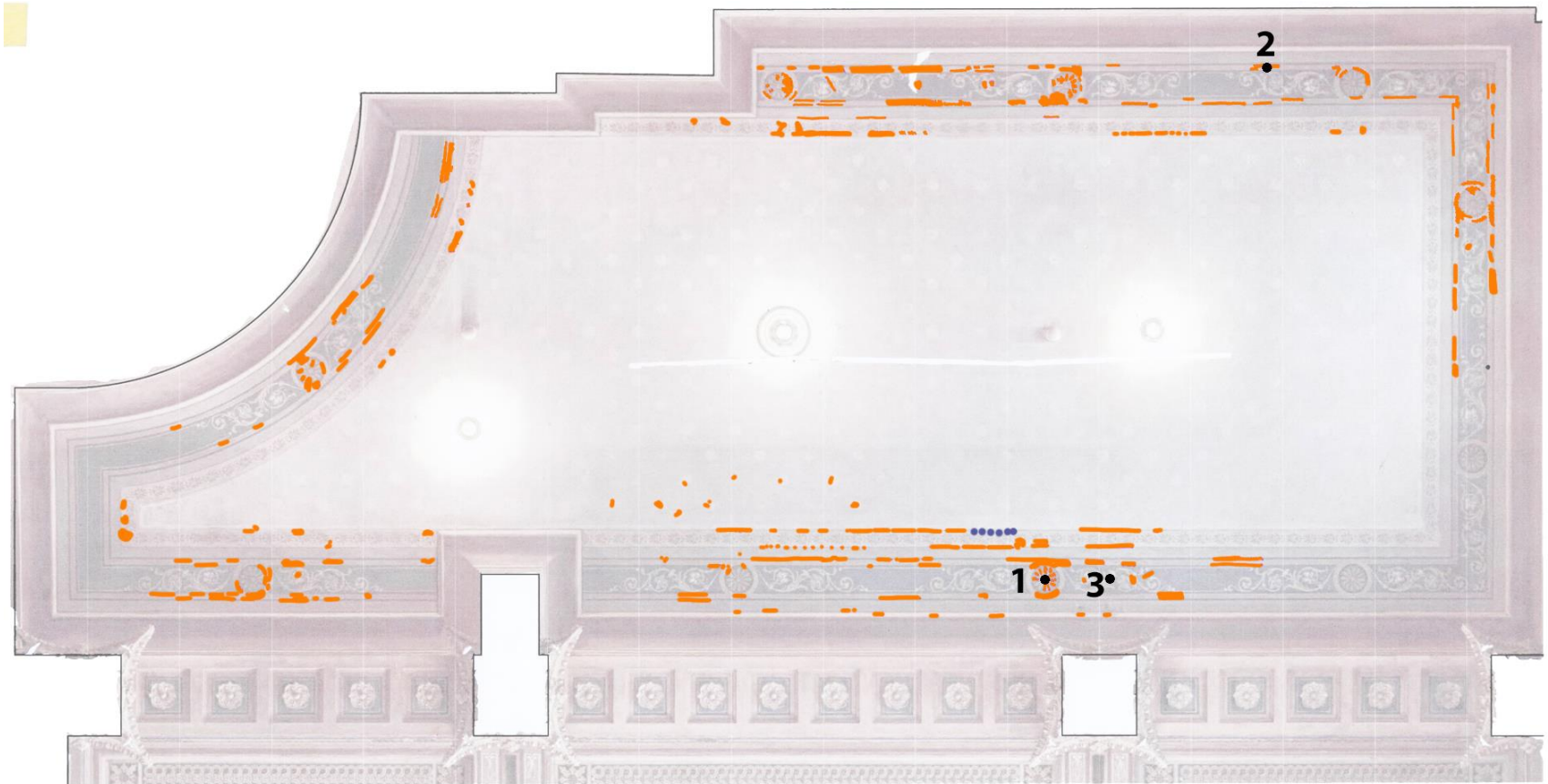
Vaurioalueet tasoitettiin, pohja- ja välimaalattiin Saxotol öljymaalilla.

Kuvassa smyygit valmiina. Pintamaalaus tehtiin Saxotolin pellavaöljymaalilla.

Toimenpidekartat

Katto

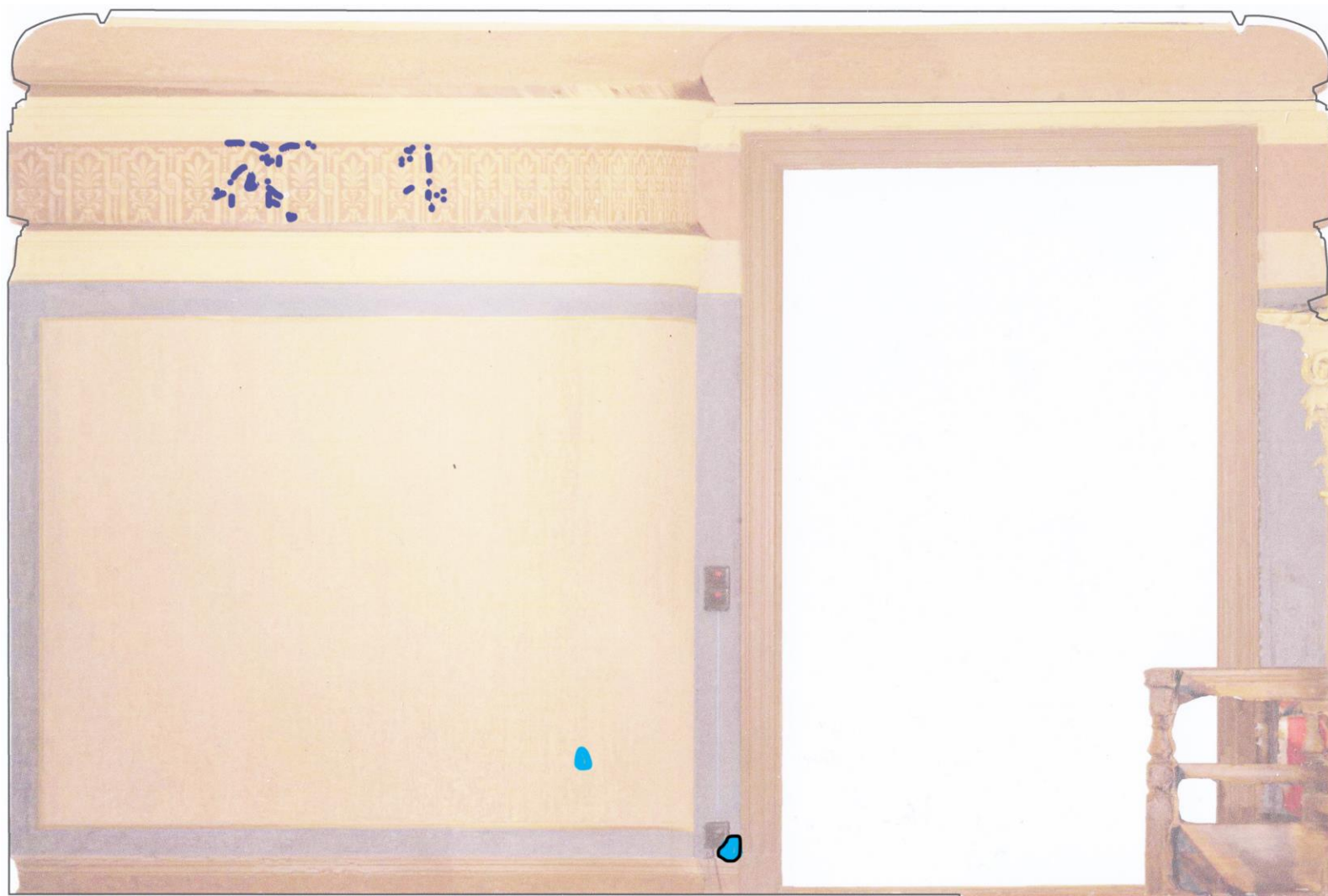

 HV 498

 Aquazol 500

 Kuva

Seinä pohjoinen

Pohjoisseinä oli 1990-luvun peruskorjauksen aikaista liimamaalipintaa.

 HV 498

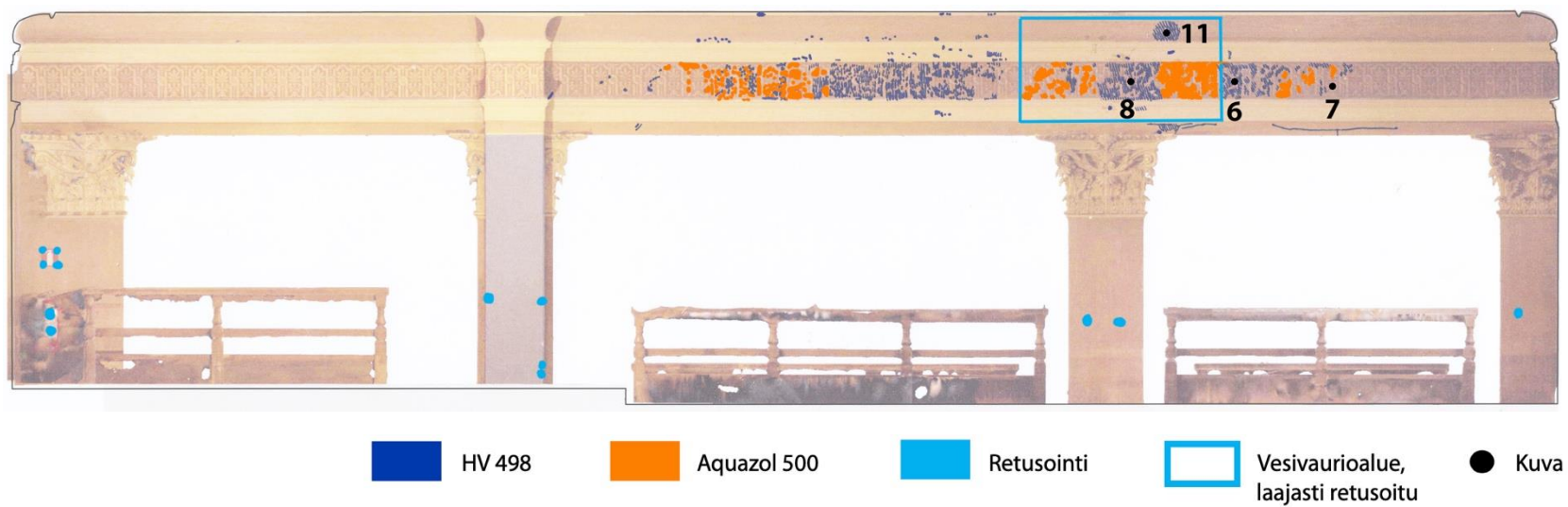
 Retusointi

 Laastipaikkaus

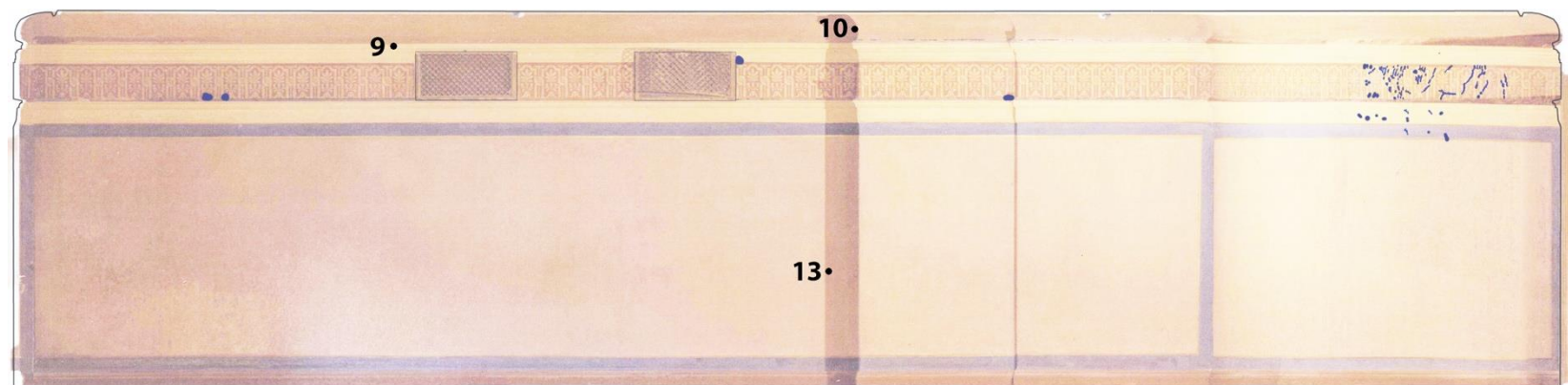
Seinä etelä

Seinä itä

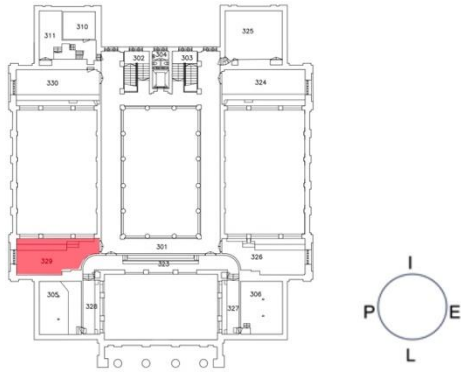

Seinä länsi

Länsiseinän kaareva pinta oli 1990-luvun peruskorjauksen aikaista liimamaalipinta. Muut eteläseinän pinnoista olivat vanhempaa liimamaalia.

Parvi 329, salin 215 parvi

Parvi 329. Konservointityöt valmiina.

Parvella 329 konservointitöinä tehtiin katon reunoja kiertävän koristeosan, holkan, katto- ja seinälistojen sekä seinien yläosaa kiertävän friisin irtoavan maalin kiinnitys. Kaikki pinnat on maalattu liimamaaleilla. Katon koristeessa ja friisissä pinnat ovat suurelta osin alkuperäistä maalipintaa, joskin niitä on kunnostettu ainakin 1990-

luvun peruskorjauksessa. Listat ja holkka on maalattu uudelleen 1990-luvun peruskorjauksessa.

Liimamaalipintojen irtoavan maalin kiinnityksessä käytettiin pääsääntöisesti Aquazol 500 (7 %, Sinol). Paksummissa irtoamissa, missä oli laastia mukana, liimana HV498 (10 %, paikoitellen 50 %).

Parven länsi-eteläkulman kaarevan seinän liimamaali on 1990-luvun peruskorjauksen aikainen. Maalipinta on vaurioitunut vuosien varrella ja se päätettiin uusida. Pohjatöiden yhteydessä havaittiin, että seinässä oli paljon myös laastivaurioita.

Muiden seinäpintojen pienet vauriot retusoitii liimamaalilla tai PanPastelleilla ja liiduilla, paikoitellen akryylituubiväreillä.

Liimamaalipinnat puhdistettiin pehmeällä siveltimellä, pölynimurilla sekä luonnonkumisienellä. Edellisen 1990-luvun peruskorjauksen selluloosapohjaisen liimamaalipinnan nuhjuisuus tasattiin luonnonkumisienellä kevyesti pyyhkien.

Istuinpenkkien ja kaiteiden sekä jalkalistojen pienet vauriot retusointiin öljytuubiväreillä. Ikkunoiden pystysmyygiä vauriot korjattiin ja maalattiin uudelleen Saxotol-öljymaalilla.

Muilla parvilla salien puoleisen katto-osuuden sekä friisin irtoavat maalit kiinnitettiin paikalle rakennetulla kiinteällä telineellä. Nämä alueet parvella 329 vaikuttivat niin hyväkuntoisilta, ettei ollut tarvetta konservointitoimenpiteille.

Konservointi, irtoavan maalin kiinnitys

Konservointitöinä irtoavan maalin kiinnitystä tehtiin katon reunoja kiertävän koristeosan, holkan, katto- ja seinälistojen sekä seinien yläosaa kiertävän friisin alueilla. Kaikki pinnat on maalattu liimamaaleilla.

Katon koristeosio

Liimamaalilla maalatuissa kattokoristeissa oli paljon irtoavaa maalia. Pahimmat vauriot olivat mustissa pallokuvioiden ja palmettikuviossa sekä kapeissa viivoissa. Näillä alueilla on paljon paikkauksia ja paksulla maalilla tehtyjä retusointeja. Paikkamaalatut kohdat irtosivat reunoista. Maalipinta on huokoinen, irtoaa helposti ja on epäsiistin näköinen. Maalipinta on paikoin irti rappaukseen asti. Läpi katon lähes kaikki koristeiden kapeat keltaiset ja punaiset rajaustiivat ovat irti. Parhaiten on ehkä säilynyt leveä punainen koristealue kukka-aiheineen.

Huoneen pohjoisosassa katon koristeosion paksut maalikerrokset kiinnitettiin käyttäen HV498 -liimaa (10 %). Kiinnitys toimi hyvin eikä retusointia juurikaan tarvittu. Ohuimmat liimamaalikerrokset kiinnitettiin Aquazol 500:lla (7 %). Aquazol tummensi hieman liimamaalia, retusointi tehtiin PanPastelleilla ja pastelliliiduilla.

Kuva 2. Esimerkki katon irtoavasta maalista mustan koristealueella.

Kuva 3. Esimerkki irtoavasta maalista katon kapeissa viivoituksissa.

Kuva 1a. Katon palmettikuviossa oli paljon irtoamaa sekä vanhoja retusointeja.

Kuva 1b. Maali-irtoamat kiinnitetty ja vanhoja retusointeja häivytetty.

Kuva 4. Punainen koristealue kukka-aiheineen olivat katon koristealueista parhaiten säilyneet siten, että maali-irtoamaa oli vain vähäisessä määrin.

Seinän friisi

Friisi oli hyväkuntoinen. Irtoavaa maalia oli paikoitellen pohjoisseinän friisin keskivaiheilla sekä länsiseinällä vähäisessä määrin. Kiinnitys tehtiin HV498-liimalla (10 %)

Liima tummensi kiinnitettyjä kohtia hieman. Häiritsevät kiinnittämisestä aiheutuneet tummentumat, selkeät puutosalueet sekä tehdyt täydennykset retusoiitiin. Pintojen retusoinneissa käytettiin PanPastelleja ja pastelliliituja. Ei dokumentointikuvia.

Restaurointimaalaus

Uudelleen maalattu seinä

Nykyisen peruskorjauksen aikana uudelleen maalattavaksi valikoitui huonokuntoisuuden perusteella parven 329 länsi-etelä kulman kaareva seinä. Myös seinän punainen kehys oli huonokuntoinen alareunan osalta. Muuten kehysten vauriot olivat yksittäisiä.

Muille parven liimamaalatuille seinille riittävät toimenpiteet olivat kuivapuhdistus luonnonkumisienellä, jolla saatiin tasattua edellisen 1990-luvun peruskorjauksen aikaisen liimamaalipinnan nuhjuisuus. Tarvittavat retusoinnit toteutettiin pastelliväreillä ja PanPastelleilla sekä tarvittaessa paikallinen avaus, kittaus ja paikkamaalaus. Pieniä alueita myös kiinnitettiin 10 % Aquazol 500 -liimalla etanolissa.

Menetelmien kuvaus

Seinien keskikentän sekä uudelleen maalattavan kehysosan vanha liimamaali pestiin pois. Parven länsi-eteläkulman kaarevan seinän rappauspinta oli huonokuntoinen, mureneva ja jauhoinen. Seinän alaosan laasti oli irti paikoitellen tikutukseen saakka. Seinässä irtoavaa laastia oli noin puolet seinästä.

Seinästä poistettiin kaikki irtoava aines, vaurioalueet pohjattiin tartuntapohjamaalilla. Vaurioalueet täytettiin kipsilaastilla ja tasoitettiin LG-täyttötasoitteella sekä kangastettiin pintavahvistuskankaalla. Kangastetut alueet yli tasoitettiin LF-hienotasoitteella kahteen kertaan.

Seinä pohjamaalattiin kauttaaltaan kahteen kertaan tartuntapohjamaalilla, jotta liimamaalin alle saatiin yhtenäisesti imevä, tasainen pinta. Pohjamaalit sävytettiin työmaalla mahdollisimman lähelle pintamaalin sävyä. Kaarevan seinän kehyksen alareuna maalattiin kokonaan uudelleen liimamaalilla.

Seinien uudelleenmaalaus rajattiin kultapronssiviivan reunaan. Seinien muut kehykset retusoiitiin pastellikynillä ja PanPastelleilla. Kultapronssiviiva retusoiitiin ja täydennettiin akryyliväreillä.

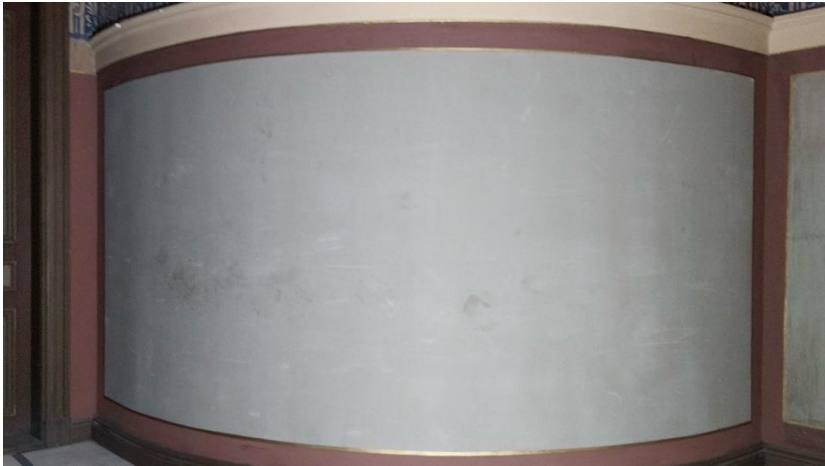
Pintamaalaus tehtiin itse valmistetulla liimamaalilla. Liimamaali valmistettiin vedestä, luuliimasta, liitujauhasta ja pigmenteistä. Pintamaalit sävytettiin niin, että ne sopivat yleisilmeeltään parvien muihin liimamaaliseiniin.

Seinäkentän liimamaalissa käytetyt pigmentit:

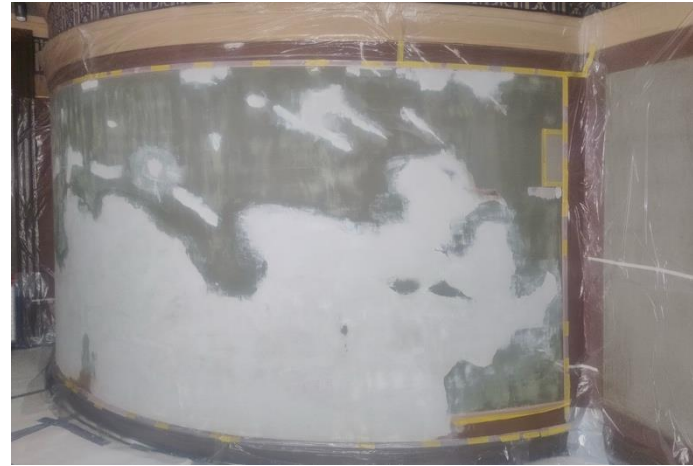
- Poltettu umbra
- Rautaoksimusta
- Vihreä umbra
- Sävyä taitettiin hieman Pompeijin punaisella

Kehyksen liimamaalissa käytetyt pigmentit:

- Venetsian punainen
- Rautaoksidinmusta
- Ultramariinin sininen
- Sävyä taitettiin hieman keltaokralla

Kaareva seinä ennen toimenpiteitä. Seinä oli kulunut ja nuhjuinen, sekä siinä oli paljon irtavia maali- ja laastikerroksia.

Vaurioalue täytetty kipsilaastilla.

Vanhat liimamaalit on pesty pois ja kaikki irtava aines poistettu. Osa laastista irtosi tikutukseen asti.

Vaurioalue kangastettu ja ylitasoitettu.

*Kaareva seinä
pohjamaalissa.
Tartuntapohjamaali täytyi
maalata kahteen kertaan,
jotta tulevan liimamaalin
alle saatiin yhteneväisesti
imevä ja tasainen pinta.*

*Valmis liimamaalattu
seinä. Liimamaali
valmistettiin työmaalla
ja sen sideaineena
käytettiin luuliimaa.*

*Kuva vieressä ja alhaalla ovat
yleiskuvia uudelleen maalatun
kaarevan seinän ja vanhan
liimamaaliseinän
nurkkauksesta, jossa molempien
seinien sävyt tulevat esille.
Vanhemman liimamaalin
epätasaisuus ja nuhjuisuus
antaa seinän sävyille lämpöä.*

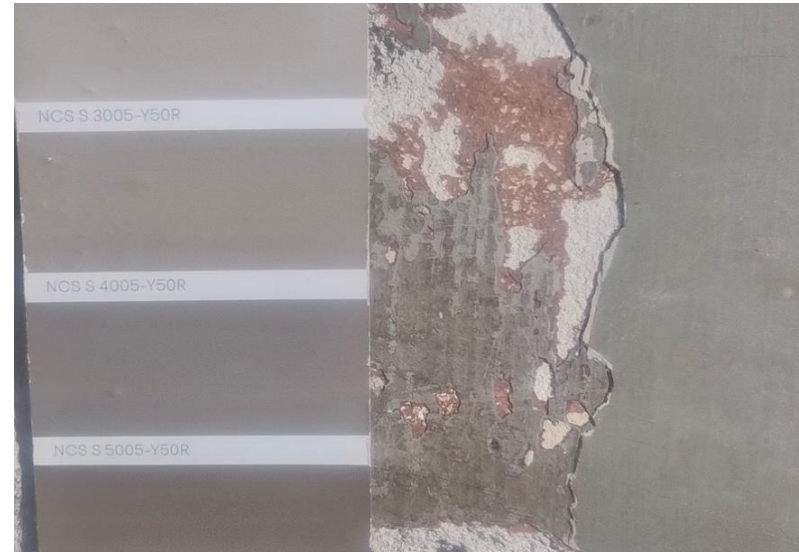
Seinä pohjatöiden yhteydessä esiin tulleita, vanhempia maalikerroksia:

Kaarevan seinän laastivaurio, jossa tikkurappaus tullut esille.

Esimerkkikuva kaarevan seinän laajasta, esiintulleesta tikkurappauksesta.

Todennäköisesti alkuperäinen, vuoden 1891 keskikentän liimamaali. Lähin sävykoodi NCS S 4005-Y50R.

Kuvassa kaarevan seinän laaja laastivaurio. Laasti oli mureneva ja jauhoinen.

Yleiskuva koko kaarevan seinän laastivaurioista.

Todennäköisesti vuoden 1891 punainen liimamaali. Oletettavasti koko seinä on ensin maalattu punaisella ja sen päälle maalattu keskikentän harmahtava liimamaali. Lähin sävykoodi NCS S 5020-Y90R.

Retusoinnit

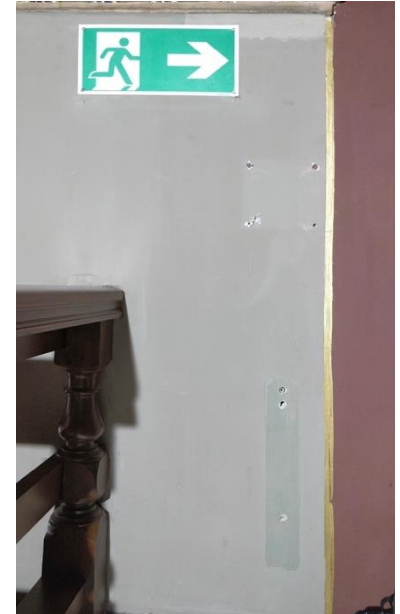
Edellisen 1990-luvun peruskorjauksessa käytetyn selluloosaliisteriin valmistetun liimamaalin pintaan vuosien saatossa syntyneet hankaumat ja pinnan nuhjuisuus tasattiin luonnonkumisienellä kevyesti pyyhkien. Seinien kolhujen ja muiden vaurioiden retusoinnit tehtiin PanPastelleilla ja pastelliliiduilla.

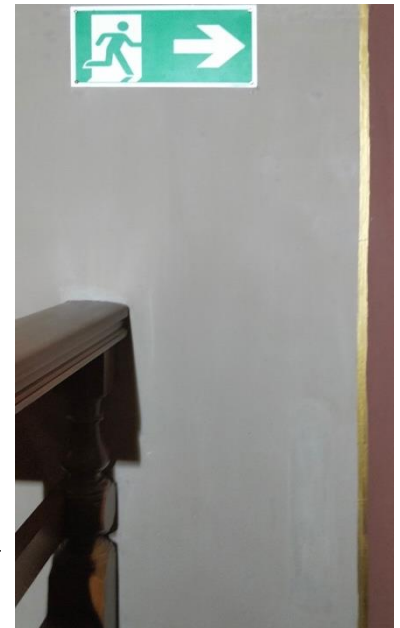
Kuva 5a. Pohjoisseinän lattian rajassa olevien ikkunoiden yläpuolella sijaitseva halkeama ja roiskejälkiä liimamaalissa. Halkeamasta poistettiin irtoava aines, täytettiin kipsilaastilla ja tasoitettiin LG ja LF tasoitteilla.

Kuva 5b. Halkeama retusoiitiin liimamaalilla ja roiskejäljet häivytettiin PanPastelleilla.

Kuva 6a. Jauhesammuttimen ja huomiokilven poistosta pilariin jäi ruuvien reikiä ja vaaleita maalipaikkoja.

Kuva 6b. Ruuvien reiät täytettiin kipsilaastilla ja tasoitettiin LF tasoitteella. Pinnat retusoiitiin PanPastelleilla.

Kuva 7a. Pilarin yläosassa tummia kädenjälkiä ja vaaleita maalipaikkoja.

Kuva 7b. Pinta puhdistettiin luonnonkumisienellä ja retusoiitiin PanPastelleilla ja pastelliliiduilla.

Parven ruskeat jalkalistat imuroitiin ja pyyhittiin nihkeällä liinalla. Syvimät kolot kitattiin puukitillä ja retusoiitiin sävytetyllä himmeällä kalustemaalilla.

Parvien puiset kiinteät ootratut penkit ja kaiteet puhdistettiin nihkeällä liinalla. Pienet vauriot retusoiitiin öljytuubivärein.

Ikkunasmyygien maalaus

Parven ikkunasmyygeissä on tummanruskea öljymaalipinta, joka hilseili suurina alueina. Nykyisen pinnan lähintä sävy NCS S 6010-Y50R / 7020-Y40R.

Irtoavat kerrokset poistettiin ja liikkuvat halkeamat avattiin. Esiin tuulleet vanhat pinnat sekä hiekkaantuneet ja murenevat rappauspinnat pohjustettiin ohennetulla pellavaöljymaalilla ennen tasoitus- ja maalaustöitä. Vaurioalueet tasoitettiin nykyisen pinnan tasoon täyttö- ja -hienotasoitteella.

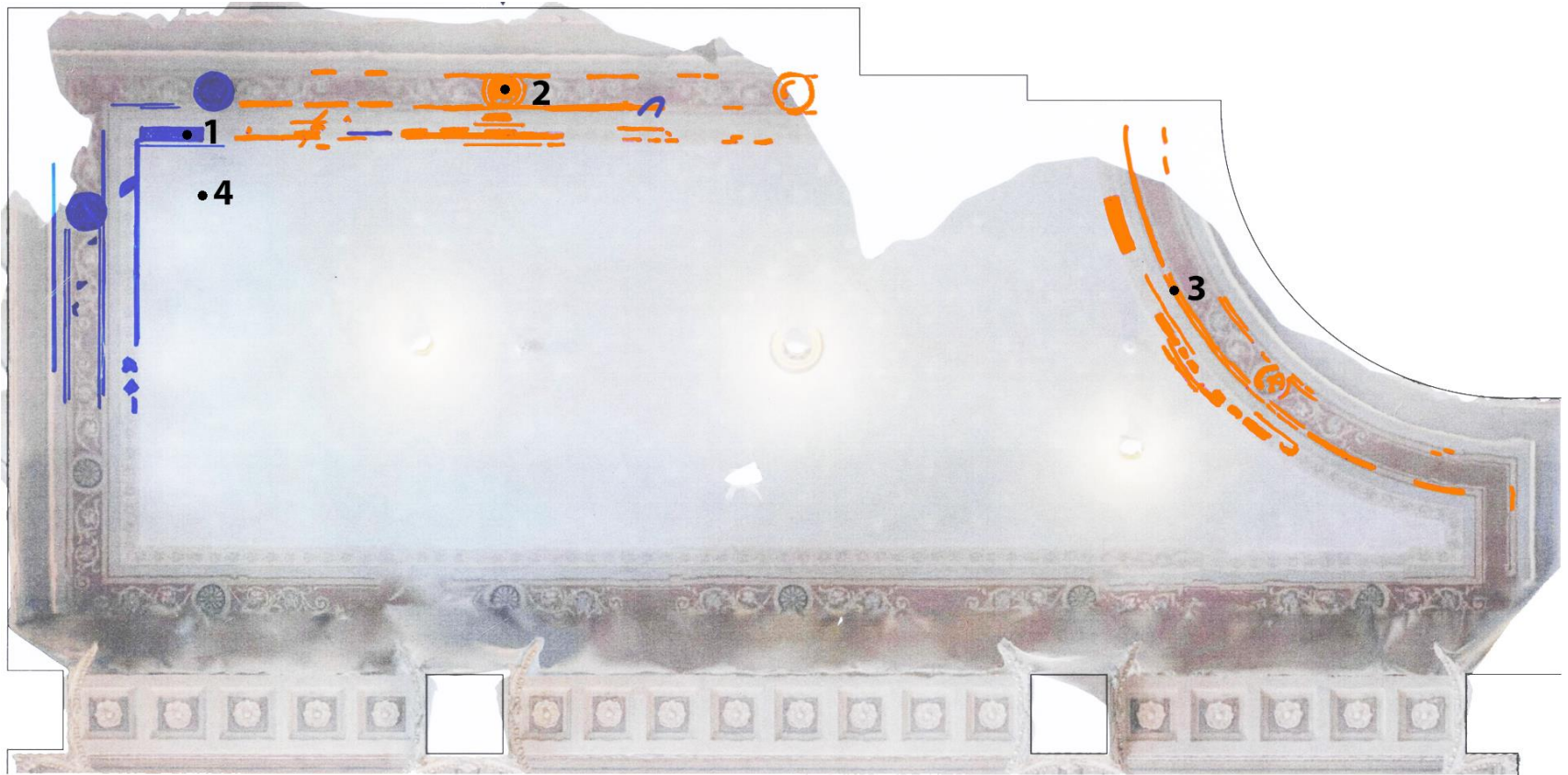
Maalattavat pinnat hiottiin ennen pohjamaalausta. Pohjamaalauksen jälkeen pinnat viimeisteltiin silotteella ja alueet ositeltiin ennen välimaalausta. Välimaalauksen jälkeen pinnat maalattiin Saxotol pellavaöljymaalilla. Pystysmyygit maalattiin uudelleen, hyväkuntoista yläsmyygiä ei. Ikkunapenkin pienet vauriot retusoiitiin öljytuubiväreillä.

Parven ikkunat pohjoisseinällä.

Toimenpidekartat

Katto

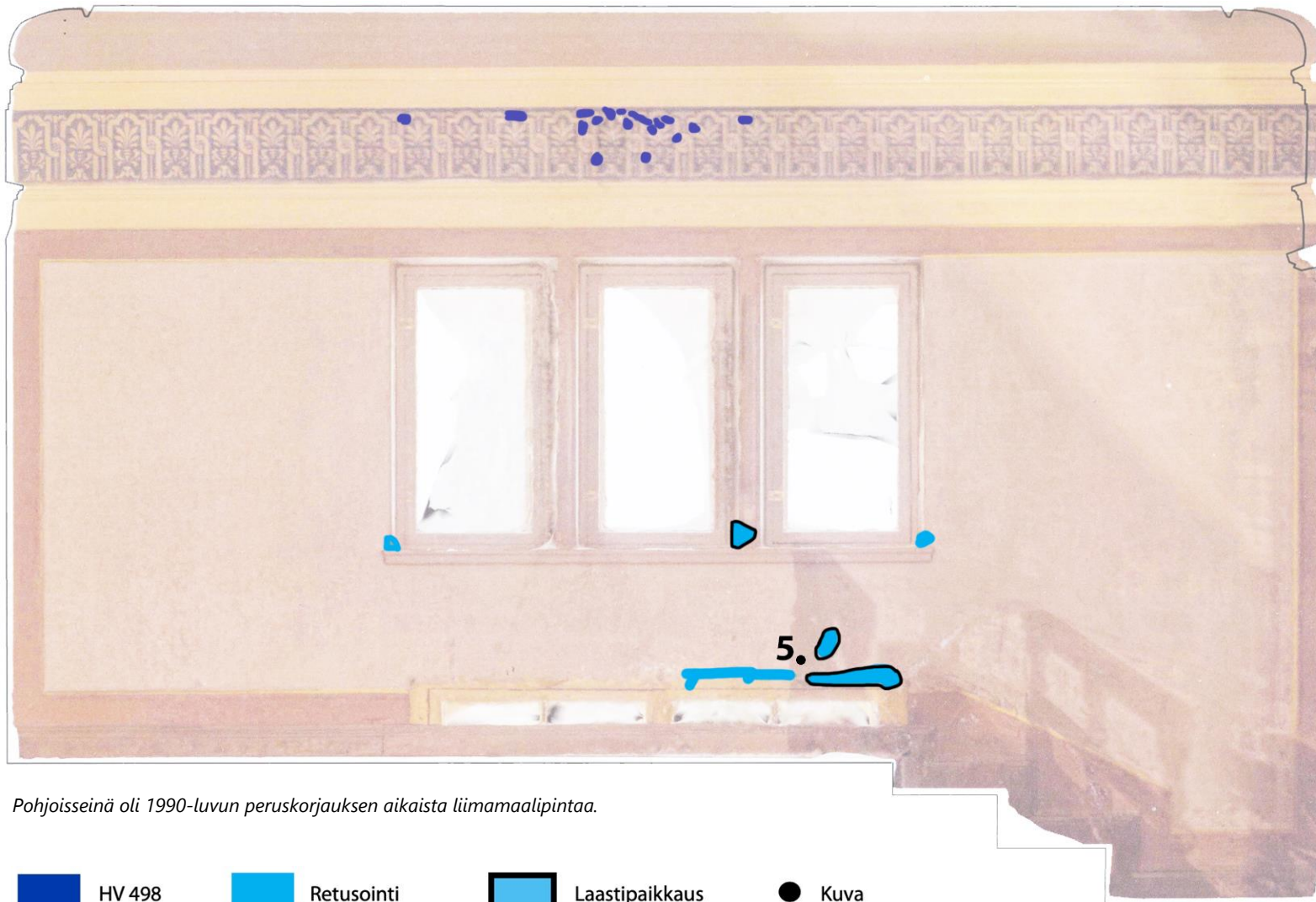

 HV 498

 Aquazol 500

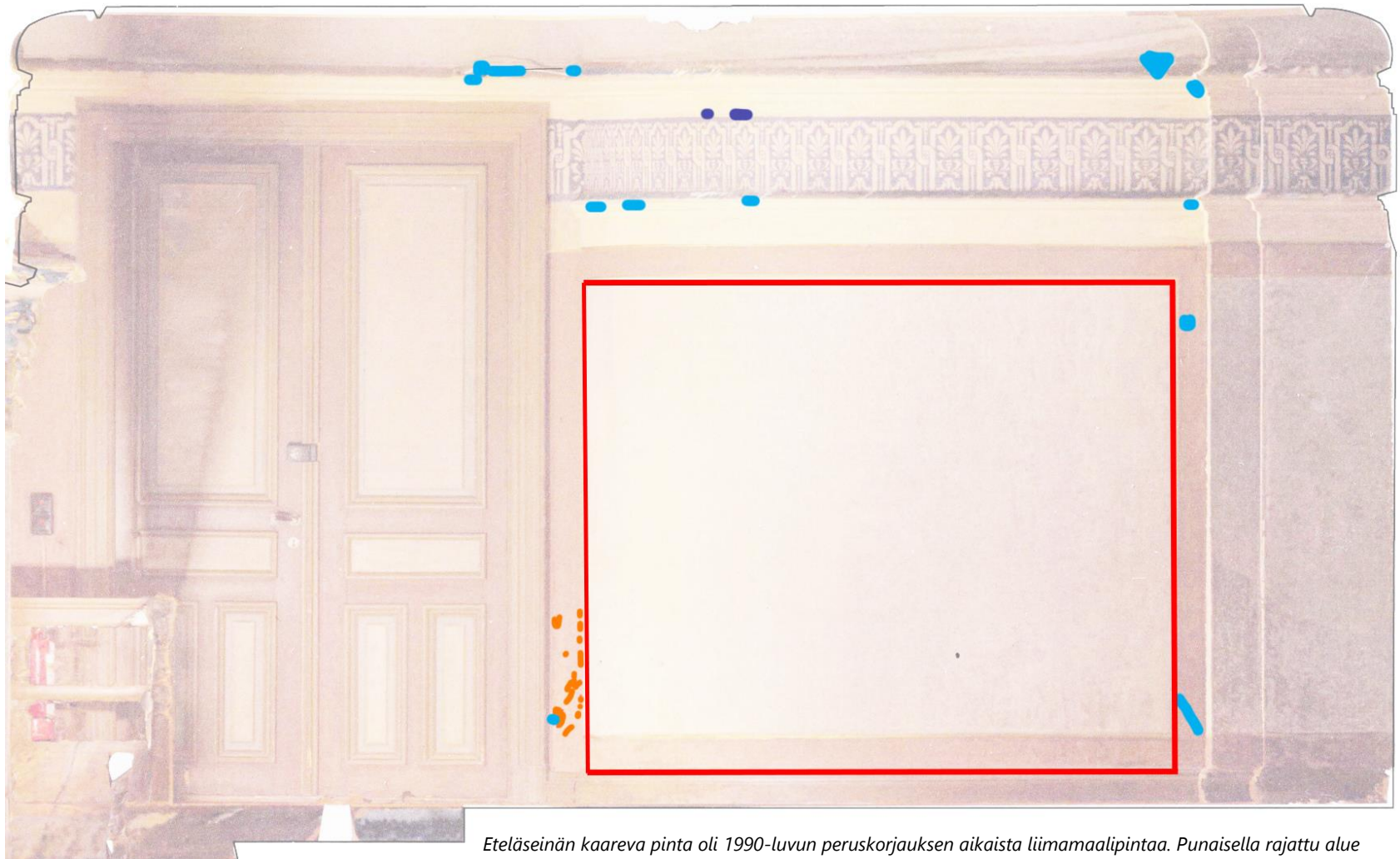
 Kuva

Seinä pohjoinen

Pohjoisseinä oli 1990-luvun peruskorjauksen aikaista liimamaalipintaa.

Seinä etelä

Eteläseinän kaareva pinta oli 1990-luvun peruskorjauksen aikaista liimamaalipintaa. Punaisella rajattu alue maalattiin uudelleen 2025.

HV 498

Aquazol 500

Retusointi

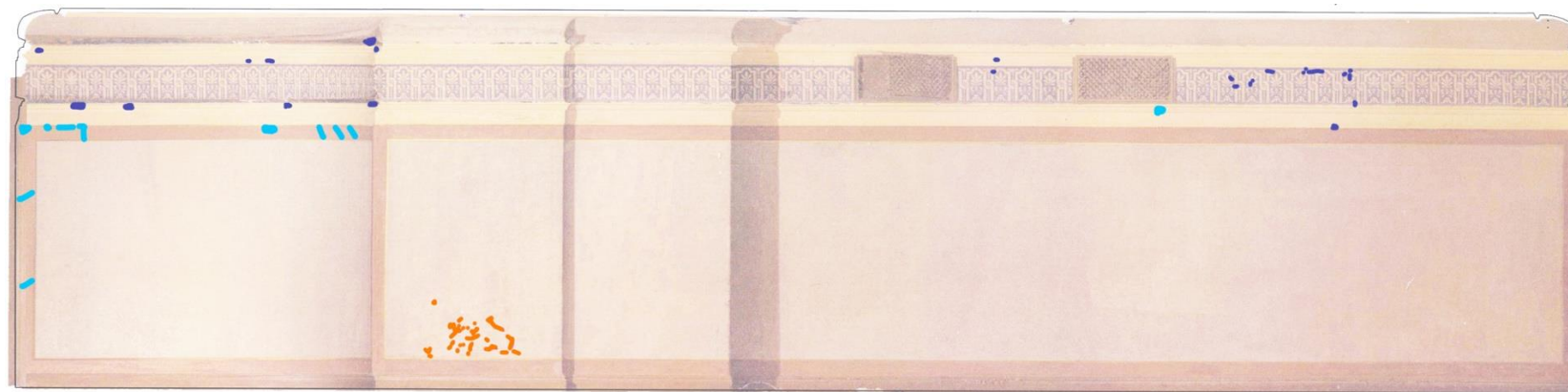

Uusi liimamaali

Seinä itä

Seinä länsi

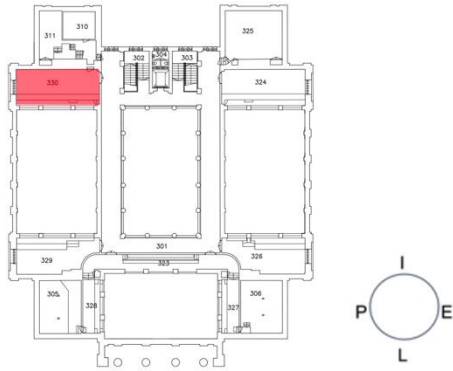
Länsiseinän vasemmanpuoleinen seinäosuus on 1990-luvun peruskorjauksen aikaista liimamaalipintaa. Muut länsiseinän pinnoista olivat vanhempaa liimamaalia.

■ HV 498

■ Aquazol 500

■ Retusointi

Parvi 330, salin 215 parvi

Parvi 330. Konservointityöt valmiina.

Parvella 330 konservointitöinä tehtiin katon reunoja kiertävän koristeosan, holkan, katto- ja seinälistojen sekä seinien yläosaa kiertävän friisin irtoavan maalin kiinnitys. Kaikki pinnat on maalattu liimamaaleilla. Katon koristeessa ja friisissä pinnat ovat suurelta osin alkuperäistä maalipintaa, joskin niitä on kunnostettu ainakin 1990-luvun peruskorjauksessa. Listat ja holkka on maalattu uudelleen

1990-luvun peruskorjauksessa. Liimamaalipintojen irtoavan maalin kiinnityksessä käytettiin pääsääntöisesti Aquazol 500 (7 %, Sinol). Paksummissa irtoamissa, missä oli laastia mukana, liimana HV498 (10 %, paikoitellen 50 %). Parven pienen eteläseinän liimamaali oli 1990-luvun peruskorjauksen aikainen. Maalipinta oli vaurioitunut vuosien varrella ja se päätettiin uusua.

Seinäpintojen pienet vauriot retusoiitiin liimamaalilla tai PanPastelleilla ja liiduilla, paikoitellen akryylituubiväreillä. Liimamaalipinnat puhdistettiin pehmeällä sivelimellä, pölynimurilla sekä luonnonkumisienellä.

Istuinpenkkien ja kaiteiden sekä jalkalistojen pienet vauriot retusointiin öljytuubiväreillä. Ikkunoiden pystysmyygiä vauriot korjattiin ja maalattiin uudelleen Saxotol-öljymaalilla.

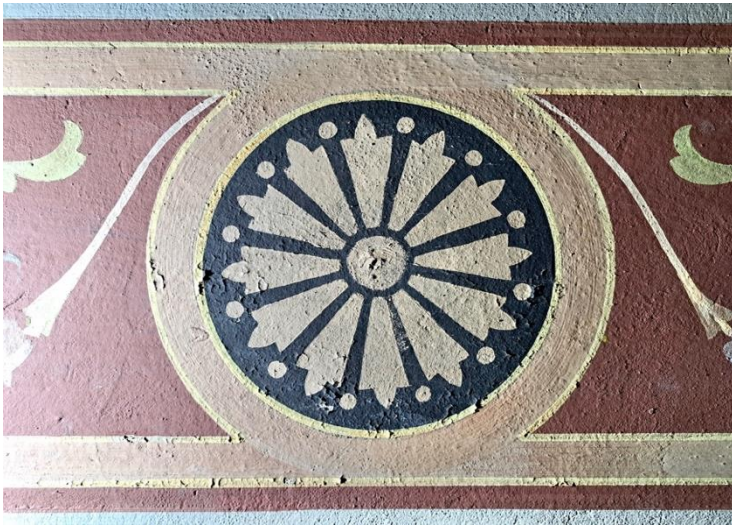
Parven länsiseinän (salin 215 puoleisen) katto-osuuden sekä friisin irtoavat maalit kiinnitettiin paikalle rakennetulla kiinteällä telineellä.

Konservointi, irtoavan maalin kiinnitys

Konservointitöinä irtoavan maalin kiinnitystä tehtiin katon reunoja kiertävän koristeosan, holkan, katto- ja seinälistojen sekä seinien yläosaa kiertävän friisin alueilla. Kaikki pinnat on maalattu liimamaaleilla.

Katto ja koristeosio

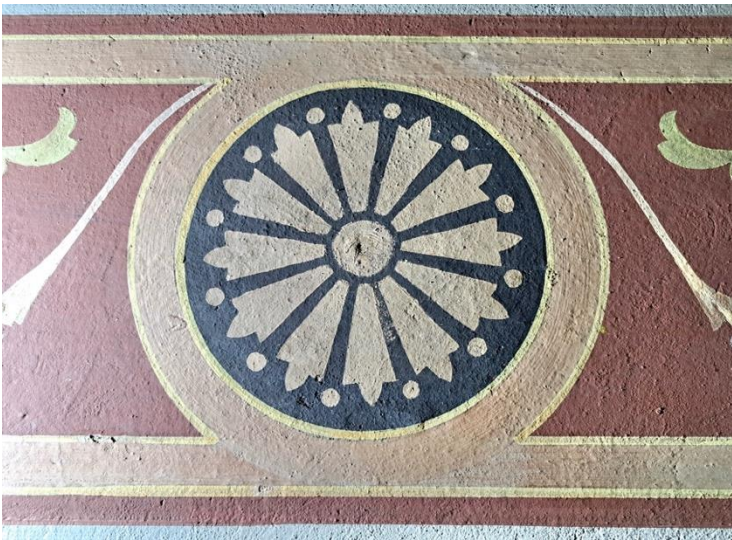
Katon reunoja kiertävässä koristeosiossa sekä vaalean harmaassa keskikatossa oli hyvin vähän irtoavaa maalia tai muita vaurioita. Parven puoleisessa reunassa maali-irtomaa oli lähinnä halkeamien reunoilla ja vaaleankeltaisissa kukissa. Ohut liimamaali kiinnittyi Aquazol 500 (7%) -liimalla. Mahdolliset tummentumat retusoiitiin pastelliliiduilla ja PanPastelleilla.

Kuva 1a. Tyypillistä pientä irtoamaa katon koristeosiossa.

Kuva 2a. Sinisellä reuna-alueella ja kattolistassa tummia kosteuden tai muun valuman aiheuttamia jälkiä. Tämän kaltaisia vaurioita oli alueella laajasti.

Kuva 1b. Irtoavat maalit kiinnittyivät helposti 7 % Aquazolilla.

Kuva 2b. Vauriot retusoitiiin PanPastelleilla.

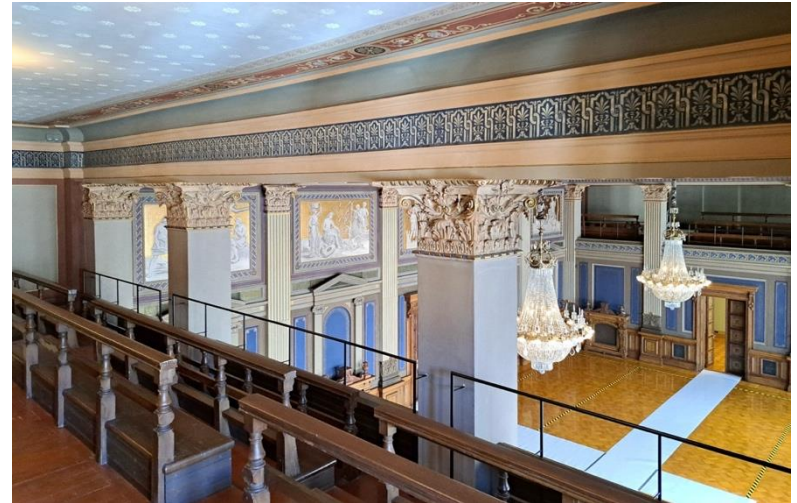
Seinän friisi

Friisiin on aikaisemmin tehty maalinkiinnitystä laajalle alueelle (todennäköisesti 1990-luvun peruskorjauksessa EriKeeperillä), joka on retusoitu. Kiinnityksestä on jäänyt hyvin tummat jäljet tai ne ovat ajan kuluessa tummentuneet enemmän.

Salin puoleinen (länsi) friisi oli huonokuntoinen: siinä oli paljon isoa, kovaa ja paksua maali-irtoamaa. Maalin mukana oli irronnut pohjustetta rappauksen päältä. Maali-irtoamat olivat eri asteisia, ja joillakin alueilla maalipinta oli vain selkeästi koholla.

Kiinnitykseen testattiin liimoja Aquazol 500 (7 % Sinol) ja HV498 (10 %). Aquazolin liimausteho ei riittänyt kiinnittämään paksua maalikerrosta, vaan kiinnitys aukesi jonkin ajan kuluttua. Aquazolin hyvä puoli oli vaaleampi kosteusjälki HV-liimaan verrattuna. HV498 10 % + alkoholilisa, IPA tai Sinol, valikoitui hyvän liimaavuuden vuoksi, ja suurin osa irtoamista kiinnittyi kerralla. Pienen alkoholimäärän lisäys, joka suoraan ruiskussa liiman kanssa tai injektointina ennen liimaa irtoaman alle, edisti liiman kulkeutumista pitkälle maalipinnan alla. Kiinnitettävän kohdan mukaan HV498-liimaa käytettiin erivahvaisina 10–50 %. Avonaisiin irtoamiin voitiin sivellä liimaa suoraan, ja halkeamiin injektointiin 50 % liimaa. HV498 aiheutti huokoiseen maalipintaan tummia kosteusjälkiä, joita häivytettiin kevyesti painellen alkoholiin kostutetulla kuituliinalla. Paikoin liima pehmitti maalipintaa siten, ettei lämpötilalla painaminen murtautunut kovaa maalipintaa. Toisessa kohtaa maalipintaa piti lämmittää pidempään, ettei maalipinta rikkoontuisi.

Pienet puutoskohdat täytettiin LF-tasotteella ja retusoitiin ympäröivän pinnan mukaan akryyliväreillä. Tummia kosteusjälkiä retusoitiin pastelliliiduilla ja PanPastelleilla.

Salin puoleinen friisi oli huonokuntoinen. Friisissä oli paljon kovaa ja paksua irtoamaa.

Kuva 3. Esimerkkikuva paksuista ja kovista irtoamista.

Kuva 4a. Länsiseinän friisissä oli runsaasti isoa irtoamaa. Kuva ennen toimenpiteitä.

Kuva 4b. Länsiseinän irtoamat kiinnitetty.

Kuva 5a. Friisin isoa irtoamaa länsiseinällä.

Kuva 5b. Friisin isot irtoamat kiinnitettynä.

Restaurointimaalaus

Uudelleen liimamaalilla maalattu seinä

Parvella 330 maalattiin uudelleen oven vasemmalla puolella oleva eteläseinä. Seinän maalipinta 1990-luvun peruskorjauksen aikainen, lukuun ottamatta punaista vasenta ja yläreunan kehystä, jotka ovat autenttiset.

Seinässä oli irtoavaa maalia sekä muutamia syviä, vinottain kulkevia halkeamia. Irtoamaa ja halkeamia oli seinässä niin paljon, että koko seinän keskikenttä oli syytä vahvistaa pintavahvistuskankaalla. Punaiset kehysosat ovat ehjät ja hyvässä kunnossa.

Nykyisen maalipinnan alla on 1990-luvun peruskorjauksen aikainen pohjamaali. Tämän ja tasoitteen alla vanhempaa liimamaalipintaa samoilla sävyillä. Alun perin seinä maalattu kauttaaltaan punaisella, johon päälle maalattu harmaa keskiosa. Irtonaisia kerroksia poistettaessa keskikentän alueelta huomattiin, että rappauspohja oli paikoitellen pehmeää ja hiekaantunutta, vauriot ovat syviä.

Muille parven liimamaalatuille seinille riittävät toimenpiteet olivat kuivapuhdistus luonnonkumisienellä, retusointi pastelliliiduilla ja PanPastelleilla sekä tarvittaessa paikallinen avaus, kittaus ja paikkamaalaus. Pieniä alueita myös kiinnitettiin 10 % Aquazol 500 -liimalla etanolissa.

Menetelmien kuvaus

Vanha liimamaali pestiin pois. Irtonainen aines poistettiin, halkeamat avattiin. Syvät kolot ja halkeamat pohjustettiin tartuntapohjamaalilla. Syvimmät kolot täytettiin ensin kipsilaastilla, vauriot tasoitettiin LG tasoitteella. Tasoitekohdat pohjustettiin pohjamaalilla ja seinä kangastettiin. Kangas tasoitettiin LF-tasoitteella ohuesti kahteen kertaan ja pohja- ja välimaalattiin sävytetyllä tartuntapohjamaalilla.

Seinien uudelleenmaalaus rajattiin kultapronssiviivan reunaan. Seinien kehykset retusoiitiin pastellikynillä ja PanPastelleilla. Kultapronssiviiva retusoiitiin ja täydennettiin akryylliväreillä.

Pintamaalaus tehtiin itse valmistetulla liimamaalilla. Liimamaali valmistettiin vedestä, luuliimasta, liitujauhasta ja pigmenteistä. Pintamaalit sävytettiin niin, että ne sopivat yleisilmeeltään parvien muihin liimamaaliseiniin.

Seinän keskikentän sävykoodi: NCS S 6020-Y90R

Punaisten kehysten sävykoodi: NCS S 4005-Y50R

Seinäkentän liimamaalissa käytetyt pigmentit:

- Poltettu umbra
- Rautaoksimusta
- Vihreä umbra
- Sävyä taitettiin hieman Pompeijin punaisella

Kehyksen liimamaalissa käytetyt pigmentit:

- Venetsian punainen
- Rautaoksidinmusta
- Ultramariinin sininen
- Sävyä taitettiin hieman keltaokralla

Oven vieressä oikealla uudelleen liimamaalilla maalattu seinä.

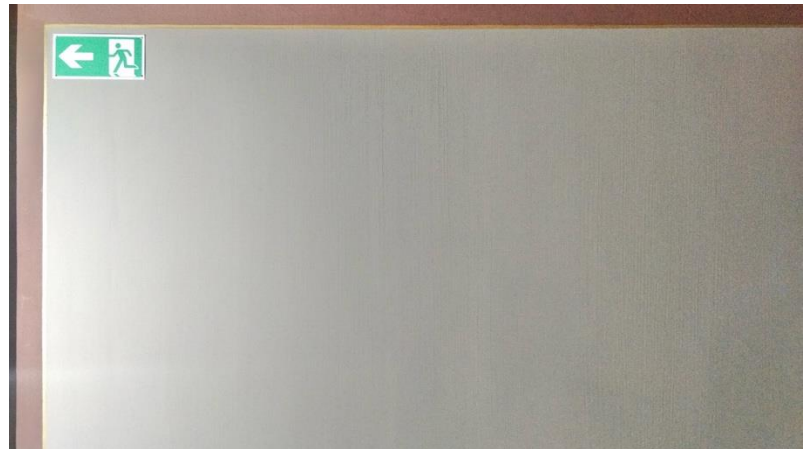
Kuva 6 a. Eteläseinän 1990-luvun peruskorjauksen aikainen, selluloosaliisteripohjainen liimamaali oli hyvin kulunut ja nuhjaantunut.

Kuva 6b. Sivuväli paljasti seinän pullistelevat halkeamat, maali-irtoamat sekä muut irtoava ainekset.

Kuva 6c. Seinästä poistettiin kaikki irtoavat kerrokset. Kuvassa nähtävissä vaurioiden laajuus. Syvät kolot ja halkeamat pohjustettiin tartuntapohjamaalilla ja täytettiin ensin kipsilaastilla ja tasoitus LG tasoitteella. Lopuksi seinä vahvistettiin pintavahvistuskankaalla.

Kuva 6d. Eteläseinästä maalattiin uudelleen keskiseinän harmaat osiot. Punainen reunus rajattiin maalauksen ulkopuolelle. Kuva valmiista seinästä.

Retusoinnit

Edellisen 1990-luvun peruskorjauksessa käytetyn selluloosaliisteriin valmistetun liimamaalin pintaan vuosien saatossa syntyneet hankaumat ja pinnan nuhjuisuus tasattiin luonnonkumisienellä kevyesti pyyhkien. Seinien vanhojen liimamaalipintojen kulumien ja muiden vaurioiden retusoinnit tehtiin PanPastelleilla ja pastelliliiduilla.

Kuva 7a. 1990-luvun peruskorjauksen selluloosaliisteripohjainen liimamaalipinta pohjoisseinällä. Pinta on kulunut ja nuhjaantunut eikä kestä kosketusta.

Kuva 7b. Maalipinnan nuhjaantuneisuus saatiin tasattua luonnonkumisienellä pyyhkimällä.

Kuva 8a. Pohjoisseinällä ikkunapenkin juuren syvä kolo täytettiin kipsilaastilla, tasoitettiin LG ja LF tasoitteilla.

Kuva 8b. Vaurion retusointi toteutettiin eteläseinää varten tehdyllä liimamaalilla ja häivytyks PanPastelleilla.

Kuva 9a. Kuvassa eteläseinällä uusi sähköasennus.

Kuva 9b. Johdon takana ollut valkoinen massa poistettiin ja alueet retusoitiin.

Kuva 10. Jokaiselle parvelle tehtiin salin puoleisten kaiteiden korotus. Metallisten kaiteiden kiinnityskohdat täytettiin ja retusoitiin PanPastelleilla.

Parven ruskeat jalkalistat imuroitiin ja pyyhittiin nihkeällä liinalla. Syvimmet kolot kitattiin puukitillä ja retusoitiin sävytetyllä himmeällä kalustemaalilla. Parvien puiset kiinteät ootratut penkit ja kaiteet puhdistettiin nihkeällä liinalla. Pienet vauriot retusoitiin öljytuubivärein.

Ikkunasmyygien maalaus

Parven ikkunasmyygeissä on tummanruskea öljymaalipinta, joka hilseili suurina alueina. Nykyisen pinnan lähintä sävy NCS S 6010-Y50R / 7020-Y40R.

Irtoavat kerrokset poistettiin ja liikkuvat halkeamat avattiin. Esiin tulleet vanhat pinnat sekä hiekkaantuneet ja murenevat rappauspinnat pohjustettiin ohennetulla pellavaöljymaalilla ennen tasoitus- ja maalaustöitä. Vaurioalueet tasoitettiin nykyisen pinnan tasoon täyttö- ja hienotasoitteella.

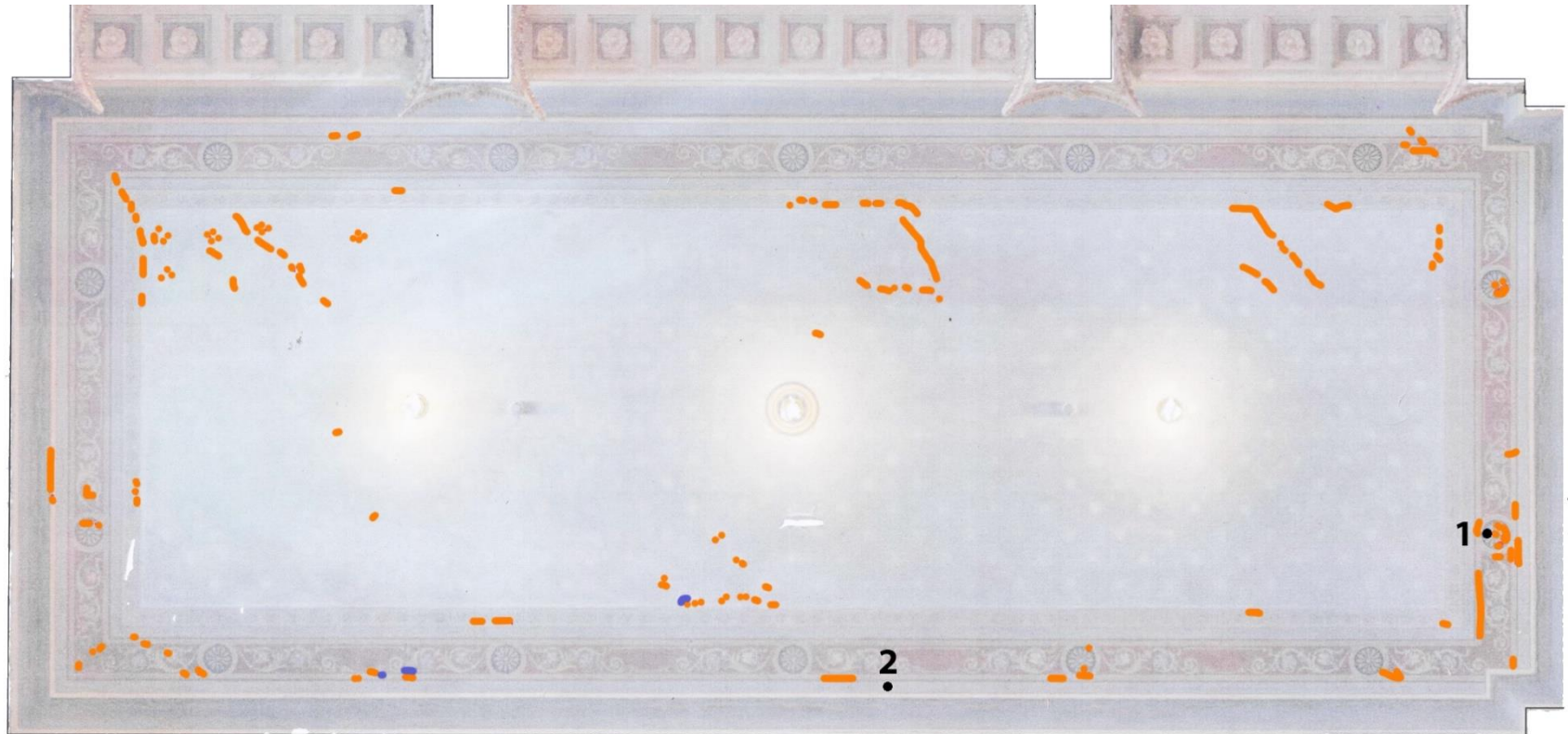
Maalattavat pinnat hiottiin ennen pohjamaalausta. Pohjamaalauksen jälkeen pinnat viimeisteltiin silotteella ja alueet ositeltiin ennen välimaalausta. Välimaalauksen jälkeen pinnat maalattiin Saxotol-pellavaöljymaalilla. Pystysmyygit maalattiin uudelleen, hyväkuntoista yläsmyygiä ei. Ikkunapenkin pienet vauriot retusoitiin öljytuubiväreillä.

Parven pohjoisseinän ikkunat.

Toimenpidekartat

Katto

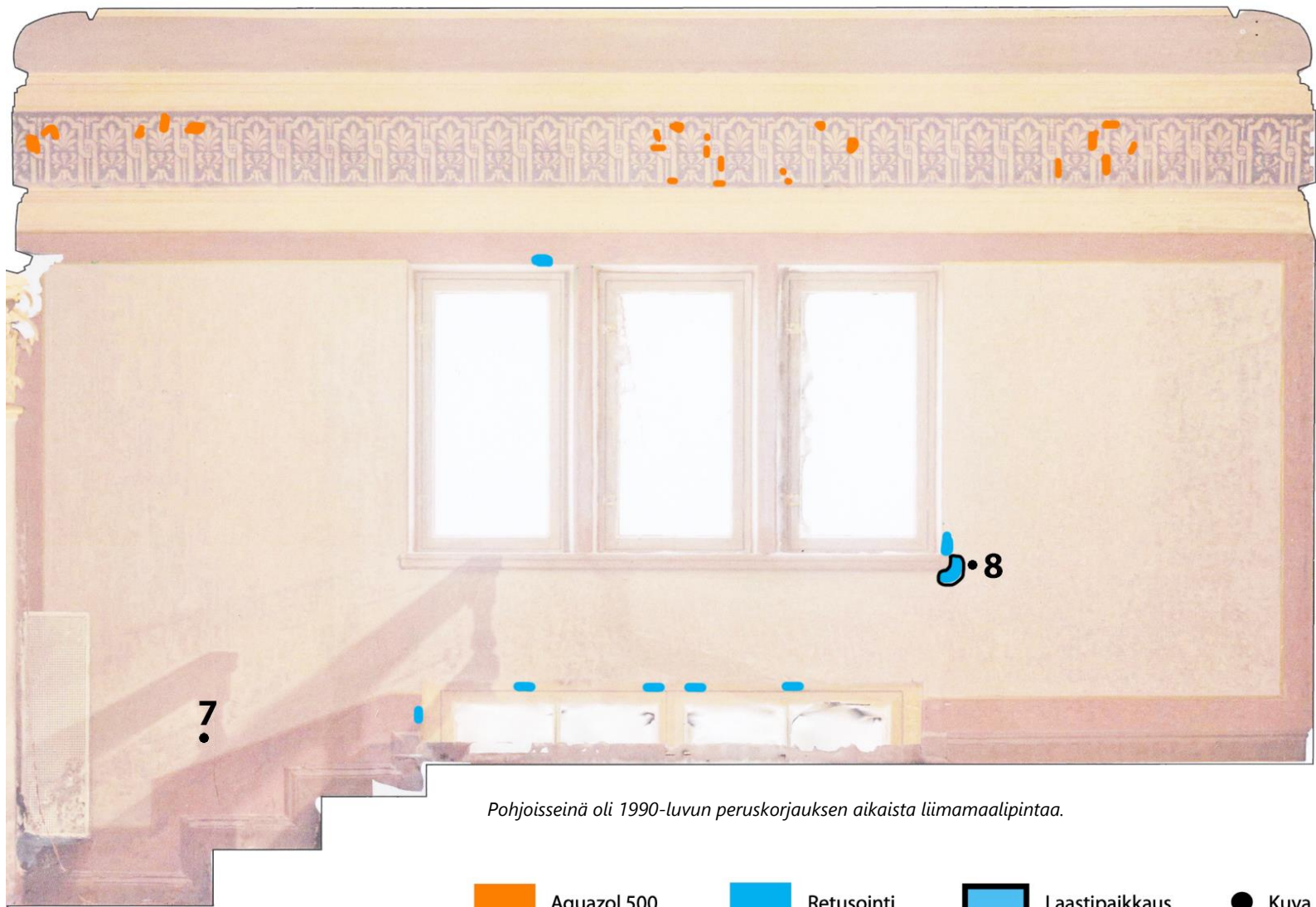

 HV 498

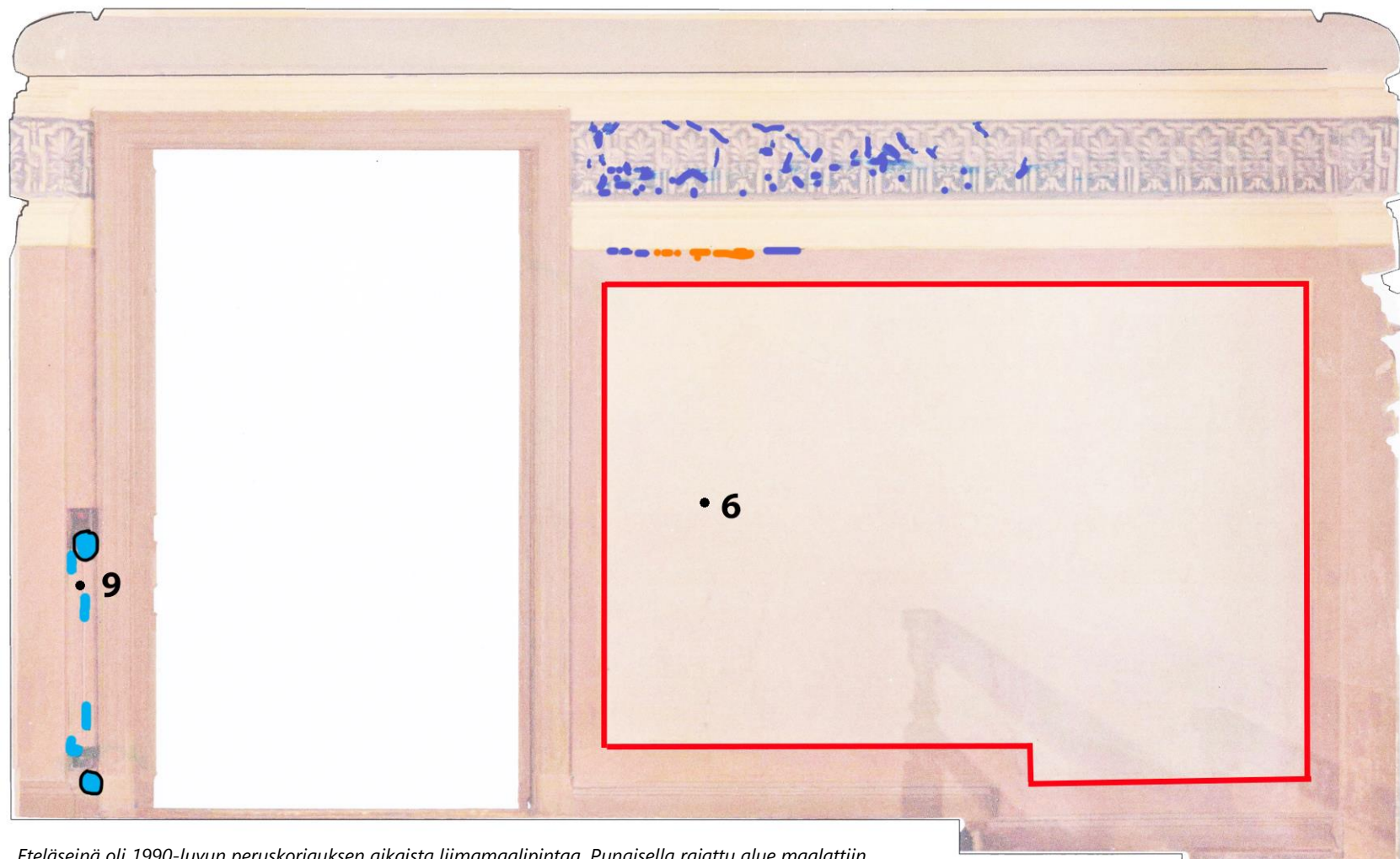
 Aquazol 500

 Kuva

Seinä pohjoinen

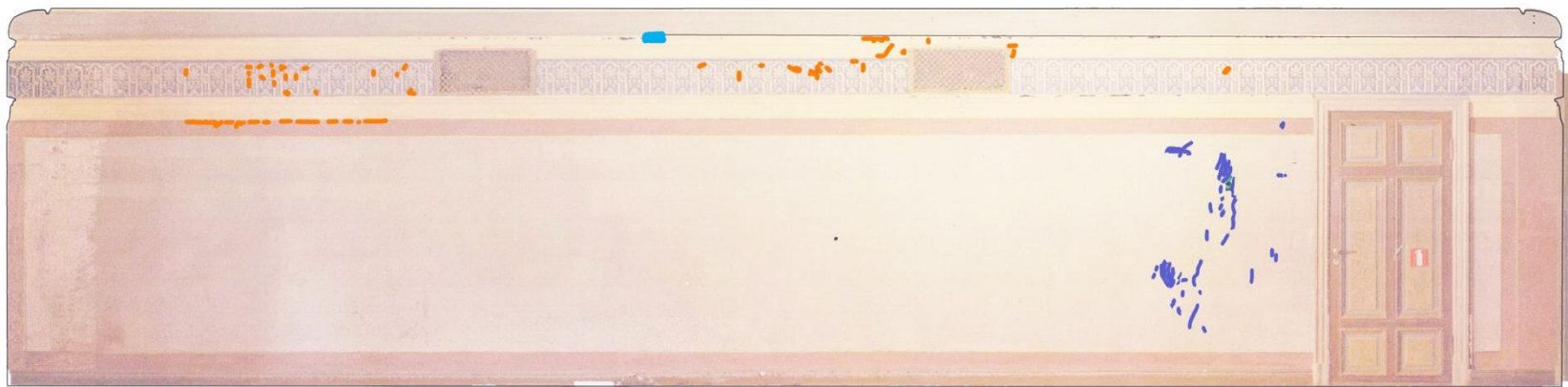
Seinä etelä

Eteläseinä oli 1990-luvun peruskorjauksen aikaista liimamaalipintaa. Punaisella rajattu alue maalattiin uudelleen 2025.

Seinä itä

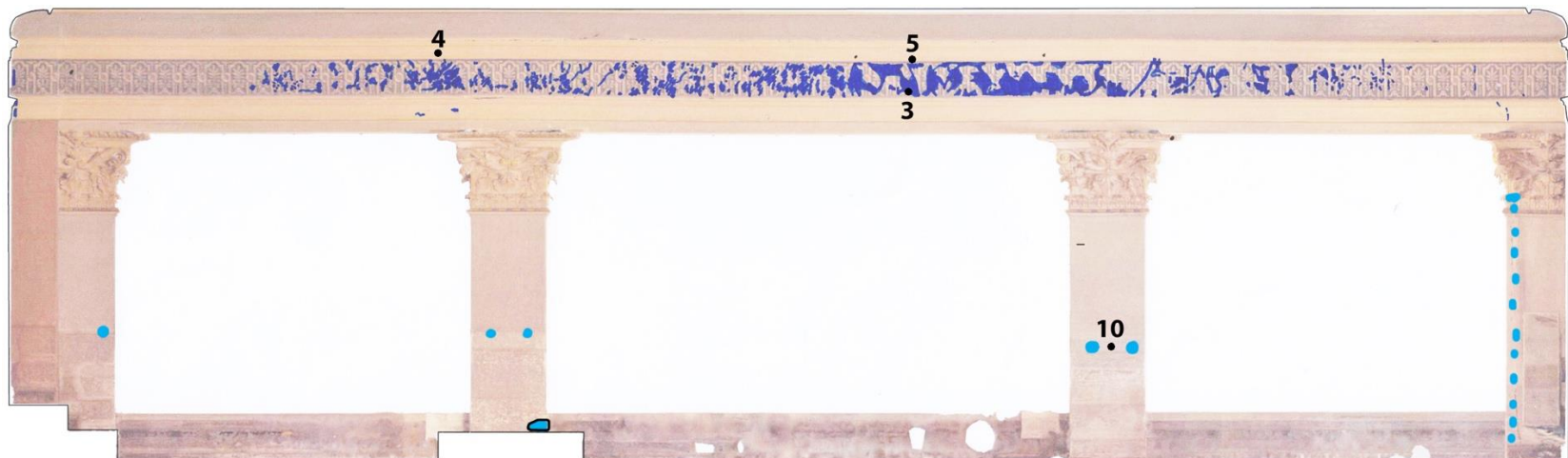
Itäseinä on vanhempaa liimamaalipintaa.

HV 498

Aquazol 500

Retusointi

Seinä länsi

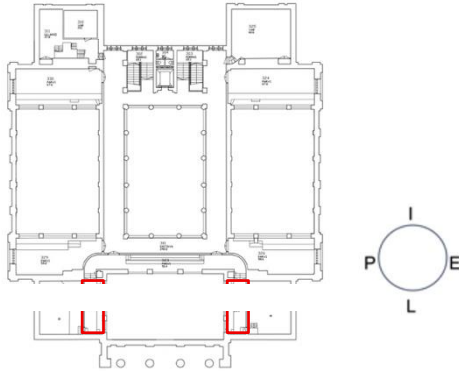
HV 498

Retusointi

Laastipaikkaus

Kuva

Parvet 327 ja 328, salin 223 parvet

Papiston salin parvien kattopinnat kunnosti Restart Oy.

Parvien 1990-luvun peruskorjauksen aikaiset seinäpinnat ovat suhteellisen hyvässä kunnossa, joten toimenpiteet olivat vähäisiä.

Seiniin tehdyt toimenpiteet olivat sähkötöiden yhteydessä sekä uuden kaiteen kiinnityksistä syntyneiden vaurioiden korjauksia, lattioissa naarmujen retusointeja.

Restaurointimaalaus

Sisäänkäyntien oviaukkojen yhteydessä sekä penkkirivistöjen läheisyydessä oleviin sähkörasioihin tehtiin muutostöitä, jotka vaativat seinien korjausta ja retusointimaalausta poistettavien sähköjohtojen ja läpivientien osalta.

Syvät, läpi rakenteiden ulottuvat reiät täytettiin kipsilaastilla, jonka jälkeen ne tasoitettiin LG- ja LF-tasotteilla. Tasoitettut pinnat pohjamaalattiin sävytetyllä tartuntapohjamaalilla. Pintamaalaus tehtiin sivellintyönä vesiohenteisella alkydimaalilla, joka sävytettiin

ympäristöön sopivaksi. Uusien kaiteiden kiinnityskohdat tasoitettiin ja retusoiitiin akryylituubiväreillä. Lattioiden, istuinpenkkien ja kaiteiden pienet mutta näkyvät vauriot retusoiitiin tuubiöljyväreillä.

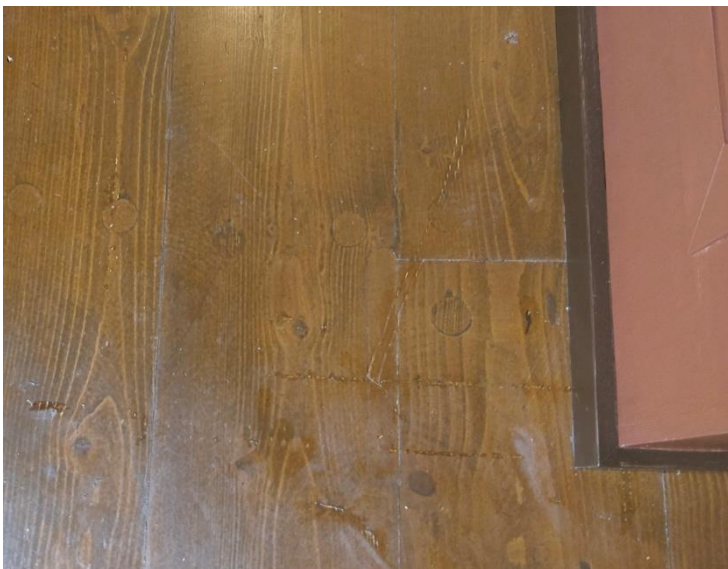
Parven 327 sähköasennuksia.

Parven 327 sähköpuruista ja asennuksista syntyneet vauriot korjattu.

Parven 327 puulattian naarmuja enne toimenpiteitä.

Lattioiden naarmut retusoitin öljytuubiväreillä.

Parven 328 seinän vaurioita.

Parven 328 pistorasian ympäristön vauriot korjattu.

*Esimerkkikuva parven 328 uusien
kaiteiden kiinnityksestä. Kuvassa
vaurioalue tasoitettu.*

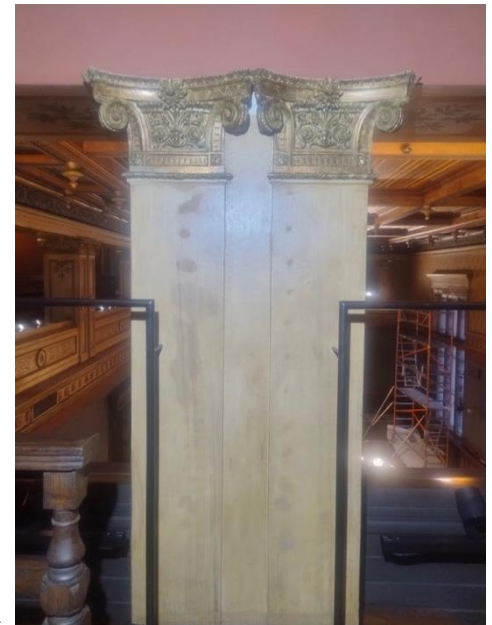
*Vaurioalue retusoitu
akryylituubiväreillä.*

Parven 328 uudet kaiteet kiinnitetty.

Kiinnityskohdat retusoitu.

Pohdintoja käytettyjen liimojen keskinäisistä eroista ja käyttöperiaatteista

Öljypohjaisten maalien kiinnitys

Öljypitoisia maalikerroksia kiinnitettiin laajemmin mm. salien 215 ja 220 kattokentissä ja kolmannen kerroksen seinäpinnoissa.

Öljymaalipitoisia pintoja, joissa oli sellakkakerros maalipinnan suojana, oli ala-aulan 116 ja 117 pylväissä ja pilastereissa, tilan 201 kolossaalipylväissä ja lisäksi takaportaiden 118 ja 119 seinäpinnat olivat öljymaalilla toteutettuja marmoriharkkomaalauksia, joissa oli sellakkapinta.

Lähtökohta liimojen valinnoille asetti saliin 220 tehdyt lukuisat liimaustestien tulokset, jotka osoittivat alkoholin olevan huono keino auttaa liiman kulkeutumista irtoavien maalien alle. Alkoholi ei varsinaisesti luottanut öljymaalikerrosten ja seissipohjusteiden välissä pintojen tasauksessa käytettyä öljykittiä, mutta kitti kuitenkin vaikutti reagoivan alkoholin vaikutuksesta liiman liimausvoimaan ja sen kestoon pidemmällä aikavälillä. Alkoholi ei kuitenkaan ole varsinainen syy maalikerrosten irtoamiseen.

Koska kaikilla öljymaalipinnoilla oli öljykitti pohjana, pyrittiin löytämään liimavaihtoehto, jossa voitiin välttää alkoholin käyttöä niin liiman seassa kuin erikseen lisättyäkin. Liiman kulkeutumista pintakäsittelyn kerroksiin pyrittiin parantamaan liimaa lämmittämällä ja siveltimen liikkeellä houkuttelemalla.

Öljypohjaisten maali-irtoamien kiinnityksessä liimalta vaaditaan usein melko hyvää liimausvoimaa. Harvemmin liimat jättävät

öljymaalipinnoille liimausjälkiä, kunhan vain lämpötila ja painamisen voima pidetään maltillisina (pois lukien öljymaalipinnat, joissa on sellakkapinta suojana). Yleispäteviä liimoja, joissa ei ole alkoholia, ovat HV498, Aquazol (200 ja 500), MFK sekä erilaiset eläinliimat. Näistä edellä mainituista liimoista MFK:lla on selvästi parhain kulkeutumiskyky. HV498-liiman yhteydessä usein käytetään alkoholia, mutta liima on mahdollista ohentaa vedellä huomattavankin paljon, jolloin kulkeutuvuus jonkin verran paranee. Proteiiniliimojen (eläinliimat) etuna voidaan katsoa, että liimoja voidaan pitää lämpimänä käytön aikana ja niiden hitaampi kuivumisaika antaa työstöaikaa liiman imeytymiselle.

Liimavalintaa tehdessä on suuri painoarvo liimaustesteissä ja etenkin, jos testit voisi tehdä vuosi-pari ennen varsinaisen työn aloittamista, jolloin nähdään liiman pysyvyys myös pidemmällä aikavälillä. Yhden liiman kanssa voidaan toimia monin eri menetelmin; kuinka/millä liima asetetaan, käyttäkö lämmityksessä kalvoa vai paperia, lämmitetäänkö liima kiinni pinnan ollessa kostea vai kuiva. Myös liimapitoisuuden vahvuudella voidaan vaikuttaa imevyyden kautta liimausvoimaan. Menetelmiä on lukuisia, jotka vain täytyy kohteen mukaan hakea.

Pohdintaan liimojen väliseen valintaan vaikuttavat myös kiinnitettävän pinnan struktuuri (lämpölusikan käyttö vai muu), kiinnitettävien kerroksien paksuus (liimausvoima ja kulkeutuvuus), käyttömukavuus (puhdistettavuus) ja jonkin verran myös kiinnitettävän pinnan laajuus (kuivumisaika).

Ei ole mahdollista sanoa, että jokin liima toimisi aina edes pääsääntöisesti kaikille öljymaalipinnoille. Liimavalintaan vaikuttavat lukuisat seikat, joiden huomioiminen ja ymmärtäminen vaatii kokeiluja, kärsivällisyyttä ja hiukan myös mielikuvitusta.

Vesipohjaisten maalien kiinnitys (liimamaali)

Pienten huoneiden katoissa oli alkuperäisiä, 1890-luvun koristemaalauksia. Kattojen yksiväriset keskialueet oli osin maalattu uudelleen ja koristeosioissakin oli retusointeja. Joidenkin tilojen katot oli rekonstruktiomaalattu 1990-luvun peruskorjauksessa vanhan mallin mukaisesti. Laajoja kiinnitystarpeisia liimamaalipintoja oli myös salien 215 ja 220 kattopalkistoissa, joita oli melko suuressa määrin peruskorjauksen yhteydessä päällemaalattu.

Alkuperäinen liimamaali oli eläinliimapohjainen. Eläinliiman pigmentin sidontakyky on huomattavan vahva ja kestävä. 1990-luvun peruskorjauksessa käytetyn liimamaalin sideaineena oli metyyliiselluloosa, joka näin yli kolmenkymmenen vuoden jälkeen oli menettänyt sidontakykyään. Sidontakyvyn menetys esiintyy pigmenttien pölymäisenä olomuotona maalin pinnalla ja on lähes puhallettavissa pois.

Liimamaalin pintaan jää herkästi jälkiä kosketuksesta, kosteudesta ja erityisesti maalikerrosten liimauksen yhteydessä käytetystä liimasta. Liimamaalin kiinnityksessä liiman valintaan vaikuttaa se, mitä todellisuudessa kiinnitetään; pölyävää pigmenttiä, letevää liimamaalikerrosta vai pohjusteiseen irtoavia maalikerroksia. Myös vanhat retusoinnit ja vesivauriot vaikuttavat liimavalintaan.

Tyypillisesti liimamaalin kiinnitykseen valitaan Aquazol (50, 200 ja 500, tai näiden sekoitus), JunFunor tai mahdollisesti jokin reilusti ohennettu proteiiniliima. Jos kiinnitystarpeessa on liimamaalin lisäksi pohjusteita, on Aquazolin ja JunFunorin liimausteho usein riittämätön. Paksuilla kiinnitettävillä tai vesivaurioalueilla voi liimaksi tulla kyseeseen myös HV498 hyvin laimeana liuoksena. Tällöin kuitenkin on todennäköistä, että liimamaalin pintaan jää retusointeja vaativia tummentumia.

JunFunor on hinnaltaan arvokas, mutta sitä kompensoi liiman riittoisuus. Lisäksi pieni tippa alkoholia liiman seassa auttaa säilyvyyteen jääkaapissa. JunFunoria ei kuitenkaan Säätytalolla käytetty, sillä sen korvasi Aquazol. Aquazol on hinnaltaan edullista ja molekyylikokojen sekoittelulla voidaan sopeuttaa kohteeseen tarvittava liimausvoima ja kulkeutuvuus. Lisäksi Aquazolin rakeet voidaan liuottaa alkoholiin tai vaihtoehtoisesti veteen.

Säätytalolla liimamaalin kiinnityksien liimavalinnassa lähdettiin aina liikkeelle Aquazolistä. Kuitenkin pohjien eroavaisuudet kuin myös tekijöiden henkilökohtaiset kokemukset ja sormituntuma vaikuttivat jossakin määrin liiman valintaan. Tämä tuli esille esimerkiksi tapauksissa, joissa samassa kohteessa käytettiin kahta erilaista liimaa, kuten salien 215 ja 220 kattopalkistoissa.

Retusointimateriaalien valinnat

Retusointimateriaalien valintaan vaikuttivat retusoitavan kohteen sideaine, kiiltoaste ja retusoitavan alueen laajuus. Lisäksi vaikuttavana tekijänä oli pohja; eli retusoidaanko vanhan, mutta vaurioituneen maalipinnan päälle vai uudelle kitatulle paikka-alueelle. Myös kohteen tartunta (kova, liukas, karkea, hiekkamainen) vaikutti retusointimateriaalien valintaan. Pääperiaatteena retusoinneissa oli, että uudet lisäykset eivät kiristäisi vanhaa pintaa ja retusoinneissa pysytään täsmällisesti vaurioalueella.

Liimamaalipinnat

Pääperiaatteena oli, että liimamaalipintojen retusoinneissa käytettiin ns. kuivia materiaaleja; kuten PanPastel-kuivapastelleita, pastelliliituja tai/ja kyniä. Jos tartunnan kanssa oli haasteita, voitiin tartuntaa parantaa sekoittamalla kuivapastelleita Aquazol 200 -liimaan (3 % tai 5 %).

Koristeellisissa liimamaalipinnoissa retusointialueet olivat hyvin pieniä. Retusoinnin koosta voidaan antaa määre, että pikkurillin kynnen kokoinen alue oli jo melko suuri. Salin 215 kattopalkistoissa oli muutama alue, joissa retusointia oli tarvittu keskimääräistä enemmän (merkitty toimenpidekarttoihin). Laajat retusointialueet liimamaalipinnoilla olivat lähinnä seinissä ja kattolistoissa. Näihin alueisiin sekoitettiin uusi liimamaali selluloosaliisteripohjaisena.

Öljymaalipinnat

Pienten vaurioiden retusointiin käytettiin akryylituubivärejä, joiden etuna oli nopea kuivuminen ja sävyn vähäisempi muutos. Laajemmat retusoinnit, joissa tarvittiin elävyyttä (marmoroinnit, oottraukset), toteutettiin öljytuubiväreillä.

Restaurointimaalaus- materiaalien valinta

Liimamaalipinnat

Ylimaalausta vaativissa kohteissa valmistettiin liimamaali käyttäen luuliimaa sideaineena sen paremman kestävyysvuoksi.

Kohteet:

Huoneen 105 katto maalattiin uudelleen liimamaalilla. Liimamaalin sideaineena on luuliima. Parvilla 324, 329 ja 330 maalattiin uudelleen huonokuntoisia 1990-luvun peruskorjauksen aikaisia liimamaaliseiniä. Maalina liimamaali, jonka sideaineena on luuliima.

Vesiohenteinen öljymaali

Laajoilla ylimaalausalueilla vesiohenteisia öljymaaleja käytettiin niiden käyttöturvallisuuden ja työmaaolosuhteissa toivottavan nopean kuivumisen vuoksi. Koska vesiohenteisista öljymaaleista oli saatavilla erilaisia kiiltoasteita, oli kiiltoaste helppo säätää kohteen mukaan (vanha himmentynyt öljymaali). Edellä mainittujen ominaisuuksien lisäksi maali oli helppo sävyttää sävytyspastoilla.

Kohteet:

201 käytävien katot maalattiin vesiohenteisella öljymaalilla, sisustusmaali (Uula Color). Parvilla maalattiin uudelleen huonokuntoisia, 1990-luvun peruskorjauksen aikaisia ikkunasmyygejä. Maalina Saxotol öljymaali.

Kolmannen kerroksen käytävillä uudelleen maalattiin harmaita pilasterimaalauksia, jotka olivat 1990-luvun peruskorjauksen aikaisia. Maalina Saxotol-öljymaali.

Vuosien 2023–2025 peruskorjauksessa tekemättä jääneet konservointityöt

- 110: paneelien kiillontaus
- 116: aulan pylväiden kiillontaus (puleeraus)
- 115: yläosien irtoavan maalin kiinnitys, puhdistus, retusoinnit
- 103: kattopintojen konservointityöt
- 117, eteläkäytävän itäpääty: yläosien harmaalla pinnalla irtoamaa
- 118, pohjoinen takaporras, seinä 13 alatasanteen yläosat: seinä kiinnitetty, mutta maalit irronneet
- 214: katon vanhojen retusointien ja halkeaman korjaus
- 327 ja 328, papiston salin parvet: katot ja seinät (kiinnitystä, kolhujen korjaus)

Säädytalon julkisivu kuvattu 5.12.2025 aamun hämärässä.

Materiaaliluettelo

Liimat:

- Puhdistettu sampiliima, Museoiden Hankintakeskus
- Kalaliima, Sennelier
- Medium for Consolidation (MFK), Lascaux
- HV498, Lascaux
- Aquazol 200, Museoiden Hankintakeskus
- Aquazol 500, Museoiden Hankintakeskus
- Luuliima, Kremer (liimamaalin valmistus)
- Glutolin normal metyylliselluloosaliisteri, Casco
- Metyylliselluloosaliisteri, Tapettitehdas Pihlgren & Ritola Oy
- NonWoven Kangasliima, Casco
- Seinäliima Premium, Casco
- Paraloid B 72 -akryylihartsi (Löytö Oy, salin 215 amfora)
- Paraloid B 72 -liima (etyyliasetaatissa) (Löytö Oy, salin 215 amfora)

Retusointi:

- Akryylituubivärit (Sennelier, Schmincke, Royal Talens)
- Öljytuubivärit (Amsterdam, Sennelier, Schmincke, Royal Talens, Rembrandt)
- PanPastell kuivapastellit
- Pastelliliidut
- Titebond Hide glue nahkaliima (huoneen 101 tiski)
- Korjaushuopakynä, sävy tammi, Liberon (huoneen 101 tiski)
- Kultapronssijauheet, Kirjovärit
- Pigmentit, Kirjovärit
- Painting Medium 083, Talens
- Acrylic Retarder, Amsterdam

Marmoroinnit:

- Purified Linseed Oil, Talens
- Sikkatiivi, Talens
- Öljytuubivärit
- Pigmentit

Pohjamaalit:

- Otex, tartuntapohjamaali, Tikkurila Oyj
- Otex akva, tartuntapohjamaali, Tikkurila Oyj
- Rigo Verffabriek Toplin
- Ferrex ruosteenestomaali, Teknos
- Sisäpohjamaali, Uula Color Oy

Pintamaalit:

- Sisustusmaali, Uula Color Oy
- Saxotol öljymaali, Kirjovärit Oy
- Pellavaöljymaali, Ottosson
- Futura Aqua 40, Teknos

Tasoitteet:

- Snickeri A, Alltek
- LF hienotasoite, Alltek
- LG täyttötasoite, Alltek
- Mallikipsi, Tempera
- Modostuc, Museoiden Hankintakeskus
- Goldband käsikipsilaasti, Knauf
- Ledan TA1, injektiolaasti, Tecno Edile

Liuottimet:

- Sinol, Berner
- Etax A7, Altia
- Asetoni, Kiilto Oy
- Mineraalitärpätti, Tikkurila Oyj
- Balsamitärpätti, Ottosson Färgmakeri

Lakat:

- Le Tonkinois -öljylakka, Joubert & Cien
- Väritön ja vahaton sellakka, Kymin Palokärki
- Helo 15 ja 40, Teknos Oy

Muut:

- Liitujauho, Nordweiss
- Pintavahvistuskangas Fintex FT
- Japaninpaperi 18 g
- Luonnonkumisieni (puhdistus), Museoiden Hankintakeskus
- Avatint plus sävytyspastat, Tikkurila Oyj

Tilat, joiden maaleissa käytetty NCS S-koodeja

Huoneet 104 ja 105:

Rigo Verffabriek Toplin, liimamaalin pohjustus NCS S 2010-Y40R)

107, kattopinnat:

Paikkamaalaus suoritettiin Uulan Sisustusmaalilla, sävykoodi: NCS S 1502-Y, jatkosävytys työmaalla

107, kattopalkit:

- pohjamaali: Sisäpohjamaali, Uula Color
- pintamaali: Sisustusmaalilla, Uula Color,
- sävykoodi NCS S 1502-Y, jatkosävytys työmaalla.

201 käytävien katot, restaurointimaalaustyöt

- Keskikentät:
- Pohjamaali: Sisäpohjamaali, Uula Color, sävykoodi NCS S 1510-Y
- Pintamaali: Sisustusmaali, Uula Color, sävykoodit NCS S 1510-Y ja NCS S 2010-Y himmeä ja NCS S 1510-Y ja NCS S 2010-Y puolihimmeä, jatkosävytys työmaalla

Kehyslistat ja palkisto:

- Pohjamaali: Sisäpohjamaali, Uula Color, sävykoodi NCS S 2005-G70Y
- Pintamaali: Sisustusmaali, Uula Color, sävykoodi NCS S 2005-G70Y, puolihimmeä, jatkosävytys työmaalla

301, lasikaton holkka:

Lasikaton kehys, puu- ja metallipalkisto sekä lasikaton avattavien ikkunoiden puitteet:

- Retusointi- ja paikkamaalit: Futura Aqua 40, Teknos sävykoodi NCS S 1002-Y
- jatkosävytys työmaalla

Kipsikasetoinnin puinen yläpalkisto:

- Retusointi, akryylituubivärit: titan valkoinen, keltaokra, luonnon sienna, luonnonumbra, van Dyke-ruskea (Van Gogh, Amsterdam, Rembrandt).
- Hidastin: Acrylic Retarder, Amsterdam

Kipsikasetointi ja holkan penkkiä muodostava hylly, lippa:

- Pohjustus: perusvalkoinen Otex Akva (Tikkurila Oyj)
- Pohjamaali: ohennettu Pellavaöljymaali Titaani-sinkkivalkoinen, Okrankeltainen, Luonnon umbra, Punaokra, maali sävytetty työmaalla (Ottoson Färgmakeri)
- Pintamaali: Pellavaöljymaali Titaani-sinkkivalkoinen, Okrankeltainen, Luonnon umbra, Punaokra, maali sävytetty työmaalla (Ottoson Färgmakeri)
- Ohennin: Balsamitärpätti (Ottoson Färgmakeri)

Rosettien taustat, 1891 rappauspinta ja profiililistat:

PanPastel-kuivapastellit: Titanium white, Neutral Grey, Yellow Ochre, PanPastel irtovärit

Rosettien liimamaalipatinointi:

- Liitujauho, Tempera
- Perinteinen tapettiliisteri, Tapettitehdas Pihlgren ja Ritola
- Pigmentit: titan valkoinen, keltaokra, luonnonumbra, oksidimusta, ultramariininsininen

301, lasikaton holkka / porrashallin yläpalkisto

Hammaslista, korniisi, friisi, muotolista, arkkitraavi ja palkiston alapinta:

- Pohjustus: perusvalkoinen Otex Akva (Tikkurila Oyj)
- Pohjamaali: Sisäpohjamaali, Uula Color, sävykoodi NCS S 0907-G90Y
- Pintamaali: Sisustusmaali, Uula Color, puolihimmeä, sävykoodi NCS S 0907-G90Y (jatkosävytys työmaalla)

301, lasikaton holkka / porrashallin keskipalkisto

Peruspinta:

- Pohjustus: Otex Akva (Tikkurila Oyj), sävykoodi NCS S 1502-Y
- Pohjamaali: Sisäpohjamaali (Uula Color), sävykoodi NCS S 0907-G90Y.
- Pintamaali: Sisustusmaali puolihimmeä ja puolikiiltävä (Uula Color), sävykoodi NCS S 1502-Y, sävytystä jatkettu työmaalla Tikkurila Avantit sävypastoilla)

Palkiston yläpinta:

- Pohjustus: Otex Akva tartuntapohjamaali, Tikkurila
- Pohjamaali: Sisäpohjamaali (Uula Color), sävykoodi NCS S 2005-G90Y. pintamaali: Sisustusmaali himmeä (Uula Color), sävykoodi RAL 7032, sävytystä jatkettu työmaalla Tikkurila Avantit sävypastoilla), Uula

Palkiston alapinta:

- pohjustus: Otex Akva tartuntapohjamaali, Tikkurila
- Pohjamaali: Sisäpohjamaali (Uula Color) NCS S 2005-G90Y.
- Pintamaali: Sisustusmaali puolihimmeä ja puolikiiltävä (Uula Color), sävykoodi NCS S 2005-G90Y, sävytystä jatkettu työmaalla Tikkurila Avantit sävypastoilla

301 Porrashalli 3. kerros käytävä / Harmaat pilasterit, vuosien 1987–1991 peruskorjauksen aikaiset pinnat:

- Pohjamaali: Pellavaöljymaali Saxotol (Sax Farben), sävykoodi: NCS S 2020-Y20R
- Pintamaali: Pellavaöljymaali Saxotol puolikiiltävä (Sax Farben), sävykoodi NCS S 5020-Y20R
- Maalien sävytystä jatkettu työmaalla Avantit sävypastoilla ja pigmenteillä.
- Apuaine: Kaoliinijauhe china Clay, Kirjovärit Oy
- Himmennin: Gelomat-himmennysaine (Le Tonkinois)
- Sävytys: Avantit sävypastat (Tikkurila Oyj)

301 Porrashalli 3. kerros käytävä / Seinäpinnat, keltaisten seinäkenttien paikkamaalausalueet:

- Pohjamaali: Pellavaöljymaali Saxotol (Sax Farben), sävykoodi: NCS S 2020-Y20R
- Pintamaali: Pellavaöljymaali Saxotol, puolikiiltävä (Sax Farben), sävykoodi NCS S 2050-Y20R.

- Sävytystä jatkettu työmaalla tuubiöljyväreillä: yellow ochre, kadmium yellow, ivory black, raw sienna, burnt sienna (Rembrandt)
- Apuaine: Kaoliinijauhe china Clay, Kirjovärit Oy
- Himmennin: Gelomat-himmennysaine, Le Tonkinois

Punainen kehys:

- pohjamaali: Pellavaöljymaali Saxotol (Sax Farben), sävykoodi NCS S 2020-Y20R
- Pintamaali: Pellavaöljymaali Saxotol, puolikiiltävä (Sax Farben), sävykoodi NCS S 3060-Y70R ja NCS S 3560-Y70R
- Apuaine: Kaoliinijauhe china Clay (Kirjovärit Oy)
- Himmennin: Gelomat-himmennysaine (Le Tonkinois)

301 Seinäpinnat, retusointi (vuoden 1904 pinnat):

- Retusointi ja paikkakorjaus: tuubiakryylivärit (Amsterdam, van Gogh, Primakryl)
- Apuaine: himmennin 50 558 Acryl Mattierungsmittel, Schmincke
- Hidastin: Acrylic Retarder, Amsterdam

301 seinien uudet sähköjohdot:

Futura Aqua himmeä (Teknos), sävykoodi NCS S 4020-Y10R, sävytystä jatkettu työmaalla sävytyspastoilla

Parvet 324, 326, 329 ja 330

Ikkunasmyygien pintamaali: Pellavaöljymaali Saxotol, puolikiiltävä (Sax Farben), sävykoodi NCS S 6010-Y50R / 7020-Y40R.

Mosaiikkibetonilattiat:

- Kivikitti (kiviliima) ja kovete, Tenax. Kivikitti, sävyt: grigio, jura, rosso, nero, grigio scuro, paglierino ja bianco.
- Suojakäsittelyaine Porosol, Wetrot AG